

doc. Ing. Roman Sloup, Ph.D.

SOCIO-EKONOMICKÁ STUDIE STANOVUJÍCÍ EKONOMICKÉ DOPADY DO REGIONU KŘIVOKLÁTSKA V PŘÍPADĚ PŘEVEDENÍ ČÁSTI ÚZEMÍ DO KATEGORIE UŽÍVÁNÍ „NÁRODNÍ PARK“

LESY ČESKÉ REPUBLIKY, s.p.

ediční řada GS LČR – 1 / 2017

**Socio-ekonomická studie stanovující ekonomické dopady
do regionu Křivoklátska v případě převedení části území
do kategorie užívání „národní park“**

řešitel:

Česká zemědělská univerzita v Praze
Fakulta lesnická a dřevařská

Odpovědný řešitel:

doc. Ing. Roman Sloup, Ph.D.

Spoluřešitelé:

prof. Ing. Luděk Šišák, CSc., prof. Ing. Karel Pulkrab, CSc., RNDr. Marcel Riedl, CSc.,
doc. Ing. Miroslav Hájek, Ph.D., Ing. Jan Bukáček, Ing. Roman Dudík, Ph.D.

SOCIO-EKONOMICKÁ STUDIE STANOVUJÍCÍ EKONOMICKÉ DOPADY DO REGIONU KŘIVOKLÁTSKA V PŘÍPADĚ PŘEVEDENÍ ČÁSTI ÚZEMÍ DO KATEGORIE UŽÍVÁNÍ „NÁRODNÍ PARK“

**VÝZKUMNÉ PROJEKTY
GRANTOVÉ SLUŽBY LČR**

Praha, únor 2017

**Socio-ekonomická studie stanovující ekonomické dopady do regionu Křivoklátska
v případě převedení části území do kategorie užívání „národní park“**

Zadavatel projektu: Lesy České republiky, s. p.,
Grantová služba LČR

Řešitel: Česká zemědělská univerzita v Praze
Fakulta lesnická a dřevařská

Odpovědný řešitel: doc. Ing. Roman Sloup, Ph.D.

Spoluřešitel: prof. Ing. Luděk Šišák, CSc.,
prof. Ing. Karel Pulkrab, CSc.
RNDr. Marcel Riedl, CSc.
doc. Ing. Miroslav Hájek, Ph.D.
Ing. Jan Bukáček
Ing. Roman Dudík, Ph.D.

Obálka a předtisková úprava: Jiří Procházka – JPA

Počet výtisků: 500

ISBN 978-80-86945-33-0

Edice Grantové služby LČR
Číslo: 1 / 2017
© 2017

LESYČR

www.lesy-cr.cz

OBSAH

Klíčová zjištění	7
Úvod	11
1. Cíle projektu	12
2. Metodika řešení	13
3. Charakteristika lokality a komparace potenciální změny v důsledku vzniku NP Křivoklátsko	16
3.1 Historický vývoj tvorby a využívání krajiny na Křivoklátsku	16
3.2 Využívání krajiny v minulém století	19
3.3 Charakteristika navrhovaného území NP Křivoklátsko	22
3.4 Lesnický park Křivoklátsko jako alternativa péče o křivoklátskou krajinu	26
3.5 Varianta potenciální ochrany přírody formou vyloučení nebo omezení hospodaření a její sociálně-ekonomické dopady	30
3.5.1 Možné komerční aktivity v režimu národní park	31
3.5.2 Dopad vyhlášení Národního parku Křivoklátsko na zaměstnanost v LH a navazujících odvětvích	32
3.5.3 Demografické změny související se vznikem Národního parku Křivoklátsko	33
3.5.4 Prognóza změny kvality života místních obyvatel a uživatelů krajiny v případě vyhlášení národního parku	34
3.5.5 Rámcové porovnání stupně ochrany přírody a krajiny v NP a v CHKO	37
3.6 Dopady vzniku NP Křivoklátsko	39
4. Sociologické šetření na vybraném vzorku obyvatel a samospráv	42
4.1 Cíle a metodika řešení	42
4.2 Komparace anketního šetření provedeného mezi občany v letech 2004 a 2016	42
4.3 Komparace anketního šetření provedeného mezi samosprávami v letech 2004 a 2016	48
4.4 Výsledky šetření mezi obyvateli v jednotlivých obecních samosprávách iniciované Krajským úřadem Středočeského kraje	53
4.5 Výsledky šetření provedeného v Socioekonomické analýze regionu navrženého Národního parku Křivoklátsko ve studii zpracované pro MŽP v roce 2010	55
4.6 Shrnutí	56
5. Ekonomické dopady na region Křivoklátska	57
5.1 Cíle a metodika	57
5.2 Ekonomika využívání krajiny lesnickým hospodařením	58
5.2.1 Metodika	58
5.2.2 Výsledky hospodaření LČR a VLS	59
5.2.3 Výsledky hospodaření dalších vlastníků	63
5.2.4 Ekonomické hodnocení dopadu na podnikatelské subjekty pracující v lesnictví	63
5.2.5 Dopady na dřevozpracující průmysl	64
5.2.6 Dopady na myslivost	65
5.3 Dopady na státní rozpočet v případě vzniku NP Křivoklátsko	67
5.3.1 Cíle a metodika řešení	67
5.3.2 Výsledky kalkulace nákladů na nový NP Křivoklátsko	68
5.4 Analýza místních podnikatelů a ekonomické dopady	72
6. Hodnocení společenských sociálně-ekonomických dopadů změn ve funkcích lesa spojených s případným vyhlášením NP Křivoklátsko	75
6.1 Cíle a metodika	75
6.2 Hodnocení společenských sociálně-ekonomických dopadů změn v dřevoproductční funkci lesa spojených s případným vyhlášením NP Křivoklátsko	76
6.2.1 Sociálně-ekonomická a ekologická – environmentální významnost dřevoproductční funkce lesa	76
6.2.2 Metodika hodnocení společenské sociálně-ekonomické významnosti dřevoproductční funkce lesa na území navrhovaného NP Křivoklátsko	78

6.2.3	Výsledky společenských sociálně-ekonomických dopadů změn v dřevoproductní funkci lesa spojených s případným vyhlášením NP Křivoklátsko	79
6.3	Hodnocení společenských sociálně-ekonomických dopadů změn v nedřevoproductních funkcích lesa spojených s případným vyhlášením NP Křivoklátsko	80
6.3.1	Sociálně-ekonomická významnost nedřevoproductních funkcí lesa	80
6.3.2	Metodika hodnocení společenské sociálně-ekonomické významnosti nedřevoproductních funkcí lesa na území navrhovaného NP Křivoklátsko	82
6.3.3	Výsledky společenských sociálně-ekonomických dopadů změn v nedřevoproductních funkcích lesa spojených s případným vyhlášením NP Křivoklátsko	82
6.4	Hodnocení společenských sociálně-ekonomických dopadů změn ve vzduchoochranné environmentální funkci lesa spojených s případným vyhlášením NP Křivoklátsko	84
6.4.1	Sociálně-ekonomická významnost vzduchoochranné environmentální funkce lesa	84
6.4.2	Metodika hodnocení společenské sociálně-ekonomické významnosti vzduchoochranné environmentální funkce lesa na území navrhovaného NP Křivoklátsko	84
6.4.3	Výsledky společenských sociálně-ekonomických dopadů změn ve vzduchoochranné environmentální funkci lesa spojených s případným vyhlášením NP Křivoklátsko	85
6.5	Hodnocení společenských sociálně-ekonomických dopadů změn v kulturně-naučných funkcích lesa spojených s případným vyhlášením NP Křivoklátsko	86
6.5.1	Sociálně-ekonomická významnost kulturně-naučných environmentálních funkcí lesa (přírodoochranných, výchovných, vědeckých a institucionálních)	86
6.5.2	Metodika hodnocení společenské sociálně-ekonomické významnosti kulturně-naučných funkcí lesa na území navrhovaného NP Křivoklátsko	87
6.5.3	Výsledky společenských sociálně-ekonomických dopadů změn v kulturně-naučných funkcích lesa spojených s případným vyhlášením NP Křivoklátsko	89
6.6	Shrnutí	91
7.	Změna kompetencí státní správy v případě vyhlášení NP	93
7.1	Kompetence SSL v chráněných krajinných oblastech	93
7.2	Kompetence SSL v národních parcích	93
7.3	Kompetence státní správy ochrany přírody (SSOP)	93
7.4	Shrnutí	94
8.	SWOT analýza navrhovaného Národního parku Křivoklátsko	96
8.1	Cíle a metodika	96
8.2	SWOT analýza a konfrontační matice NP Křivoklátsko	96
9.	SWOT analýza stávajícího Lesnického parku Křivoklátsko	103
9.1	Cíle a metodika	103
9.2	SWOT analýza a konfrontační matice stávajícího Lesnického parku Křivoklátsko	103
10.	Závěry	108
11.	Literatura a prameny	113
12.	Seznamy	116
12.1	Seznam tabulek	116
12.2	Seznam obrázků	117
12.3	Seznam grafů	117
12.4	Seznam zkratk	117
12.5	Seznam příloh	118
Přílohy		120

KLÍČOVÁ ZJIŠTĚNÍ

1. Vývoj využívání krajiny a stavu lesů na území navrhovaného Národního parku Křivoklátsko

- 1.1 Křivoklátsko má za sebou více než tisíc let vývoje lovectví a myslivosti.
- 1.2 Po stovkách let trvajících intenzivního produkčního využívání křivoklátských lesů už zde neexistovaly, a tedy dodnes neexistují žádné původní přirozené lesní ekosystémy.

2. Současný stav území navrhovaného národního parku (NP)

- 2.1 Hospodářská činnost člověka je patrná na 87 % výměry navrhovaného NP Křivoklátsko.
- 2.2 V uvedené oblasti se nenachází již od 17. století téměř žádný les přírodní a pouze 13 % plochy lesa je lesem přírodě blízkým (dle vyhlášky MŽP č. 64/2011 Sb.).
- 2.3 Současný stav cenných lesních ekosystémů na daném území byl dosažen dlouhodobými citlivými a přírodě blízkými polyfunkčními lesnickými přístupy.
- 2.4 Stávající křivoklátské lesy jsou ukázkou vzorového trvale udržitelného polyfunkčního lesního hospodaření, které zlepšuje jejich polyfunkční charakter, zachovává ekologický produkční potenciál a současně zvyšuje ekologickou hodnotu krajiny.
- 2.5 Současná ochrana území (CHKO, NPR, PR, soustava NATURA 2000, biosférická rezervace UNESCO) zajišťující plnění komplexu společenských funkcí lesa s důrazem na funkce přírodoochranné je dostatečná a společensky, sociálně-ekonomicky efektivní.

3. Dopady vzniku NP na region Křivoklátska (obyvatele, samosprávy obcí a návštěvníky)

- 3.1 **Nejdůležitější změnou po vyhlášení NP Křivoklátsko budou opatření k omezení vstupu a změny v hospodaření – tzv. bezzásahovost** na části území, která se bude postupně zvětšovat.
- 3.2 Ponechání lesů přirozenému vývoji je nejjednodušší způsob managementu krajiny, při němž se člověk či příslušná organizace alibisticky zbavuje zodpovědnosti za daný stav („vše, co příroda udělá, je dobře“ a nikdo za nic nezodpovídá).
- 3.3 Vyhlášením NP se nezvýší kvalita chráněného území.
- 3.4 Velkoplošné ponechání lesních porostů tzv. přirozenému vývoji by přineslo postupnou (případně i rychlou) destrukci zdejších polyfunkčních lesů včetně ekologické obnovitelné produkční funkce.
- 3.5 S ochrannými podmínkami NP se výrazně zvýší omezení pro návštěvníky a místní obyvatele bez ohledu na proklamace jeho navrhovatelů.
- 3.6 Každá novelizace zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, obvykle zpřísňuje, anebo zpřesňuje ochranné podmínky i v NP a nyní tomu nebude jinak.
- 3.7 Sníží se přístup obyvatel k palivovému dříví a sběru lesních plodin a hub v regionu.
- 3.8 Vyhlášením NP se změní základní ochranné podmínky území.
- 3.9 Zanikl by význam Lesnického parku Křivoklátsko jako cenného demonstračního objektu, zaměřeného na harmonizaci způsobů udržitelného polyfunkčního hospodaření v lesích.

- 3.10 Zanikla by jedna ze 4 demonstračních ploch pro výcvik aplikace metody „INTEGRATE+“, vytvořená v ČR.
- 3.11 Došlo by k rezignaci na obnovitelnou produkci a využití mezinárodně uznávané významné ekologické dřevní suroviny, biomasy brzdící klimatickou změnu.
- 3.12 Zřízení NP by omezilo trvalé i přechodné obyvatelé i návštěvníky regionu ve využívání funkcí lesa včetně jeho produktů – lesních plodin a hub, palivového dříví, apod.; chat a chalup je v regionu více než 4 500.

4. Názory obyvatel a samospráv na zřízení NP

- 4.1 Rozhodující váhu má zřejmě šetření (referendum) iniciované ve všech obcích daného regionu Středočeským krajem v roce 2015. Výsledky jsou jednoznačné. Žádná obec nedala souhlasné stanovisko s vyhlášením NP Křivoklátsko (nesouhlas vyjádřilo 13 obcí, neutrální stanovisko vyjádřila 1 obec a podmíněný souhlas dala 1 obec, avšak s nesplnitelnými podmínkami).
- 4.2 Politická reprezentace by jejich názor měla respektovat (bez podléhání neobjektivním lobbistickým tlakům zájmových skupin).
- 4.3 Z provedeného sociologického šetření mezi občany dotčených obcí v roce 2016 vyplývá, že dle jejich přesvědčení je ochrana území v daných souvislostech dostatečně zajištěna v rámci stávajících kategorií ochrany a ochranu území není potřeba zvýšit. Tento názor zastává 67 % respondentů, zatímco opačný názor má pouze 14 % dotazovaných.
- 4.4 Proti vyhlášení NP je 57 % dotazovaných, pro NP naopak pouze 27 % respondentů z řad občanů. Ve srovnání s rokem 2004, kdy bylo provedeno obdobné šetření, se podíl občanů stojících proti zřízení NP výrazně zvýšil, a to i v dalších otázkách.
- 4.5 Většina dotazovaných (51,6 %) se domnívá, že cílový stav lesa ponechaný v bezzásahovém území spontánnímu (přirozenému) vývoji by neodpovídal jejich představám.
- 4.6 Velkým problémem z hlediska obyvatel je snížení možnosti získávání palivového dříví z místních zdrojů, kdy 68,8 % dotazovaných je proti takovému omezení.
- 4.7 Většina obyvatel (55,5 %) neočekává, že po případném vyhlášení NP bude správa NP lépe pečovat o dané území, včetně bezzásahového, ve srovnání s dnešním stavem.
- 4.8 Z výsledků dalšího šetření v r. 2016 mezi starosty a jejich zástupci je patrné, že 44 % z nich je toho názoru, že ochrana území je dostatečně zajištěna v rámci CHKO. Pouze 37 % respondentů uvádí, že ochranu území je třeba zvýšit, a podporovali by zřízení NP – avšak v době šetření byli někteří ovlivněni obavou z možné výstavby retenční nádrže na Berounce, která bezesporu podíl názorů souhlasících se zřízením NP v daném časovém momentu zvýšila.

5. Dopady zřízení NP na ekonomiku polyfunkčního lesního hospodářství

- 5.1 Oba největší lesní podniky dosahují na ploše navrhovaného NP v průměru 15,946 mil. Kč ročního zisku.
- 5.2 V uvedené oblasti se těží 67 % jehličnaté hmoty a 33 % listnaté hmoty, ale při obnově lesa se tento poměr téměř otáčí (na 32 % jehličnanů a 68 % listnáčů).
- 5.3 V případě splnění požadavků IUCN pro NP II. stupně, tj. podílu 75 % bezzásahového území, dojde k průměrné roční ekonomické ztrátě 11,681 mil. Kč.

- 5.4 Již v současné době je z hlediska ochrany přírody snížena těžební činnost o 39 % a tím snížen zisk o 2,994 mil. Kč (respektují se požadavky ochrany přírody).
- 5.5 Výnosy dalších vlastníků (57 ha) se pohybují průměrně ročně na úrovni 90,5 tis. Kč.

6. Dopady na státní rozpočet v případě vzniku NP

- 6.1 Nároky NP Křivoklátsko na státní rozpočet (příspěvek od zřizovatele) se budou pohybovat na úrovni minimálně 39,4 mil. Kč ročně při předpokládaném počtu 57 zaměstnanců.
- 6.2 Při kalkulaci podle plošně dvou nejbližších NP by pak příspěvek od zřizovatele (státu) dosahoval výše 45,6 mil. Kč ročně.
- 6.3 Celkově vzrostou oproti stávajícímu CHKO nároky na státní rozpočet (příspěvek od zřizovatele) minimálně o dalších 38,6 milionu Kč ročně (po započtení snížení nákladů na stávající CHKO).
- 6.4 K tomu je nutno ještě počítat s předpokládanými investičními náklady na nákup a rekonstrukci budovy pro správu NP ve výši přes 29 milionů Kč.

7. Ekonomické dopady zřízení NP na místní podnikatele

- 7.1 Velká část návštěvníků je jednodenních a není předpoklad, že by potřebovali ubytovací kapacity.
- 7.2 Lepší propagace stávajících hradů a památek s podloženou a minimálně trojnásobnou návštěvností by přinesla výrazně vyšší ekonomické dopady (efekty) pro region a podnikatele než vyhlášení NP.
- 7.3 Výraznější vliv vyhlášení NP na podnikatelské subjekty v regionu se nepředpokládá (mimo subjektů v lesním hospodářství).
- 7.4 Proklamované zvýšení výnosů pro podnikatelskou činnost v regionu se jeví jako bezvýznamné, což potvrzují i zástupci z různých oborů, včetně podnikatelů v pohostinství. Dojde však ke snížení zaměstnanosti v odvětví lesního hospodářství.

8. Změna kompetencí státní správy lesů v případě zřízení NP

- 8.1 Ústředním orgánem státní správy lesů by bylo MŽP.
- 8.2 Kompetence státní správy lesů, a tedy příslušný vliv na daný region, by přešly od obecních úřadů s rozšířenou působností, Středočeského kraje a Ministerstva zemědělství (MZe) na Ministerstvo životního prostředí (MŽP) a správu NP.
- 8.3 Kraj a obce s rozšířenou působností přijdou tedy o své kompetence na úseku státní správy lesů.

9. Dopady zřízení NP na společenské sociálně-ekonomické hodnoty funkcí lesa

- 9.1 Společenská sociálně-ekonomická hodnota kulturně-naučných funkcí lesa s podstatnou funkcí přírodoochrannou **se zvýší:**
 - 9.1.1 v první variantě NP (zřízení NP Křivoklátsko dle návrhu z roku 2010, tj. podíl I. zóny 29,6 %, II. zóny 68,9 % a III. zóny 1,5 %) o +0,639 mil. Kč ročně a o +31,6 mil. Kč v kapitalizované hodnotě oproti současnému stavu,
 - 9.1.2 ve druhé variantě (s předpokladem zřízení NP II. stupně dle IUCN a následně s tím spojeným požadavkem dosáhnout výhledově režimu bezzásahovosti až na ploše 75 % území NP) pak o +5,888 mil. Kč v roční hodnotě a o +291,8 mil. Kč v celkové kapitalizované hodnotě oproti současnému stavu.

- 9.2 Společenská sociálně-ekonomická hodnota obnovitelné ekologické dřevo-produkční funkce lesa, nedřevoprodukční funkce lesa (produkce a sběru les-ních plodin) a ekologické vzduchoochranné funkce lesa vázání uhlíku ztratí celkem:
- 9.2.1 v první variantě zřízení NP oproti současnému stavu ochrany území –24,981 mil. Kč ročně a –1 249,2 mil. Kč v kapitalizované hodnotě,
- 9.2.2 ve druhé variantě zřízení NP (II. stupně dle IUCN) –72,308 mil. Kč v roční hodnotě a –3 616,4 mil. Kč v kapitalizované hodnotě.
- 9.3 **Celkově se na daném území po zřízení NP Křivoklátsko sníží společenská hodnota souboru daných funkcí lesa oproti stávajícímu stavu ochrany území komplexem zvláště chráněných území a polyfunkčnímu užívání území v případě první varianty NP o 10,0 %, tj. rámcově o 24,3 mil. Kč ročně a úhrnem o 1 217,6 mil. Kč kapitalizované hodnoty, a v případě druhé vari-anty NP (II. stupně dle IUCN) o 27,4 %, tj. o 66,4 mil. Kč ročně a o 3 324,6 mil. Kč kapitalizované hodnoty.**

ÚVOD

Návrh na zřízení národního parku (NP) není v daném území nový. V minulosti bylo na Křivoklátsku navrženo několik variant NP o různé velikosti.

Problém zřízení NP je v daném území poměrně značný. Příslušné území je specifické v tom, že se nachází ve středočeské oblasti, prakticky na okraji největší velkoměstské aglomerace v ČR, relativně hustě osídlené, intenzivně využívané zemědělstvím, lesním hospodářstvím, místními podniky, službami a dopravou, s nadprůměrnou hustotou sídel, komunikacemi různé úrovně a druhu, nadprůměrnou ekonomickou aktivitou obyvatel a významnou rekreační zatížeností. Jedná se o region s vysoce nadprůměrným počtem rekreačních objektů na okrajích i uvnitř lesních částí.

Území je celkově výrazným rekreačním zázemím pražské aglomerace, ale také rovněž druhé největší aglomerace v Čechách – Plzni. K němu těsně přiléhá i osídlení Berouna. To vše je výrazným fenoménem, který podstatně ovlivňuje možnosti zřízení a spravování NP jak z hlediska organizačně technického, tak ekonomického, ale i ekologického. **Lesy v daném území jsou do značné míry cenné v řadě aspektů z hlediska ochrany přírody, ale vytvořené v rámci udržitelného polyfunkčního lesního hospodářství dosavadními citlivými a přírodě blízkými lesnickými přístupy. Zároveň jsou velmi silně ovlivněné činností člověka, ale plní současně celou řadu podstatných ekologicko-produkčních a environmentálních funkcí, nejen funkci přírodoochrannou.**

Studie zabývající se sociálními a ekonomickými dopady na společnost v důsledku požadavků ochrany přírody se dosud vypracovávají relativně zřídka. **Daleko častěji se zpracovávají, předkládají a přijímají návrhy jednotlivých zájmových skupin na převedení území z jedné kategorie ochrany přírody do jiných kategorií ochrany přírody. Tyto názory jsou však vedeny často úzkými zájmy i v samotném rámci ekologických dopadů, bez zohlednění sociálně-ekonomických důsledků pro obyvatele žijící v uvedených regionech i mimo ně a bez zohlednění širších ekologických a environmentálních důsledků.**

Při sociálně-ekonomickém šetření dopadů navrhované změny ve využití daného území bylo v rámci řešené studie zjištěno množství socio-ekonomických údajů, členěných podle jednotlivých katastrálních území zahrnutých do navrhovaného Národního parku Křivoklátsko (ve verzi 2010), přímo sousedících s tímto územím, či jinak dotčených. Studie, na jejichž řešení se členové řešitelského týmu v minulosti v různé míře podíleli, zahrnovaly obdobné členění v souvislosti s různými variantami umístění i velikostí daných návrhů NP.

Studie byla zpracována na základě výsledku soutěže na podání nabídky na řešení výzkumného projektu pro vyhlášené téma v rámci výzvy Grantové služby LČR (podzimní výzva 2015).

Studie je realizována na základě zadané varianty, v níž **má v současné době navržený NP Křivoklátsko rozlohu 10 224 ha, čímž by se stal třetím největším národním parkem v České republice. V současné době je uvedené území chráněno různými kategoriemi chráněných území, zejména kategorií národní přírodní rezervace (NPR), přírodní rezervace (PR), chráněná krajinná oblast (CHKO), evropsky významná lokalita (EVL), ptačí oblast (PO). Dále je součástí biosférické rezervace UNESCO. Kromě uvedeného zde již řadu let úspěšně existuje „Lesnický park Křivoklátsko“, který významně propojuje jak zájmy vlastní ochrany přírody, tak zájmy obyvatel, i zájmy polyfunkčního lesnického hospodaření zajišťujícího komplexní spektrum funkcí lesa s charakteristickým sloganem „území pro přírodu i pro lidi“.**

1 CÍLE PROJEKTU

Cílem projektu je analyzovat dopady případné přeměny části CHKO Křivoklátsko na národní park, zhodnotit současný stav a předpokládaný vývoj na dotčeném území ze sociálně-ekonomických hledisek včetně ekologických a širších environmentálních na základě analýzy shromážděných podkladů.

Konkrétněji, provést analýzu dopadů změny stupně ochrany území na místní obyvatele a další uživatele daného území, na zaměstnanost, na aktivity spojené se společenskými funkcemi lesa a společenskými službami polyfunkčního lesního hospodářství (LH), na podnikatelské aktivity, infrastrukturu oblasti a celkový rozvoj regionu.

Významnými cíli jsou zjištění a vyhodnocení lesnických charakteristik zájmového území a jejich dlouhodobého vývoje, analýzy nákladů a výnosů, ekonomické efektivity, subjektů v rámci LH, ekonomické analýzy daných variant v ochraně přírody na daném území, rozbor sociálních dopadů a průzkumu postojů obyvatel a vedení obcí k potenciální změně.

K cílům projektu patří rovněž analýzy finančních vstupů, tj. nákladů na případnou realizaci navrhované změny v ochraně území zřízením NP oproti současnému stavu ochrany, související se změnami v hospodaření, využívání dřevoproductní funkce lesa, nároky na státní rozpočet a s dalšími vyvolanými náklady. Výsledky analýz dopadů socio-ekonomických, lesnických a environmentálních, včetně uvedených finančních, vyplývajících z navrhované změny stupně ochrany území, tvoří podstatnou část závěrečné zprávy.

Na základě zjištění a analýzy socio-ekonomických parametrů ukazatelů společenské sociálně-ekonomické efektivity je vyjádřen variantní dopad, který by podle zjištěných poznatků mělo vyhlášení národního parku v oblasti Křivoklátska na život obyvatel, polyfunkční LH, navazující dřevařský sektor a další odvětví.

Součástí cílů a výsledků je v neposlední řadě rovněž analýza příčin současné existence unikátního lesního ekosystému v tak silně exponovaném zájmovém území středních Čech s vysokou hustotou a aktivitami obyvatel. Cílem je také posouzení, zda navrhovaná jiná forma ochrany přírody v daném území je schopna přinést výrazně jiné sociálně-ekonomické, ekologické a environmentální efekty než stávající forma ochrany přírody. Výstupy budou sloužit jako podklady pro potřeby rozhodování v daném území podle konkrétních podmínek.

2 METODIKA ŘEŠENÍ

Projekt řeší aktuální téma navrženého Národního parku Křivoklátsko z hlediska sociálně-ekonomického pro výše vymezenou oblast ČR. Jde o složitou komplexní a interdisciplinární problematiku. Řešení projektu bylo realizováno v roce 2016.

Studie se zabývá otázkami na jedné straně možných přínosů a na druhé straně možných ztrát v případě zřízení NP ve srovnání se současným stavem, v souvislosti se změnami v hospodaření, v organizaci a správě daného území a užívání společenských funkcí lesa.

Východiskem pro řešení projektu bylo zajištění a analýza rozsáhlé databáze vstupních dat a informací nejen z oblasti vlastního LH na daném území, ale rovněž z oblasti ochrany přírody, veřejné správy, práva, demografického stavu, socio-ekonomických parametrů a dalších údajů, včetně zajištění a analýzy v podstatě politických dokumentů týkajících se vývoje a návrhů na zřízení NP v dotčeném území zejména v posledních 15 letech. Probíhala především intenzivní jednání s podnikem Lesy České republiky, s. p. (LČR), Vojenské lesy a statky ČR, s. p. (VLS), ale i jednání s dotčenými obcemi, jejich zastupiteli a občany, pracovníky AOPK ČR, stávajících správ NP, MŽP, Středočeského kraje a dalšími subjekty za účelem získání potřebných vstupních dat, za něž děkujeme. Data a informace byly získávány i z dalších zdrojů.

V dané souvislosti byly zjišťovány a analyzovány i širší historické podklady charakterizující vlastní vývoj lesů na uvedeném území tak, aby bylo možno stanovit dopad případného zřízení NP v oblasti Křivoklátska do života místních obyvatel, lesního hospodářství a navazujícího dřevařského sektoru, ale i do užívání a sociálně-ekonomické hodnoty společenských funkcí lesa v rámci přesahujícím dané území i region Středočeského kraje. K této problematice neexistuje v současné době v rámci navrhovaného území národního parku doposud žádná objektivní analýza, která by posuzovala ekonomický dopad na oblast předmětného území a na místní obyvatele.

V rámci řešené problematiky se prováděla sociologická šetření na vybraných souborech samospráv a obyvatel v daném území se zaměřením především na jejich názory na předpokládanou změnu ochrany území ze stávajícího stavu na národní park. Šetření bylo realizováno podle příslušných katastrálních území. S uvedenou problematikou sociologických šetření má řešitelské pracoviště poměrně rozsáhlé zkušenosti, a to i na předmětném území. Proto mohla být v rámci řešeného projektu provedena také komparace současných názorů příslušných respondentů z r. 2016 s názory respondentů z období let 2003 a 2004 na obdobnou problematiku v oblasti CHKO Křivoklátsko.

Důležitou součástí řešeného projektu byly v metodické rovině také analýzy přírodně-porostních a ekologických poměrů na daném území, dále sociálně-ekonomické poměry a poměry vlastnické.

Součástí řešení je z metodického hlediska rovněž velmi důležitá sociálně-ekonomická analýza možného využívání základních společenských funkcí lesa, jejich společenské sociálně-ekonomické významnosti a jejich změn v případě vyhlášení NP Křivoklátsko ve srovnání se současným stavem. Analyzovány byly základní společenské funkce lesa podle současně platné metodiky, certifikované MZe pro ČR (Šišák et al., 2010). Pro kalkulace sociálně-ekonomické efektivity daného rozhodování o změně ochrany území případným zřízením NP ve srovnání se současným stavem a z toho plynoucí změny ve využívání příslušné části krajiny přichází v úvahu následující soubor společenských funkcí lesa, jejichž sociálně-ekonomické hodnoty by byly podstatněji ovlivněny zřízením NP oproti současnému stavu:

- dřevoprodukční funkce lesa,
- nedřevoprodukční funkce lesa,
- vzduchoochranná environmentální funkce lesa – vázání uhlíku,
- kulturně-naučné environmentální funkce lesa (přírodoochranné, výchovné, vědecké a institucionální).

Metodicky důležitou částí projektu je rovněž analýza historického vývoje a příčin stávající existence unikátního polyfunkčního lesního ekosystému na daném území a také to, zda jiná forma ochrany přírody v rámci navrhovaného NP Křivoklátsko na tomto území je schopna přinést případný vyšší či jiný efekt, než je výsledek činností v dosavadní polyfunkční a šetrně obhospodařované kulturní krajině kombinující již několik stávajících způsobů ochrany přírody jako například: národní přírodní rezervace (NPR), přírodní rezervace (PR), biosférická rezervace UNESCO, chráněná krajinná oblast (CHKO), ptačí oblast (PO), evropsky významná lokalita (EVL), ale také Lesnický park Křivoklátsko (LPK). Na několika místech zde také figuruje kombinace s památkovou ochranou.

Pro řešení projektu je podstatná analýza a vyhodnocení vlastních ekonomických dopadů navrhované změny ochrany území formou NP v daném regionu. Uvedená problematika je metodicky řešena následovně:

1. Porovnání alternativ využívání krajiny klasickým trvale udržitelným lesnickým hospodařením s navazujícím využitím dřevní hmoty dřevozpracujícím průmyslem oproti ochraně přírodních procesů probíhajících v příslušném území bez využití biomasy či jiných produktů lesa, včetně vyloučení dobývání nerostných surovin, což znamená komparaci dvou variant hospodaření:
 - a) vyhodnocení současného lesnického hospodaření zahrnuje:
 - vyčíslení peněžní hodnoty výsledku hospodaření z klasického trvale udržitelného lesnického hospodaření, přičemž se vychází z těžebních možností příslušného schváleného LHP se zohledněním stávajících omezení ochrany přírody. V daném případě je do kalkulací promítnuto již současné omezení výše těžeb ze strany ochrany přírody, uvedené v platných LHP. Pro kalkulace jsou použity průměrné ceny sortimentů v příslušném regionu na odvozním místě z období řešení projektu. Ceny řeziva se odvíjejí od hodnot zveřejněných ČSÚ. Byla využita i další data získaná od LČR;
 - definování případných dalších vedlejších ekonomických efektů plynoucích z režimu území obhospodařovaného klasickým trvale udržitelným lesnickým hospodařením, tj. zejména turistiky, která v území probíhá bez nutnosti vyhlášení národního parku, komerční myslivosti a dalších oblastí popsanych zpracovatelem grantu;
 - b) varianta potenciální ochrany přírody formou vyloučení hospodaření a její ekonomické dopady na základě definování komerčních oblastí, které budou v režimu „národní park“ v území možné – zejména oblast turistiky, vědy a výzkumu, školství a případně dalších možností využití.
2. Součástí řešeného projektu je rovněž vyhodnocení ekonomických nároků (příspěvků zřizovatele ze státního rozpočtu) na provoz NP Křivoklátsko v případě jeho vyhlášení, a to na základě vyhodnocení průměrných nákladů již existujících NP v ČR za posledních 5 let. Řešení vychází ze současného stavu financování NP v ČR (z průměrné hodnoty nákladů ze státního rozpočtu, přepočtené na zaměstnance NP za posledních pět let).
3. Porovnání zaměstnanosti v regionu v obou alternativách a dopadu omezení užívání území do zaměstnanosti navazujících odvětví a prognóza demografických změn v případě vyhlášení NP.
4. Prognóza změny kvality života místních obyvatel v případě vyhlášení NP, zejména s ohledem na omezení využívání území v jejich okolí, například se zohledněním

vstupu do lesů a sběru lesních plodů podle projektů a metodik řešitelem již v minulosti zpracovaných.

5. Analýza zahrnující explicitní slovní vyjádření silných stránek, slabých stránek, příležitostí a rizik či ohrožení příslušného řešení (SWOT analýza). V případě návrhu NP Křivoklátsko ve srovnání se současným stavem, tj. ochranou území v rámci kombinace CHKO Křivoklátsko a dalších kategorií ochrany. SWOT analýza vychází z předchozích přírodně-porostních a ekologických analýz v zájmovém území na jedné straně a ze socio-ekonomických šetření a analýz v tomtéž území na straně druhé. V tomto smyslu navazuje tedy SWOT analýza na jednotlivé dílčí analýzy a je jejich závěrem, tj. v určitém smyslu syntézou.

Celková doba vymezená pro řešení byla zadáním projektu stanovena na období jednoho roku.

Řešení bylo rozděleno na tři postupné etapy:

1. Do pololetí sběr dat a informací o vymezeném území navrhovaného Národního parku Křivoklátsko včetně zjištění údajů týkajících se současného stupně ochrany přírody. Tvorba metodických postupů s analýzou dostupných materiálů a rešerše literatury, úprava dosavadní metodiky pro hodnocení vybraných společenských funkcí lesa na daném území. Návrh dotazníků socio-ekonomického šetření (dotazníky uvedeny v příloze), realizace dotazníkového šetření jednak mezi obyvateli a jednak mezi zástupci samospráv. Bylo provedeno zhodnocení současného stavu oblasti Křivoklátska (ochrany území).
2. Ve druhé navazující etapě byly zajištěny a analyzovány ekonomické podklady a provedena komparace varianty klasického trvale udržitelného lesnického hospodaření s variantou ochrany formou NP Křivoklátsko, spojenou s vyloučením hospodaření a jeho ekonomickými dopady. Byly vyjádřeny rozdíly v ekonomických a sociálně ekonomických hodnotách daných variant a jejich dopady na státní rozpočet a obyvatele, přičemž jsou definovány komerční oblasti, které budou v režimu „národní park“ v území možné. Proběhla dotazníková šetření jak mezi obyvateli, tak mezi zástupci samospráv jednotlivých dotčených obcí.
3. Třetí etapa řešila finální zpracování výsledků do formy závěrečné zprávy.

Výsledky řešení projektu je možné využít jak při případných dalších jednáních v procesu vyhlášení NP Křivoklátsko, tak metodicky v případě úvah a návrhů o zřizování dalších NP v ČR.

3 CHARAKTERISTIKA LOKALITY A KOMPARACE POTENCIÁLNÍ ZMĚNY V DŮSLEDKU VZNIKU NP KŘIVOKLÁTSKO

Před vlastní komparací je v následující části uvedeno několik historických souvislostí v obhospodařování krajiny v uvedené oblasti.

3.1 Historický vývoj tvorby a využívání krajiny na Křivoklátsku

Křivoklátská krajina zaujímalá odedávna významné postavení v dějinách naší myslivosti a později lesnictví. Tato oblast se stala již v přemyslovských dobách oblíbeným loveckým místem českých knížat a králů. V „knížecí době“ bylo Křivoklátsko pouhým lovištěm panovníka a veškerý zájem se soustředí uje na tuto oblast. Nešlo ale jen o pouhý lov, protože mezi loveckou kratochvílí se konala i významná státní jednání. Z dochovaných historických zpráv se dovídáme, kdy, kdo a s kým na Křivoklátě lovil a jak významná událost to byla. Například na listině knížete Bedřicha, vydané ve Zbečně v roce 1183, je uvedeno 32 svědků, kromě ostatních jmenovitě neuváděných. Jsou mezi nimi osobnosti opravdu významné: Vojtěch – arcibiskup salzburský, Jindřich – biskup pražský, Florián – probošt vyšehradský a knížecí kancléř, dále řada velmožů a civilních hodnostářů i dvorních funkcionářů.

Význam Křivoklátska neklesá ani v „době královské“. Obliba Křivokláta stoupala nebo klesala podle toho, jak náruživým lovcem král byl. Dá se říci, že kromě Jiřího z Poděbrad tu lovili všichni. Ze všech Přemyslovců byl údajně nejnáruživějším lovcem Václav I. O tom, jak důležitou oblastí bylo Křivoklátsko ve středověku, svědčí i fakt, že Karel IV. zařadil ve svém zákoníku Majestas Carolina (Codex Carolinus) hrad Křivoklát mezi jedenáct hradů, které žádný český panovník v příštích dobách nesměl prodat ani zastavit a porušit tak kmenové jmění královské komory (LHP pro LHC Křivoklát 1995–2004).

Lovecké zaměření Křivoklátska se projevilo výrazným způsobem v rázu jejího osídlení. Osidlování zde neprobíhalo tak jako v ostatních částech naší země. Tady nešlo o získávání nové zemědělské půdy, odňaté lesům, ale o založení takových sídlišť, která by byla nápomocná provozování myslivosti ve všech tehdejších jejích formách a funkcích. Myslivost v té době nebyla jen loveckou zálibou, ale plnila i důležitou funkci hospodářskou, a to jak získáváním zvěřiny jako potravy v době nedostatku produktů z domácích chovů dobytka, tak i jako zdroj kůží, které byly důležitou složkou středověkého odívání.

I pozdější vývoj křivoklátské krajiny byl pro toto území typický a je patrný dodnes. Z rozložení jednotlivých vesnic je patrné, že tu nejde o souvislé osidlování formou několika skupin na sebe navazujících vesnic, měnící lesní půdu na půdu zemědělskou. Území křivoklátských vsí tvoří naopak většinou izolované ostrovy uvnitř velkých lesních komplexů. Specifické jsou i odvody dávek do královské pokladny, které se na Křivoklátsku mění více z formy peněžní do formy služební. Jsou vázané nejen na případnou obranu hradu, ale zejména na plnění povinností v péči o projíždějící lovecké družiny, jejich obživu a pomoc při organizování lovů. V tomto duchu zde vznikla i řada specifických manských povinností, zaměřených právě na oblast lovu zvěře.

V roce 1685 přechází křivoklátské panství do rukou duchcovské větve hrabat z Valdštejna. Definitivně tak končí „komorní éra“ a nastává období soukromé držby.

Roste zájem o zvyšování výnosů z panství, především z lesů. Zvyšuje se těžba dřeva a omezují se některé škodlivé vlivy, jako je pastva dobytka a volný sběr dřeva v lesích. Stav lesů je ale po středověké devastaci žalostný a o hospodaření v dnešním slova smyslu se nedá hovořit. Lesní porosty nejsou kulturně obnovovány a není cíleně podporována ani jejich přirozená obnova. Živelně se šíří těžba dřeva pro pálení dřevěného uhlí v milířích, která se nevyhýbá ani téměř nepřístupným lokalitám v křivoklátských luzích a svazích nad řekou Berouňkou. Obnova lesa probíhá převážně pařezovou výmladností a doplňují ji nálety většinou plevelných dřevin. Na majetku se objevuje množství rozsáhlých holin v různém stupni polopřirozené sukcese. Zemědělství je podporováno budováním nových panských dvorů. Místní ložiska kvalitní železné rudy podnítila rozmach nového odvětví – železných hutí. Energetická základna ve formě dřevěného uhlí podpořila i rozvoj skláren.

V roce 1735 přechází křivoklátské panství sňatkem do vlastnictví Fürstenberků. I když se Valdštejnům přiznává zlepšení stavu lesa oproti královské držbě, byl při převzetí panství Fürstenberky tento stav nadále velice neutěšený. V roce 1749 proběhlo berní přiznání na celém křivoklátském panství, ve kterém se na celkové ploše 77 954,5 strychů (1 strych = 2 837 m²) uvádí tento podíl ploch (Novák, Tlapák, Praha 1975):

– holin a pastvin	33 133,0 strychů (45,0 %)
– starších porostů listnatých	1 261,0 strychů (1,4 %)
– starších porostů jehličnatých	2 954,0 strychů (3,8 %)
– starších porostů smíšených	4 529,5 strychů (5,8 %)
– přirozených mlazin a křovin	34 068,0 strychů (44,0 %)

Z uvedeného vyplývá, že **po stovkách let trvající exploataci křivoklátských lesů už zde neexistovaly a tedy dodnes neexistují žádné původní přirozené lesní ekosystémy.** I výše citované „přirozené mlaziny a křoviny“ jsou pouze sukcesní stádia, kterými zarůstají holiny vzniklé rozsáhlými těžbami. Z toho je možné si udělat představu, jak obrovské úkoly před lesníky fürstenberské éry stály. Založení porostů, které by dávaly trvalý výnos z lesů, vedly k nutnosti zalesňování starých holin i k obnově vytěžených porostů. Zalesňovací práce probíhaly zpočátku přesazováním náletových sazenic a sítěmi, později již sazenicemi pěstovanými ve vlastních školkách. Snaha o zlepšení ekonomiky lesního hospodářství vedla i k zavádění smrku ztepilého (SM).

S novými vlastníky přichází i moderní péče o křivoklátské lesy. Postupně se začíná s budováním mysliven a hájoven uvnitř i na pomezí lesů a ochrana zvěře i péče o lesy přechází z robotníků na odborný personál. S pronikavými reformami ve správě lesů se počalo za vlády Egona Fürstenberka, který povolal Františka Alstera a jmenoval ho lesmistrem. Ten společně s ředitelem knížecích železáren Františkem Nittingerem a ing. Janem Bohutínským, původcem první systemizace křivoklátských lesů, tvořili trojici vynikajících úřednických osobností křivoklátského velkostatku. Období jejich působnosti se vyznačuje zaváděním pokrokových způsobů hospodaření v lesích i na polích. Začíná se systematicky zalesňovat a zavádí se vzorové lesní hospodaření. Na lesních pozemcích vznikají panské dvory, kolem lesoven a hájoven vyrůstají panské obytné domy, kolonie pro dělníky, i celé vesnice. Buduje se několik nových silnic, nebývalý rozkvět zaznamenává zahradnictví, štěpařství a rybníkářství. Dá se říci, že i když se Fürstenberkové nevyhnuli některým chybám, jako bylo např. zavádění velkoplošných smrkových monokultur (což se ovšem z hlediska dané doby považovat objektivně za chybu ani nedá), položili základ moderním kulturním lesům, na jehož kamenech se staví dodnes.

Historie křivoklátských lesů je poznamenána i řadou obrovských kalamit, způsobených abiotickými i biotickými vlivy. Z abiotických to byly zejména sucho, vítr

a sních. **Občasné výskyty extrémně suchých let poškozují ale i dřeviny původní a na křivoklátské podmínky zvyklé.** Například „*léto roku 1868 bylo tak suché a horké, že hynuly nejen víceleté kultury, ale na suchých stanovištích docházelo též k hromadnému hynutí 20–40letých stromů. Zakmenění 40letých porostů kleslo v důsledku souší až na polovinu. Vzezření jedlí na podzim bylo velmi podezřelé a jejich průzkum ukázal neobvyklé vyschnutí lýka a běli. Vyschnutí bylo tak silné, že nenalétl ani kůrovec. Většina takových jedlí odumřela následujícího roku.*“

Rok 1868 byl pro křivoklátské lesy vůbec nepříznivý. Po horkém a suchém létu přichází další rozsáhlá kalamita, tentokrát sněhová a větrná. Průběh a následky této kalamity jsou popsány v historickém průzkumu v LHP pro LHC Křivoklát takto:

„*Sněhový a větrný polom způsobily neslýchanou spoušť. Mírný déšť se sněhem, padající 8. listopadu 1868, přešel v noci na 9. listopadu ve sněžení s velkými mokřými vločkami, které trvalo až do noci z 10. na 11. listopadu a vzbuzovalo vážné obavy o lesní porosty. Určitý přehled o nastalé spoušti bylo možno získat teprve 11. listopadu a dojem byl pro diváka nemajícího jiný zájem o les opravdu otřásající. 25–60leté porosty štíhlých borovic na několika stech jitrech plochy byly zbaveny vršků a budily dojem tisíců a tisíců sloupů různých délek stojících v těsné blízkosti u sebe. Borové mladiny ležely jako bujné žito po vytrvalém dešti nebo měly ohnuté vršky. Porosty starší 60 let byly silně prolámané, namnoze zbavené celých korun a částečně i dlouhých větví. Smrkové porosty se podobaly sestřihávaným remízům, neboť ztratily 10–12 přeslenů. Na některých lokalitách byly zničeny podobně jako borovice tím, že byly lámány koruny pod nejspodnějšími větvemi. Modřín na dobrých půdách štíhle rostoucí a v kritické době ojehlíčený, byl postižen méně, přesto však jsou následky kalamity i zde ještě velmi citelné. Poškození modřínu na horších stanovištích je únosné. Jedlové tyčoviny a porosty středního stáří vzdorovaly sněhovému tlaku daleko více.*“ O tom, že se tyto vlivy nevyhýbají ani původním domácím dřevinám svědčí další zmínka z tohoto roku: „*Orkán od severozápadu, jenž přišel nato 7. prosince 1868, dále zpustošil porosty již dříve prolámané předchozí sněhovou kalamitou. Za obět' bouři padly většinou staré jedlové porosty, které byly zčásti vyvráceny, zčásti značně proředěny. Buky ve zmlazovacích sečích utrpěly těžké ztráty, ba ani plně zakmeněné porosty této dřeviny nebyly schopny odolat.*“ (LHP 1995–2004)

Kalamity působí i biotičtí činitelé a ochrana lesů proti těmto vlivům stojí lesní personál velké úsilí. Do historie se zapsala zejména mnišková kalamita, která v letech 1918–22 zpustošila křivoklátské jehličnaté lesy. Za obět' jí padlo 702 437 „plm“ dříví z nejlepších a nejnadhlednějších porostů a zanechala za sebou 1 438 ha kalamitních holin. **Z jehličnatých dřevin vyšel nejlépe modřín, který po holožiru nasadil ještě ten rok nové jehlice, stejně jako došlo k novému olistění u listnáčů.**

Nutno říci, že následky všech kalamit byly s mimořádným nasazením pracovních sil i dopravních kapacit vždy velmi rychle likvidovány a plochy téměř okamžitě po vyklizení zalesňovány. Škody na lese se tedy nezvyšovaly dlouholetou absencí nových porostů na lesní půdě.

K obrovským zásluhám lesníků v 19. století patří poučení se z kalamit a snaha o zakládání stabilnějších a odolnějších porostů listnatých a smíšených. Na Křivoklátsku to bylo založení rozsáhlých bukových porostů, které jsou dodnes chloubou křivoklátských lesů. Daly základ vzniku genové základny buku a jsou vysoce ceněny i v ochranářských kruzích. Pravdomil Svoboda zmiňuje zakládání těchto porostů takto:

„*V Kouřimecku největší komplex bučin je dodnes zachován v Havlouši (Havlův luh). V roce 1813 byla tato bučina 140letá, krásného vzrůstu a středně zapojená. Loužek spadající k řece má vodu jen za deštivého počasí a proto se tu plavilo dřevo jen při sněhové vodě. Část těchto bučin byla vykácena v následujících letech, kdy se po řece plavilo*

mnoho polenového dříví ke Praze. Tak byla v roce 1839 zarostlá 15letými bukovými skupinami s příměsí břízy, ojediněle javoru a březového náletu se skupinami a výstavky 165letých buků, větší část pak byla 165letá prosvětlená bučina s jedlí, určená pro přirozené zmlazení a postupné pokácení, poněvadž žádný přírůst se již nedal očekávat. Tak tu povstaly dnešní porosty přirozenou cestou, které jsou dnes nejlepší ukázkou středočeských bukových porostů.“ (Svoboda, 1943)

Ne na všech místech bylo ale možno z důvodu absence starých bukových porostů pracovat s přirozenou obnovou, a tak bylo založení rozlehlých bučin a doubrav většinou výsledkem kombinace přirozené obnovy, sje a sadby, včetně použití smrku a borovice jako výplňových dřevin.

Rod Fürstenberků pečoval o křivoklátské lesy a zveleboval je až do roku 1929, kdy je na podkladě kupní smlouvy mezi československým státem a posledním majitelem křivoklátského panství Maxem-Egonem Fürstenberkem převzal československý stát. Křivoklátsko se tak stává jedním z největších ucelených majetků státních lesů v českém vnitrozemí.

Shrnutí

Z uvedených historických údajů vyplývá a potvrzuje se, že již od konce 17. století se převážně nejedná o původní porosty, ale o člověkem výrazně ovlivněné, změněné a založené porosty, což potvrzuje i hodnocení území dle vyhlášky MŽP č. 64/2011 Sb., ze kterého vyplývá, že se v uvedené oblasti nenachází žádný les přírodní a pouze 13 % území je lesem přírodě blízkým. Hospodářská činnost člověka je tedy patrná na 87 % výměry navrhovaného NP Křivoklátsko, ale i zbývajících 13 % plochy je ovlivněno člověkem!

Křivoklátsko už v hluboké historii zaujímal ve srovnání s ostatním územím Čech výjimečné postavení. Rozhodující roli v této výjimečnosti vždycky hrály křivoklátské lesy.

Křivoklátsko má za sebou více než tisíc let vývoje lovectví a myslivosti, které nejen ovlivňovaly tvorbu křivoklátské krajiny, ale spoluvytvářely i rámec celé řadě důležitých státních aktů domácího i mezinárodního významu.

Křivoklátské lesy jsou objektem více než 300 let trvající cílené péče o lesní porosty, ze kterých řada generací lesníků vytvořila skvost, jenž svým významem přesahuje hranice našeho státu.

Současné křivoklátské lesy jsou ukázkou vzorového trvale udržitelného polyfunkčního lesního hospodaření, které zachovává jejich produkční potenciál a současně zvyšuje ekologickou hodnotu krajiny.

Velkoplošné ponechání lesních porostů přirozenému vývoji by přineslo postupnou (případně i rychlou) destrukci zdejších hospodářských lesů s negativním vlivem na socio-ekologické, socio-ekonomické i environmentální fungování celého krajinného celku.

3.2 Využívání krajiny v minulém století

Křivoklátská krajina prodělala největší změny za vlády Fürstenberků, kdy ve zdejším rozlehlém komplexu lesů vzniklo několik enkláv polí v okolí nově založených dvorů (Karlovy, Doupov, Požáry, Ploskov). V minulém století byla krajina Křivoklátska ušetřena radikálních zvrátů, běžných v některých jiných částech naší země. Její využívání kopírovalo trendy rozvíjející se civilizace, bylo ale vždycky „o krok“ pozadu v porovnání s ostatními oblastmi českého vnitrozemí. S rozvojem moderní zemědělské velkovýroby probíhá po 2. světové válce odliv lidí zaměstnaných v zeměděl-

ství a jejich přesun do jiných výrobních sfér a služeb. Stejný trend probíhá i v lesnictví, i když podstatně pomaleji. Přesto vazba venkovského obyvatelstva na lesní hospodářství je stále velice silná a v různých proměnách přetrvává dodnes.

Tradice křivoklátského lesnictví přechodem pod správu státu nekončí, ale získává nový rozměr. Navazuje na pozitivní trendy hospodaření za Fürstenberků a promítá do nich nové poznatky lesnických věd, i změny v technologiích lesní výroby vyvolaných technickým pokrokem.

Do podoby křivoklátské krajiny i do její funkce se výrazně zapisuje rozvoj chataření. Jeho počátky spadají do dvacátých a třicátých let minulého století, kdy byl v módě zálesácký způsob života a ve městech se nedalo „volně dýchat“. Nebývalý rozmach ale probíhá teprve v šedesátých až osmdesátých letech minulého století. Jeho hlavním motivem byla omezená možnost cestování do zahraničí, nerozvinutý systém rekreace vázané na hotely a penziony, a také touha mít v době všennárodního majetku nějakou oázu v podobě soukromého majetku. Chatové osady zaujímají rozlehlé plochy zemědělsky neatraktivních půd v blízkosti obcí, ale stěhují se i do lesů. Obsazují zejména okraje lesů. Chatami zastavěné pozemky ale zůstávají součástí lesního půdního fondu (později pozemků určených k plnění funkcí lesů). Na jedné straně je to určitá zátěž pro nejbližší okolí těchto osad, na druhé straně tím velice vzrostl rekreační potenciál křivoklátské krajiny.

Lesní hospodářství za socialismu bylo poplatné době. Převážná většina lesů přešla do státního vlastnictví. V rámci jednotlivých krajů vznikají podniky státních lesů se sítí lesních závodů. Rámec hospodaření v lesích vymezil lesní zákon, který měl v mnoha směrech více tendenci přizpůsobovat lesy dostupné mechanizaci, než naopak. Do lesního hospodářství výrazně zasáhla snaha zprůmyslnit lesní výrobu. Začíná doba používání velkých těžebních strojů, centralizují se lesní školky, nastupuje chemizace. Pěstování lesů ale má i pozitivní trendy. Budují se nové svážnice a modernizují se lesní cesty. Na pěstební činnost mají lesní závody v rámci svých výrobních plánů dostatek finančních prostředků, a kde je šikovný venkovní personál, je to vidět na zlepšování stavu lesa.

Do péče o krajinu později vstupuje nový aspekt – zřízení CHKO Křivoklátsko. Ochrana přírody tak získává nástroj plošné ochrany velkého krajinného celku. CHKO Křivoklátsko byla zřízena výnosem Ministerstvem kultury ČSR č. j. 21.972/78 dne 24. 11. 1978. Celková výměra je 62 792 ha. Území CHKO však bylo již rok před tím zařazeno do světové sítě biosférických rezervací v rámci programu Člověk a biosféra UNESCO.

Území CHKO zaujímá větší část Křivoklátské vrchoviny a menší úsek Kralovické pahorkatiny na obou březích Berounky mezi městy Zbiroh, Rakovník a Beroun. Svým severním výběžkem mezi Lužnou u Rakovníka a Rudou u Nového Strašecí (LHC Lužná) a mezi obcemi Lány a Žilina (LS KPR Lány) zasahuje do přírodní lesní oblasti (PLO) 9 Rakovnicko-kladenská pahorkatina. Tato plocha činí cca 2 045 ha, což představuje 3,3 % celkové rozlohy CHKO. Zbytek CHKO je součástí území PLO 8 Křivoklátsko a Český kras. Nadmořská výška se pohybuje od 220 do 617 m.

Správa CHKO má od počátku tendenci využívat plně své pravomoci k usměrňování lidských aktivit v oblasti. Zasahuje i do provozu lesního hospodářství, zejména ovlivňováním tvorby lesních hospodářských plánů, rozšiřuje se síť přírodních rezervací, diferencují se zóny odstupňované ochrany přírody (na území LHC Křivoklátsko s převahou první a druhé zóny). **CHKO za téměř 40 let svého trvání prokázala opodstatněnost své existence a je z hlediska ochrany přírody a krajiny dostatečným stupněm ochrany křivoklátské krajiny.**

V rámci pahorkatin až nižších vrchovin střední Evropy jde o mimořádně zachovalé, převážně lesní území s bohatou květenou i zvířenou a řadou významných geo-

logických a geomorfologických objektů. Souvislé lesy, pokrývající zhruba 63 % území, zahrnují četné okrsky, které si zachovaly přírodě blízký ráz a poskytují útočiště mnoha rostlinným i živočišným druhům, které v obdobných geografických podmínkách jinde již vymizely nebo jsou vážně ohrožené. Pestrost přírody je zde podmiňována i výrazným uplatněním plně zachovalého říčního a vrcholového fenoménu.

Polyfunkční lesní hospodářství obecně, a na Křivoklátsku zvláště, funguje na základech trvale udržitelného hospodářství s výraznými prvky přírodě blízkého hospodaření. Jeho směřování na Křivoklátsku určily tři konference pořádané základní pobočkou ČLS Křivoklát. První v roce 1996 s názvem „Změna druhové skladby na přírodě blízký model na Křivoklátsku“, druhá v roce 2000 na téma „Přírodě blízké hospodaření v CHKO Křivoklátsko“ a třetí v roce 2010 „Křivoklátské lesnictví ve třetím tisíciletí“, v rámci které byl slavnostně založen Lesnický park Křivoklátsko (Pecha, 2010). Ve stejném roce zahájilo MŽP proces projednávání návrhu na vyhlášení Národního parku Křivoklátsko.

Současný stupeň ochrany křivoklátské krajiny formou CHKO i způsoby hospodaření v lesích garantují zachování hodnot křivoklátské přírody i zachování křivoklátského lesnictví jako kulturního odkazu našich předků. Vysoký standard pěstování lesů a péče o porostní zásoby dávají prostor ke zvyšování hodnoty lesních porostů a k zachování produkčního potenciálu rozlehlého krajinného celku.

Pokud jde o využívání křivoklátské krajiny v současnosti a budoucnosti, pak je nutno vzít v úvahu, že daná krajina je ovlivněna tisíciletými hospodářskými aktivitami. Ty se kvalitativně vyvíjely a je třeba jim i do budoucna zajistit perspektivu a umožnit rozumné užívání přírodních zdrojů v rámci všech tří pilířů trvale udržitelného rozvoje, tj. ekonomického, ekologického a sociálního. Pak po nich můžeme požadovat, aby v rámci rozšířené reprodukce plnily požadavky společnosti zaměřené na komplexní péči o krajinu, včetně ochrany kulturní, druhové a biotopové různorodosti.

Management kulturní krajiny musí být založen na spolupráci krajinných profesí a vůli místních obyvatel přijmout společnou odpovědnost za budoucnost krajiny.

Pod termínem management krajiny je třeba si představit nejen běžnou polyfunkční hospodářskou činnost krajinných profesí, ale i pravidla pro její komplexní využívání volnočasovými aktivitami (rekreace, sport, myslivost, sběr hub a lesních plodů).

Krajinným profesím však nesmí být v podstatné míře znemožněno jejich poslání v hospodářské a další činnosti. **Ochrana přírody, nebo památková péče, nemohou být samostatnými cíli, ale musí se stát samozřejmou a přirozenou součástí všech aktivit člověka v dané historicky vytvořené kulturní krajině.** Výsledkem musí být nutně krajinný systém, tvořený přírodními i kulturními hodnotami, ale pouze v úzkém sepětí s lidskými krajinnými aktivitami všeho druhu (Vybíral, Kolečka, 2008).

Tak jako byly překonány dříve uplatňované jednoznačné preference dřevoprodukční funkce lesa (i když vycházely z tehdejších poznatků a zanechaly nám přinejmenším vysokou lesnatost a dobré zdroje dřevní hmoty), tak v současné době jsou překonány i jednoznačné preference ochrany přírody. Pro společnost je nesmyslné a škodlivé stále větší navyšování dalších a dalších ploch s omezováním ostatních funkcí (včetně produkční a sociální) ve prospěch preference požadavků ochrany přírody a zvyšování těchto požadavků i na ostatním území. **Jedinou možnou cestou je tedy uplatnění „krajinného systému“, který respektuje „krajinné profese“, kterými jsou zemědělci, lesníci, rybníkáři, rybáři, vodohospodáři, myslivci, zahradníci, vinaři a mnohé další profese, které vycházejí ze své činnosti v krajině.**

I lesníci, jakož i další uvedené profese, tvoří společně estetickou hodnotu krajiny (a v tomto případě lesa), o které již v minulém století psal Konšel (1931): „*Doba čím dále tím hrubším materialismem ovládaná potřebuje zábradlí, aby neutonula*

úplně, nýbrž po trpkých zklamáních osmělit se mohla k pohledu za ideálem a ke kroku za vyšší úrovní estetickou.“... „Budeme hledati způsob, jakým by se porušování krásy přírodní v lese zmenšilo, a pokusíme se též, nelze-li některé krásy přírodního lesa hospodářskými zásahy porušené nahradit aspoň částečně půvaby jinými.“... „Především musí lesník míti pravé pojmy o krásách lesa, a musí míti též pravou a řeckně účinnou lásku k těm krásám i k lesu samému. Čí je ta věrná ruka, za jejíž opatrnosti les osvěžuje oko a chrání krajinu, ne-li ruka lesníka? Lesník musí býti obratným hospodářem a dobrým obchodníkem, ale zachovati si musí též kus idealismu.“

Křivoklátské lesy, po staletí kultivované člověkem, mají svou vysokou estetickou hodnotu a jsou nesporně součástí kulturního dědictví tohoto krajinného celku. Jejich **velkoplošné ponechání přirozenému vývoji by znamenalo pravděpodobně postupný rozpad lesních porostů a změnu vzhledu křivoklátských lesů, včetně rizika rozvoje biotických škůdců.**

Také přístupnost území je pro návštěvníky v lesnický obhospodařovaném lese oproti stavu lesa v bezzásahovém režimu výrazně komfortnější, což většina návštěvníků lesa potvrzuje i v jiných výzkumech. Více se jim líbí přehledný les bez popadaných, případně hnilých kmenů a velkého množství větví či polovyvrácených a zavěšených stromů. A to nejen z hlediska estetiky, ale i z hlediska bezpečnosti, možnosti sběru hub a dalších plodin.

Takovým příkladem „krajinného systému“ je na Křivoklátsku „Lesnický park Křivoklátsko“ se sloganem „Území pro přírodu i pro lidi“. Je založený z rozhodnutí majitelů a správců lesů s vůlí hospodařit na svých majetcích tak, aby při zachování hodnot ochrany přírody bylo zachováno i křivoklátské lesnictví jako kulturní dědictví našeho národa. Je otevřený všem udržitelným aktivitám, které toto území využívají.

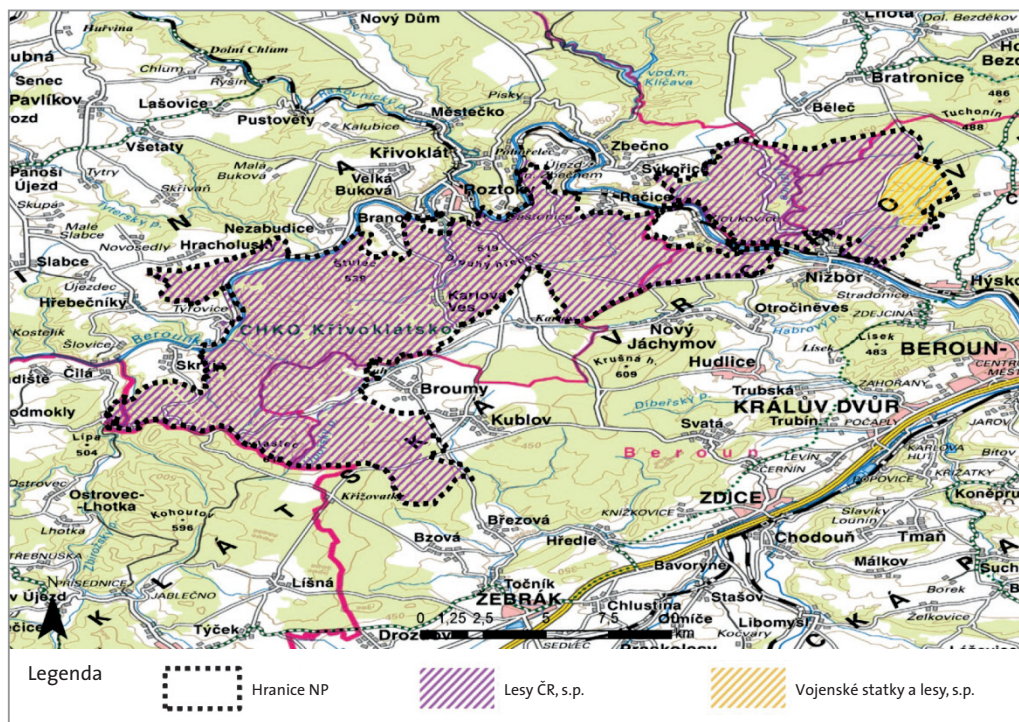
3.3 Charakteristika navrhovaného území NP Křivoklátsko

Poslední návrh na vyhlášení Národního parku Křivoklátsko pochází z roku 2010. Z celkové plochy 10 224 ha je určeno k plnění funkcí lesa (PUPFL) 9 787 ha, to je 95,8 % rozlohy navrhovaného národního parku. Z toho se týká celkem 9 397 ha pozemků s právem hospodařit Lesů České republiky, s. p., (6 998 ha LS Křivoklát a 2 399 ha LS Nižbor), 333 ha Vojenských lesů a statků ČR, s. p., což je vidět z následujícího obrázku, kde je patrný i podíl jednotlivých kategorií využití pozemků. Dalších 23 ha lesa je v majetku obcí (Kublov) a 34 ha patří soukromým vlastníkům.

Lesnické hospodaření v tomto území probíhá od vyhlášení CHKO Křivoklátsko v komunikaci s pracovníky Správy CHKO Křivoklátsko. V její působnosti je (od roku 1992) mimo jiné vydávání závazných stanovisek ke schvalování lesních hospodářských plánů (LHP) – viz § 4 odst. 3 a 4 zákona o ochraně přírody a krajiny (ZOPK). Bez souhlasného závazného stanoviska nelze LHP schválit. Ke schválení LHP na LS Křivoklát (zaujímající většinu plochy uvažovaného NP) od té doby došlo v letech 1995, 2005 a 2015. Doložitelnou snahou LČR je zajištění maximálního souladu s požadavky ochrany přírody, což znamená, že v daném případě není plně využit produkční potenciál lesních porostů, ve kterých by bez omezení z důvodů ochrany přírody, zahrnutých v platných LHP, byly potenciálně možné výrazně vyšší těžby, jak je uvedeno dále.

Rámcová charakteristika daného území je zvýrazněna třemi následujícími obrázky (mapami). Použitím odlišného geografického systému WGS-84 u obrázků 1 a 3 se dosáhlo jiného mapového zobrazení, než na obrázku 2, který je zpracován v systému

S-JTSK. Podkladová vrstva kategorií využití krajiny se v systému WGS-84, která je standardním světovým souřadnicovým systémem, jeví v našich zeměpisných šířkách z hlediska perspektivy jako pohled šikmo na sledovanou plochu (obdoba např. u navigací). Oproti tomu obrázek (mapa) 2 v systému S-JTSK se pohledově jeví jako kolmo na plochu. Na Obr. 1 jsou znázorněny plochy s právem hospodaření státních podniků LČR a VLS na území navrhovaného NP Křivoklátsko.

Obr. 1: Podíl LČR a VLS na navrhovaném NP Křivoklátsko.

Celé území navrhovaného NP se nachází v CHKO Křivoklátsko a tvoří ho:

- I. zóna CHKO – 56 % celkové rozlohy navrhovaného NP (5 551,7 ha),
- II. zóna CHKO – 42 % (4 357,8 ha),
- III. zóna CHKO – 2 % (332 ha),
- IV. zóna CHKO – 0,3 % (26,3 ha).

Součástí navrhovaného NP jsou dále:

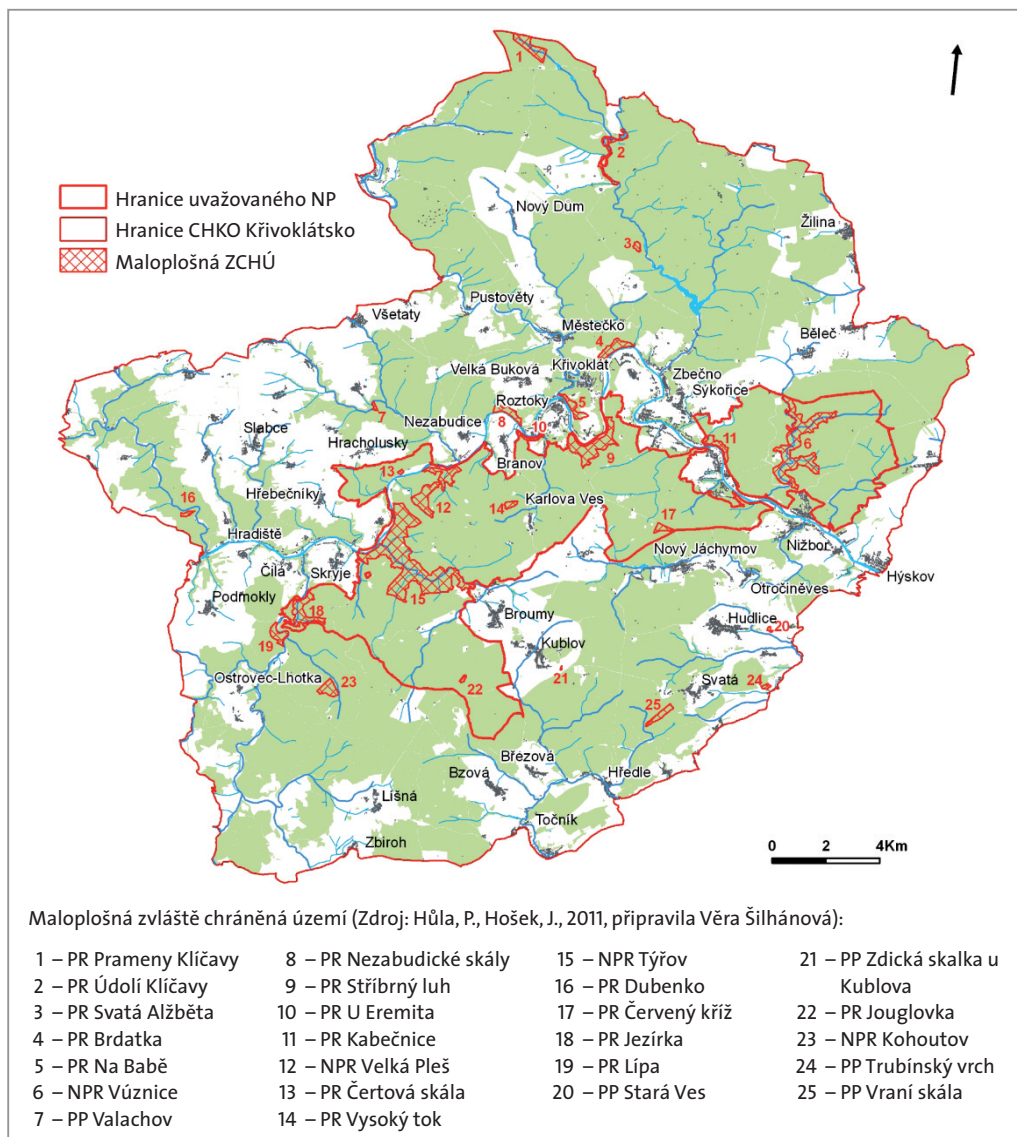
- národní přírodní rezervace (NPR) – 7,2 % (*Týřov, Velká Pleš, Vůznice*), celkem 740,2 ha,
- přírodní rezervace (PR) – 2,2 % (*Čertova skála, Červený kříž, Jezírka, Jouglovka, Kabolečnice, Stříbrný luh, U Eremita, Vysoký Tok*), celkem 224,4 ha,
- do soustavy NATURA 2000 patří evropsky významné lokality (EVL) *Týřov – Oupoušský potok, Vůznice, Skočová-pískovna* a ptačí oblast (PO) Křivoklátsko,
- území je zároveň i součástí biosférické rezervace UNESCO, která je reprezentativní ekologickou oblastí, jež kromě významných rostlinných a živočišných populací zahrnuje též příklady harmonických vztahů mezi prostředím a obyvatelstvem žijícím na daném území.

Na Obr. 2 jsou pro ilustraci dotčeného území znázorněny hranice chráněné krajinné oblasti (CHKO) Křivoklátsko, hranice maloplošných zvláště chráněných území (MZCHÚ) a hranice uvažovaného Národního parku Křivoklátsko.

Pokud jde o lesní společenstva, pak podle stanoviska Odboru lesního hospodářství České akademie zemědělských věd byl v předmětném území zjištěn následující procentní podíl stupňů přirozenosti lesa (dle dříve platné vyhlášky MŽP č. 60/2008 Sb., resp. přílohy č. 2 současné vyhlášky MŽP č. 64/2011 Sb.):

3. Charakteristika lokality a komparace potenciální změny v důsledku vzniku NP Křivoklátsko

Obr. 2: Chráněná krajinná oblast Křivoklátsko. Vyznačeny hranice chráněné krajinné oblasti (CHKO), hranice maloplošných zvláště chráněných území (MZCHÚ) a hranice uvažovaného národního parku (NP).

- les původní (prales) – 0 %,
- les přírodní (přírozeně vzniklý) – 0 %,
- les přírodě blízký – 13 %,
- les kulturní – 42 %,
- les nepůvodní – 45 %.

Výměra národních přírodních rezervací na území navrhovaného národního parku je 740,2 ha (7,2 %) a přírodních rezervací 224,4 ha (2,2 %), dohromady tedy 964,6 ha (9,4 %) (Tab. 1).

Zatím se předpokládá, že v I. zóně bude zahrnuto okolo 30 % plochy území NP, ale podle nového návrhu zákona o ochraně přírody (dle sněmovního tisku 501 v aktuálním 7. volebním období, který byl schválen Poslaneckou sněmovnou) nemusí spolu souhlasit bezzásahové území s vyhlášenými zónami NP.

Tab. 1: Výměra podle zón navrhovaného NP Křivoklátsko.

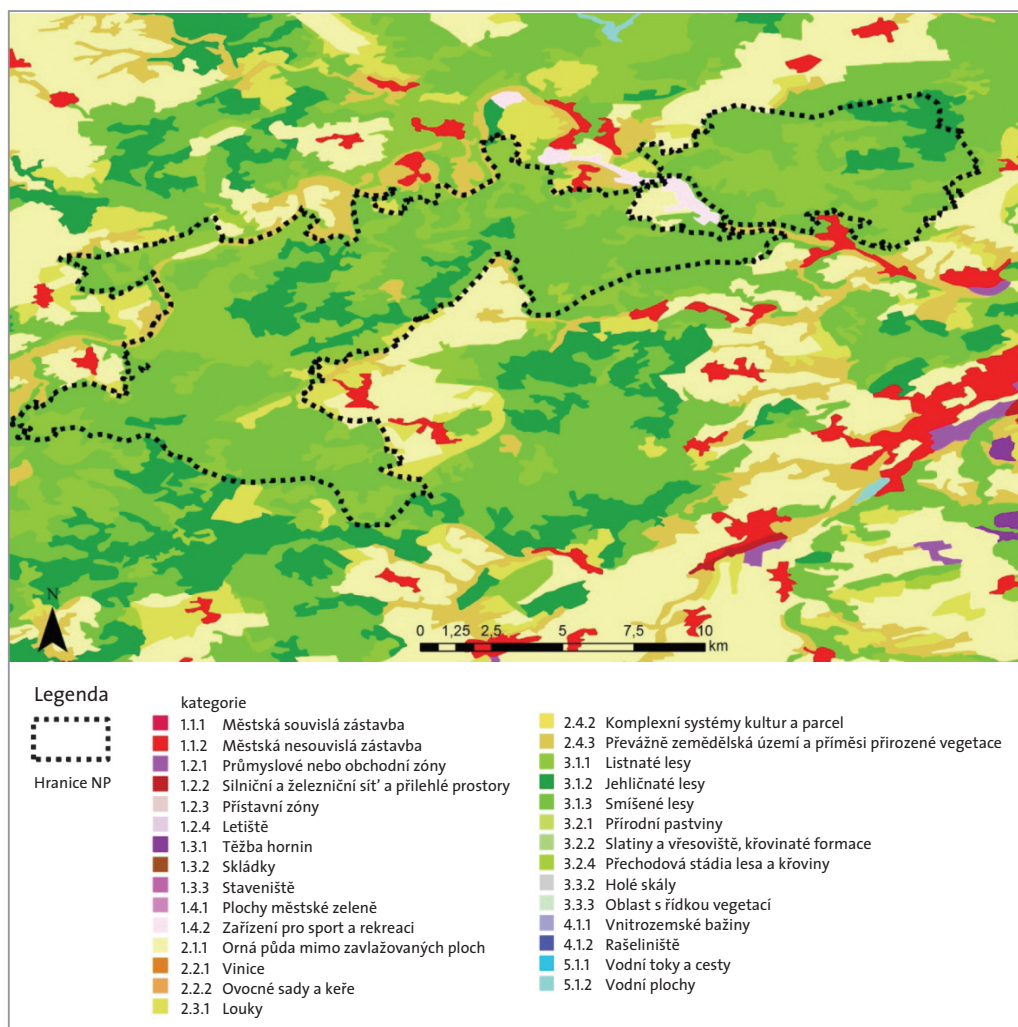
Zóny ochrany	Plocha (ha)	% plochy NP
I. zóna	3 031	29,6 %
II. zóna	7 043	68,9 %
III. zóna	150	1,5 %
Celkem	10 224	100 %

Druh	Vlastník	Plocha (ha)	% plochy NP
nelesní	Stát	162	1,6 %
nelesní	soukromí vlastníci	275	2,7 %
lesní	stát (LČR, s. p., VLS ČR, s. p.)	9 730	95,2 %
lesní	soukromí vlastníci	34	0,3 %
lesní	obec Kublov	23	0,2 %
Celkem		10 224	100,0 %

Tab. 2: Výměra dle druhů pozemků a typu vlastnictví.

Oproti předchozím variantám návrhu NP Křivoklátsko byl vzhledem k nevoli soukromých vlastníků pozemků návrh upraven na variantu, kde jen 0,5 % pozemků patří jiným vlastníkům než státu a jím vlastněným podnikům. Velkým vlastníkem lesů v oblasti Křivoklátska je také Ing. Jerome Colloredo-Mannsfeld, který si nepřál vznik NP na svých pozemcích. To je zřejmě jeden z hlavních důvodů, proč nejsou jeho pozemky, ale i další soukromé, součástí nově navrhovaného NP Křivoklátsko, čímž se předešlo sporům s těmito vlastníky. Jedná se téměř výhradně o lesní pozemky (95,2 %), což je zřejmé i z mapy zobrazující jednotlivé kategorie využití území (Obr. 3).

Na uvedené ploše převládají lesy zvláštního určení, přičemž většinu z nich tvoří již v současné době lesy v prvních zónách chráněných krajinných oblastí, lesy v přírodních rezervacích a přírodních památkách, což je patrné z Tab. 3.

Obr. 3: Kategorie využití území.

Tab. 3: Kategorizace lesů s právem hospodařit LČR, s. p., v hektarech.

Kategorie lesa			LS Křivoklát	LS Nižbor	Celkem	Celkem
10	Les hospodářský		2740,71	913,98	3654,69	39,95 %
21a	Les ochranný	Lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích (sutě, kamenná moře, prudké svahy, strže, nestabilizované náplavy a písky, rašeliniště, odvaly a výsyvky apod.)	630,47	193,68	824,15	9,01 %
31a	Les zvláštního určení	Lesy v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů I. stupně	1,13		1,13	0,01 %
31c	Les zvláštního určení	Lesy na území národních parků a národních přírodních rezervací	293,68	134,56	428,24	4,68 %
32a	Les zvláštního určení	Lesy v prvních zónách chráněných krajinných oblastí a lesy v přírodních rezervacích a přírodních památkách	2930,11	966,71	3896,82	42,59 %
32e	Les zvláštního určení	Lesy se zvýšenou funkcí půdoochrannou, vodoochrannou, klimatickou nebo krajínotvornou	189,94		189,94	2,08 %
32f	Les zvláštního určení	Lesy potřebné pro zachování biologické různorodosti	17,52	136,07	153,59	1,68 %
Celkem			6803,56	2345	9148,56	100 %

Jak uvádí Těšitel, J. (2005) v publikaci, která byla založena na datech získaných z několika (i evropských) výzkumných projektů prováděných Akademii věd ČR, tak při sledování tří biosférických rezervací (Šumava, Třeboňsko, Křivoklátsko) jsou komplexy větších obcí v těchto oblastech vzácné – pouze u CHKO Křivoklátsko je patrný vliv sousedící pražské aglomerace, která se může stát potenciálním rizikem další úspěšné existence CHKO, natož pak existence uvažovaného Národního parku Křivoklátsko.

3.4 Lesnický park Křivoklátsko jako alternativa péče o křivoklátskou krajinu

Podnětem k založení Lesnického parku Křivoklátsko byla snaha MŽP vyhlásit na více než 10 tisících hektarech kulturních křivoklátských lesů velkoplošně bezzásohový národní park se všemi riziky, která to přináší. S tím se zastánci polyfunkčního využívání lesů včetně hospodaření nemohli smířit, protože by to znamenalo prakticky velkoplošnou likvidaci kulturních lesů, které jsou výsledkem umu a citu celé řady lesnických generací.

Ponechání lesů přirozenému vývoji je nejjednodušší způsob managementu. Jeho podstatou je to, že se zodpovědnost za stav a vývoj lesních porostů přenese z člověka na přírodu. Všechno, co příroda udělá, je dobře. I když dojde k totální destrukci lesa a likvidaci jeho funkcí na velmi dlouhou dobu, nikdo za nic nezodpovídá. Protože se v lesích přestává hospodařit, stávají se z lesních hospodářů pouzí „pozorovatelé přírodních procesů, kteří za peníze daňových poplatníků sledují, jak si příroda v daném území počíná a zodpovídá sama za sebe“. A je jedno, jestli se na takovém území živelně rozšiřují škůdci, nebo se lesní ekosystém hroutí z nějakého jiného důvodu. Výstižně to vyjádřil náměstek ministra životního prostředí (ŽP) Tomáš Tesař, když na valné hromadě ČLS v dubnu 2012 odpověděl na otázku z pléna „kdo je zodpovědný za miliardové škody na lesích v ŠUNAPu“ takto:

„Na Šumavě nevznikla žádná škoda a nelze proto hledat konkrétního viníka. Jediným odpovědným činitelem za současný stav Šumavy je „Pithartova vláda“, protože vyhlásila národní park a neuvědomila si, že tím vyjímá celý krajinný celek z lidské činnosti, produkce a výnosovosti a převádí ho do režimu ochrany přírody, kde tyto hodnoty neplatí. Přitom si neuvědomila, že tato krajina už nikdy nebude taková jako dosud, že může být po několika letech dokonce „hnusná“, že už tam lidé nikdy nebudou moci dělat to, co dělali před tím. Že se tedy nikdo nemůže divit, když na těchto územích ničí les vichřice, požáry, anebo kůrovec, protože to je přirozená součást přírodních procesů.“

Taková filosofie péče o svěřený státní majetek je pro lesníky nepřijatelná a měla by být nepřijatelná i pro zodpovědné občany, i pro ty, kdo o osudech rozlehlých krajinných celků rozhodují, a to především v hustě obydlených oblastech.

Hrozba šíření negativních vlivů z porostů ponechaných samovolnému vývoji může mít různé podoby a může ohrožovat nejen dosud zdravé porosty na území NP, ale i porosty na sousedních majetcích. A to až s možností požadování náhrad od sousedních vlastníků za škody způsobené vlivy z území NP. U navrženého NP Křivoklátsko, který je situován jako pás úzký 3–4 km a dlouhý téměř 30 km, s velmi dlouhou hranicí, je taková hrozba pravděpodobná. Již v minulosti bylo navrženo několik variant, a to i několikanásobně větších, ale většinou narazily na odpor soukromých vlastníků lesů a existenci zemědělských pozemků, proto je současný návrh situován na území, které z drtivé většiny patří do vlastnictví státu a správy jím zřízených státních podniků. Bohužel hrozba šíření kalamitních škůdců z bezzásahových částí navrhovaného území NP by se pro lesy okolních vlastníků nezměnila.

Vyhlášení národního parku má ale i bezprostřední dopady do ekonomiky státu. Znamená převedení ekonomicky výnosového krajinného celku a příspěvatele financí do veřejných rozpočtů do systému závislého na financování z veřejných rozpočtů. Kromě přímých nákladů na provoz NP se jedná zejména o ztráty z nerealizované produkce ekologické a obnovitelné dřevní hmoty, do které vkládala společnost náklady po dobu více než sto let, u listnatých a modřínových porostů až 170 let.

V NP dochází i k zásadní změně ve výkonu práva myslivosti, které je nyní postaveno na komerční bázi, včetně státních lesů, a roční výnosy na území navrženého NP z něj dosahují téměř 4 mil. Kč. Převedením výkonu práva myslivosti do režimu NP, kde se veškeré lovy včetně lovů zvěře trofejové přidělují loveckým hostům zdarma, může tak vzniknout riziko značného korupčního prostředí.

Lesnický park Křivoklátsko (LPK) se sloganem „území pro přírodu i pro lidi“ je alternativa postavená na bázi dobrovolného závazku majitelů a správců lesů hospodařit trvale udržitelným způsobem podle Standardu lesnických parků, který byl v roce 2010 schválen jako koncepční dokument Ministerstva zemědělství. Hospodaření v lesích zůstává plně v režii dosavadních majitelů a správců, stejně tak jako zodpovědnost za stav lesa před zákonem.

Proces zakládání Lesnického parku Křivoklátsko proběhl za plné podpory ministerstva zemědělství. Ministr zemědělství Jakub Šebesta byl také 13. 5. 2010 osobně přítomen aktu založení LPK, který proběhl v areálu lovecké chaty „Emilovna“. Byla tak nastartována zcela nová etapa péče o krajinu. I když statut lesnického parku nemá zatím oporu v žádném zákoně, počítá se s tím, že bude definován v případné novele zákona o lesích.

Na procesu vyhlášení pracovalo mnoho významných lesnických institucí i osobností soustředěných v pracovní skupině, jmenované ministrem zemědělství. Lesnický park Křivoklátsko podpořili také oba poslední prezidenti ČR – Václav Klaus i Miloš Zeman.

LPK se za léta fungování v křivoklátské krajině plně etabloval a trvale prokazuje opodstatněnost své existence. V roce 2016 si zpětně připomenul 5. výročí svého trvání a 5. výročí založení obecně prospěšné společnosti Lesnický park Křivoklátsko, o. p. s., která zastřešuje jeho činnost. Nad slavnostním setkáním k tomuto výročí převzal záštitu prezident republiky Miloš Zeman a zúčastnilo se ho více než 100 hostů z odborné lesnické veřejnosti, akademické sféry, státní správy, samospráv obcí i dalších institucí. Završením slavnostního ceremoniálu byla přítomnost kardinála Dominika Duky, který ocenil práci křivoklátských lesníků a v závěru požehnal symbolům lesnického parku, křivoklátským lesům i práci křivoklátských lesníků, z čehož se stalo určité poselství i pro příští generace.

LPK má ambici zapojit se do Mezinárodní sítě modelových lesů, což bude znamenat uznání i v mezinárodním měřítku a možnost předávání a sdílení informací týkajících se péče o lesy a krajinu v ostatních částech světa. V současné době probíhají jednání na národní úrovni o způsobu zařazení LPK i ostatních LP na našem území do této sítě a o jejich institucionálním zastřešení.

Základní rozdíly mezi lesnickým parkem (LP) a navrhovaným národním parkem (NP):

- 1. Forma zřízení**
LP – dobrovolný vstup zakladatelů i dalších subjektů, které k LP přistoupí
NP – vyhlášení zákonem, kterému se musí podřídit i ty subjekty, které s NP ne-souhlasí
- 2. Hospodaření v lesích**
LP – u státních lesů (LČR, VLS) i u ostatních vlastníků není právo hospodařit dotčeno a zůstává v jejich režii
NP – u státních lesů přechází pod resort životního prostředí, státní majetek pak spravuje správa NP, ostatní vlastníci musí způsob hospodaření podřídit podmínkám NP
- 3. Výkon práva myslivosti**
LP – zůstává stávajícím uživatelům
NP – přechází na správu NP
- 4. Výkon rybářského práva**
LP – není dotčeno a zůstává v plném rozsahu stávajícím rybářským spolkům
NP – přechází na správu NP s úpravou režimu v chovu i lovu ryb
- 5. Způsob hospodaření**
LP – trvale udržitelné hospodaření, zachování ekonomického, ekologického i sociálního pilíře trvale udržitelného hospodaření
NP – v cílovém stavu ponecháno velkoplošně (min. 75 %) přírodním procesům (uměle vytvářená divočina)
- 6. Pracovní příležitosti**
LP – zůstávají zachovány v množství i v profesním zaměření
NP – s útlumem hospodaření v lesích ubývá práce pro THP s lesnickým vzděláním a objemově ve všech výkonech vázaných na provoz lesního hospodářství. To znamená zejména práce, které vykonává místní obyvatelstvo. Předpokládá se růst pracovních příležitostí pro absolventy univerzit s přírodovědeckým zaměřením.
- 7. Zásobování obyvatel palivovým dřívím formou samovýroby**
LP – zůstává zachováno v současném sortimentu, snaha LČR o rozšíření nabídky
NP – v bezzásahových územích nepřipadá v úvahu, jinde omezeně a převážně jehličnaté dříví. Obnovní těžby v listnatých porostech se prakticky neprovádí.

8. Dostupnost nedřevních produktů lesa

LP – velkoplošně volné užívání lesů ke sběru mnoha druhů lesních plodů a ostatních produktů lesa, které umožňuje lesní zákon (vyjma území, kde tyto činnosti vylučuje či omezuje zákon o ochraně přírody a krajiny a jeho prováděcí předpisy)

NP – deklarovaný volný vstup pro osoby s trvalým pobytem v obcích spadajících svým katastrem do NP. Diskriminace všech ostatních občanů ČR, z jejichž daní je provoz NP financován. (Právo správy NP uzavírat dočasně i trvale určité části NP i mimo bezzásahové zóny bude dále snižovat dostupnost těchto produktů.)

9. Financování

LP – zůstává plně v režii majitelů a správců lesů, přičemž z něj plynou prostředky do státního rozpočtu

NP – ze zdrojů státního rozpočtu

10. Hodnota lesních porostů

LP – roste s kvalitou trvale udržitelného hospodaření v lesích

NP – klesá rozpadem stávajících kulturních lesů a přechodem na bezzásahový režim

11. Produkční potenciál krajinného celku

LP – roste úměrně s rozvojem lidských aktivit na jeho území

NP – klesá s omezováním hospodářské činnosti

12. Právní ochrana lesů

LP – platný lesní zákon v plném rozsahu, Lesní hospodářský plán schválený státní správou a s tím spojené kontroly

NP – plán péče, který si složky resortu ŽP sami vypracují, schvalují, provádějí, kontrolují a v případě potřeby i mění

13. Zodpovědnost za stav lesa

LP – vlastníci a správci lesů s plnou zodpovědností

NP – v bezzásahových částech NP není zodpovědný nikdo – „zákonem“ se stává plán péče (viz NP Šumava)

14. Kontrola

LP – orgány státní správy lesů všech stupňů (obecní úřady s rozšířenou působností, krajské úřady, MZe), Česká inspekce ŽP, AOPK ČR – Správa CHKO Křivoklátsko; vlastní kontrolní systém LČR, široká veřejnost ve volně přístupných lesích, vojenský újezdní úřad

NP – pouze orgány resortu ŽP, zcela je eliminován vliv krajského úřadu a do části území, v které není žádoucí kontrola veřejnosti, je možno úplně uzavřít vstup

15. Zajištění ochrany přírody

LP – stávající právní úprava (CHKO, NPR, PR, ptačí oblast, evropsky významné lokality)

NP – zákon o ochraně přírody a krajiny, plán péče (resp. po projednávání novele „zásady péče“) o NP

16. Perspektiva

LP – zachování produkčního potenciálu krajiny, volně přístupné lesy pro všechny k přírodě a lesu šetrné aktivity. Neomezený pohyb cyklistů po lesních cestách i vodáků po Berounce

NP – nevratný stav; velkoplošný zánik kulturních křivoklátských lesů, uměle vytvářená divočina, zákaz vstupu do rozlehlých částí NP, cyklistům vjezd povolen pouze po vyznačených trasách

17. Samospráva obcí

LP – zůstává zachovaná plnohodnotná samospráva

NP – omezená, bez souhlasu Správy NP nelze udělat prakticky nic

18. Individuální rekreace – chataření

LP – zůstávají v platnosti smlouvy na pronájem pozemků pod rekreačními objekty
NP – nejistá další existence rekreačních objektů na pozemcích určených k plnění funkcí lesa na území NP

19. Rekreační potenciál krajiny

LP – roste při zachování volně přístupných lesů a při vkládání investic do infrastruktury podporující rekreační využívání lesů (Program 2020 LČR a další zdroje finančních prostředků)

NP – klesá úměrně s omezováním vstupu do lesních porostů a s postupným odumíráním lesních porostů, kdy pohyb po lesních porostech se často stává, vzhledem k množství kmenů, větví, polovyvrácených a zavěšených stromů, nebezpečnějším

20. Známková oblast cestovního ruchu

LP – vysoká z důvodu založení lesnického parku jako prvního svého druhu v ČR i v Evropě. Její význam a atraktivita území ještě vzroste se zapojením do Mezinárodní sítě modelových lesů

(<http://www.imfn.net/international-model-forest-network>)

NP – stejná jako u ostatních NP

S převodem části území do režimu NP by zanikl demonstrační objekt Lesnický park Křivoklátsko, zaměřený na různé způsoby polyfunkčního hospodaření v lesích. Z důvodu bezzásahového režimu na území NP by zanikla i jedna ze 4 demonstračních ploch pro výcvik aplikace metody „INTEGRATE+“ v ČR, vytvořená v roce 2016 v rámci bilaterální spolupráce lesníků ČR a SRN.

Principy integrace ochrany přírody v rámci udržitelného lesního hospodaření jsou zakotveny i v „Pražské deklaraci o lesích“, podepsané v říjnu 2016 ministrem výživy a zemědělství SRN Christianem Schmidtem a ministrem zemědělství ČR Marianem Jurečkou (Schmidt, Jurečka, 2016).

3.5 Varianta potenciální ochrany přírody formou vyloučení nebo omezení hospodaření a její sociálně-ekonomické dopady

Úvahy o možném komerčním využívání krajiny po případném převodu na národní park vycházejí z poznatků obdobného fungování ve stávajících národních parcích na území ČR a z možností, které se už teď nabízejí, nejsou ale při současném způsobu hospodaření využívány. Které z nich budou využívány a v jakém rozsahu, bude záležet na rozhodnutí správy NP.

V každém případě zůstane zachována určitá část lesů, ve kterých se bude nadále hospodařit. I při dosažení cílového stavu s podílem bezzásahových zón minimálně 75 % to bude téměř čtvrtina území NP s hospodářskou činností v lesích, byť s nějakým speciálním režimem. V prvním období, které může být dlouhé i desítky let, se ale bude hospodařit na daleko větší části NP, která bude postupně převáděna do bezzásahového režimu. Ani v bezzásahovém území ale nejsou vyloučeny určité zásahy vyvolané nepředvídatelnými okolnostmi, jak to dnes deklaruje MŽP. Jejich rozsah je ale velice těžko předvídatelný.

Do ekonomiky NP se v prvních letech (nebo spíše desítkách let) ale výrazně promítne způsob hospodaření. Tak jako už dnes v I. zóně CHKO bude převážná většina těžeb realizována v jehličnatých dřevinách (SM – smrk, MD – modřín, BO – borovice, DG – douglaska, JDo – jedle obrovská), zatímco dospělé listnaté porosty budou zasetřovány. Obnova bude ale ponechána na přírodě, s minimálním podílem umělé

obnovy, protože na území NP nejde o obnovu lesa v souladu s lesním zákonem (minimální počty jedinců odpovídajících vyhlášce č. 139/2004 Sb. atd.). Na území NP nezáleží na tom, jaká druhová skladba bude na těchto plochách vznikat, a jak ukazují už dnešní zkušenosti, bude to pestrá směsice dřevin s převahou HB – habru, podle stanoviště i jiných, často ekonomicky neproduktivních dřevin. Lze předpokládat, že takto vzniklé porosty budou mít z důvodu druhové skladby, kvality a prostorového uspořádání menší hodnotu, pokud jde o zásobu dříví coby ekologické a obnovitelné suroviny, než porosty založené v cílové druhové skladbě a řádně vychovávané.

3.5.1 Možné komerční aktivity v režimu národní park

Správa NP může ve vlastní režii provozovat anebo různými formami podporovat činnosti zaměřené na cestovní ruch a na tradiční řemesla vázaná na přírodní produkty, které území národního parku nabízí. Nepatří to mezi hlavní činnosti NP, mohou ho ale svým způsobem atraktivizovat a přispívat k většímu počtu návštěvníků. Hlavními komerčními činnostmi by ale mohly být i ty, které jsou přímo vázány na hlavní motivy, pro které byl NP zřízen. Zároveň ale to bude znamenat náklad pro návštěvníky oproti současné situaci. Například:

- **Zpoplatnění volného vstupu do lesů** může nahradit v určitých částech NP dosud volný pohyb návštěvníků po NP. Zpoplatnit lze také určité trasy (např. na Šumavě jsou zpoplatněny „zážitkové trasy“), případně jiné části NP zpřístupnit pouze s placeným průvodcem.
- **Výkon práva myslivosti** je na území NP deklarován jako nekomerční. Výjimkou by snad mohly být ubytovací služby a jiný servis pro lovecké hosty přijíždějící lovit s bezplatnými povolenkami.
- **Výkon rybářského práva** může být postaven na komerční bázi založené na prodeji povolenek k lovu ryb. Otázkou je atraktivita takového lovu, založená v NP převážně na filosofii „chyt’ a pust’“.
- **Zpoplatnění průjezdu vodáků po Berounce** může nahradit dosud volný průjezd v určitých úsecích řeky, omezen může být i počet projíždějících lodí. Např. v NP Šumava je zpoplatněn (registrační poplatek) a omezen průjezd horní Vltavou.
- **Placené parkování na parkovištích** při zákazu parkování mimo tyto vymezené plochy může být dalším zdrojem příjmů v režii NP, anebo formou pronájmu soukromým podnikatelům.
- **Pozorování zvířete na krmelištích** s průvodcem je atraktivní nabídka, kterou návštěvníci rádi využívají. V podmínkách Křivoklátska, kde jsou často zimy bez sněhu, nebude tato komerční aktivita tak snadno využitelná jako v horských NP, kde fungují přezimovací obůrky. Tuto aktivitu by bylo možno provádět i v rámci lesnického parku.
- **Lesní pedagogika**, provozovaná u organizačních jednotek LČR zdarma, může být nahrazena placenou prací s mládeží v rámci působení informačních středisek NP.
- **Odborné exkurze** prováděné u organizačních jednotek LČR zdarma v rámci propagace a popularizace lesního hospodářství mohou být nahrazeny placenými průvodci z řad zaměstnanců NP.
- **Věda a výzkum na území NP** probíhá většinou formou různých grantů, ať už ze zdrojů MŽP, anebo ze zdrojů EU. U současných NP jsou granty jedním z hlavních finančních zdrojů zejména na realizaci vědecko-výzkumné činnosti.
- **Sportovní akce a další individuální a hromadné aktivity** pořádané v současné době v lesích bezplatně mohou být na území NP zpoplatněny včetně omezení počtu účastníků.
- **Provoz informačních a vzdělávacích středisek** s placenými programy na nejrozličnější témata spojená s ochranou přírody.

- **Provoz muzea** s placeným vstupem, zaměřeného na historii území, národního parku i ochranu přírody v oblasti.
- **Rekreace** se na území NP většinou soustředí uje do rekreačních zón. Může být realizována částečně v režii správy NP, převážně však soukromou sférou soustředěnou v obcích na území NP, anebo v jeho blízkosti. Jedná se zejména o provozy ubytovacích zařízení a zařízení pro stravování nebo občerstvení návštěvníků NP. Může jít i o další služby v oblasti cestovního ruchu, jako jsou půjčovny různého sportovního vybavení (lodě, kola a podobně).

3.5.2 Dopad vyhlášení Národního parku Křivoklátsko na zaměstnanost v LH a navazujících odvětvích

Lesnictví po změnách počátkem devadesátých let prošlo radikální změnou – transformací lesního hospodářství. Vznikla nová organizace Lesy České republiky, s. p., s právem hospodařit ve státních lesích a s odpovědností za stav lesů před zákonem. Z bývalých lesních závodů (LZ) se vytvořily v dotčené oblasti lesní správy a dodavatelské subjekty, ať již ve formě akciových společností či společností s ručením omezeným, příp. dalších právních forem. To zasahuje do počtu i do struktury pracovníků v LH. Nedostatek místní pracovní síly je kompenzován sezónním využíváním cizinců různých národností převážně v oblasti pěstební činnosti. Technicko-hospodářští pracovníci jsou převážně místní, i když dodavatelské firmy se mění a sídlí často na druhém konci republiky.

Každé omezení užívání území hospodářskou činností se promítne negativně do přímé zaměstnanosti u firem, které působí v regionu jako dodavatelé prací. Trh s pracovní silou je v současné době otevřený a zahrnuje nejen nabídku pracovní síly z regionu, ale i z širšího okolí, z území celé ČR, a dokonce i ze zahraničí. U každé profese v technologickém procesu péče o les je dopad omezením činnosti do regionální zaměstnanosti jiný. Stejně tak jako pracují cizí pracovníci v křivoklátském regionu, pracují zase místní pracovníci jinde. Pohyb pracovní síly po širším území je trend současné doby a je třeba s ním počítat.

Pracovní nabídka bude logicky klesat se snižujícím se objemem výkonů spojených s provozem LH na území navrhovaného NP. Ze současného objemu jednotlivých výkonů, které jsou k dispozici, lze určit množství pracovníků potřebných k jejich naplnění. Lze předpokládat, že s každým procentem plochy ponechané bez zásahů bude klesat úměrně i množství potřebné práce.

Se změnou zaměření činností na území NP z péče o les k sledování přírodních procesů se bude měnit i struktura profesí pracovníků, kteří tyto činnosti zajišťují. Na jedné straně bude ubývat lesnických profesí i profesí dělníků v pěstební a těžební činnosti, jejichž mzdy a platy jsou hrazeny prostřednictvím trhu a ke kterým jsou využíváni především venkovští obyvatelé s nižším vzděláním, na druhé straně bude přibývat práce v oblasti ochrany přírody, která vyžaduje vyšší vzdělání přírodovědných směrů, jejichž mzdy a platy jsou hrazeny především ze státního rozpočtu. Tím přibývá pracovní nabídka více pro lidi z širšího okolí a z přilehlých městských aglomerací včetně Prahy.

Vazba dřevozpracujících odvětví na produkci dřeva z místních zdrojů má svou tradici. Je postavena na osobních známostech v dobrém slova smyslu, dlouhodobých obchodních vztazích, i na určité profesní hrdosti. Význam tohoto tradičního spojení roste zejména v době, kdy je na trhu nedostatek určitého sortimentu, jsou nepříznivé cenové relace a zvyšuje se také s růstem nákladů na dopravu dřeva. Křivoklátské lesy jsou zdrojem kvalitního tvrdého listnatého dříví a prvotřídního modřínu. Výpadek tohoto sortimentu by se promítl nejen u regionálních zpracovatelů, ale i v celkové nabídce na českém trhu.

Známka známého původu suroviny, ze které pochází daný výrobek, získává v dnešní době na ceně a její význam bude stoupat. Lidé mají vztah k místu, kde žijí, odkud pocházejí, anebo kam rádi jezdí. Vědomí, že mají doma výrobek, který prokazatelně pochází ze dřeva získaného z těchto oblíbených míst, má pro ně často větší hodnotu, než je cena samotného výrobku.

Na místním zdroji dříví jako suroviny k další výrobě je závislá celá řada menších truhlářských provozoven na území celého Křivoklátska i blízko za jeho hranicemi. Neexistuje téměř obec, kde by nebyl živnostník nebo menší firma, zaměřená na výrobu ze dřeva. I když dnešní způsob nákupu a prodeje dřeva, realizovaný velkými dodavatelskými subjekty s celorepublikovou působností, mění do určité míry závislost navazujících odvětví na produkci dřevní hmoty v regionu, a tuto skutečnost ještě umocňuje existence globálního trhu se dřevem, vazbu mezi producentem a zpracovatelem dřeva na Křivoklátsku to výrazně nemění. Zejména proto, že každé prodloužení vzdálenosti zpracovatele od zdroje suroviny se výrazně promítá do jeho provozních nákladů s dopadem až do konkurenceschopnosti firmy.

Z řady dřevozpracujících firem, které sídlí a provozují svoji činnost na území Křivoklátska i jeho těsné blízkosti, stojí za zmínku např. firma **Pinie Lubná, s. r. o.**, která navázala na tradici výroby hoblíků v Čisté u Rakovníka, je v současné době největším výrobcem hoblíků na světě a do celého světa také hoblíky dodává. Tato firma zpracovává ročně 1 000 m³ bukového a habrového dříví z křivoklátských lesů a ve svém provozu trvale zaměstnává 30 pracovníků. Zpracování dříví z místních zdrojů je součástí image této firmy. Omezení zdroje suroviny z Křivoklátska by zasáhlo do provozu firmy a mohlo by mít vliv i na její existenci.

3.5.3 Demografické změny související se vznikem Národního parku Křivoklátsko

Změna na trhu práce, kterou s sebou přinese na Křivoklátsku omezení v hospodářském využívání lesa v rámci velkého krajinného celku a přechod do režimu NP, se bude postupně promítat i do složení obyvatelstva v tomto venkovském prostoru. V současné době, kdy je na Křivoklátsku málo pracovních příležitostí, jsou lidé nuceni dojíždět za prací mimo region do městských aglomerací. Má to však své limity, dané fungováním autobusové a vlakové přepravy, a zejména možnostmi spojení mezi těmito prostředky. Právě spojení a frekvence jízd autobusů a vlaků jsou v tomto členitém regionu s množstvím malých sídel hlavním faktorem omezujícím jejich širší využívání.

Mnoho lidí proto používá k cestám za prací dopravu osobními automobily. Všechny způsoby dopravy ale mají své limity. U veřejných dopravních prostředků je to neúměrně dlouhý čas trávený na cestách, u osobních automobilů pak velké cestovní náklady, ovlivňované zejména cenou pohonných hmot a dalších nákladů nutných na udržení dopravního prostředku v provozu. Může tedy dojít k situaci, kdy se dojíždění stane neúnosné a lidé se začnou za prací více stěhovat. „Odliv“ lidí z venkova je trend trvající více než padesát let a je ovlivňován mnoha faktory. První vlna odlivu započala v padesátých letech a souvisela s úbytkem lidí zaměstnaných v zemědělství a přecházejících do průmyslové výroby. S tím bylo spojeno stěhování mladých lidí, kteří dosáhli vyššího vzdělání, do městských aglomerací, což zapříčinilo stárnutí populace na venkově. Pokračováním trendu dalšího vylidňování obcí bylo vymírání starších lidí a převod nemovitostí z kategorie trvalého obydlí do kategorie rekreačních objektů. Obecně pro oblasti venkova platí, že každý úbytek pracovních příležitostí pro venkovské občany přispívá k dalšímu odlivu lidí. Úbytek trvale bydlících lidí v obcích s sebou nese celou řadu negativních dopadů, které se promítají do života obce. Dochází k postupnému rušení institucí a zařízení, které

byly před více než sto lety s velkou slávou zřizovány. Jsou to kina, kulturní domy, školy, mateřské školky, obchody, hostince i provozy drobných živnostníků, vázané na počet místních lidí. Nárůst rekreačních objektů, ať už chat, anebo chalup v obcích, tyto problémy ještě zvyšuje. V období zimy jsou objekty prázdné, v létě je jejich využívání závislé na počasí. Když je počasí příznivé, přijede velké množství návštěvníků, což se projeví negativně na úrovni zásobování obyvatel (např. nedostatek pečiva v místních obchodech, při špatném počasí se pečivo neprodá a zvyšují se ztráty místních prodejen).

Promítnutí všech těchto vlivů ve spojení s vlivem dalšího útlumu hospodářského využívání krajiny přechodem do režimu „národní park“ do čísel nebo grafů vyžaduje hlubší analýzu vývoje počtu obyvatel i pracovních příležitostí v obcích za několik posledních desítek let, a to především u ostatních NP zřízených v ČR, ale to není předmětem této studie.

V případě vyhlášení NP Křivoklátsko, vzhledem k tomu, že na jeho území je pouze jedna obec (Karlova Ves – 137 obyvatel) se nepředpokládají žádné demografické změny. Totéž platí i pro okolní obce, jejichž intravilány budou mimo NP, a proto ani jejich územní plány nebudou vznikem NP dotčeny. To je jeden z důvodů, proč nemá NP vliv na demografický vývoj. Na něj má spíše vliv blízkost větších aglomerací a dojezdová vzdálenost do případného zaměstnání včetně dopravní infrastruktury. Negativním důsledkem vzniku NP pro obyvatelstvo bude horší dostupnost palivového dříví a pravděpodobně zákaz vstupu do některých částí lesa. Ten sice platí již dnes v NPR, ale není důsledně kontrolován, ani nejsou udělovány postihy za jeho porušení. To se se vznikem NP pravděpodobně změní, protože budou rovněž zaměstnání strážci, kteří budou zákazy kontrolovat a případně i ukládat sankce.

V letáku „Křivoklátsko si národní park zaslouží (otázky a odpovědi)“, který vydalo MŽP (2009), se mj. uvádí: „*Zákon o národním parku zajistí, že místní obyvatelé a osoby jim blízké, se budou moci pohybovat kdekoli.*“ V § 10 návrhu zákona o NP Křivoklátsko z roku 2013 uvedeného v příloze je pak uvedeno: „*Ustanovení § 16 odst. 2 písm. b) zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, se na území první zóny národního parku nevztahuje na osoby trvale bydlící nebo vlastníci nemovitosti v obcích, které svým katastrem zasahují do území národního parku a na osoby jim blízké.*“ Ale i přes případně umožněný vstup by tyto osoby nemohly v bezzásahové zóně jakkoliv narušovat bezzásahovost (např. sběrem plodů a hub). Dle v současné době projednávané novely zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (dále ZOPK), sněmovního tisku 501, by měl být vypuštěn automatický zákaz vstupu na území I. zóny NP. Místo toho by měl být orgánem ochrany přírody omezován vstup na časově omezenou dobu v zájmu ochrany přírody a na jakékoliv části NP.

Souhrn

Případné vyhlášení NP Křivoklátsko nebude mít přímý vliv na demografický vývoj v regionu Křivoklátska vzhledem k omezení plochy NP především na lesní porosty. Nebude mít ani dopad na rozvoj obcí, mimo Karlovy Vsi, která je jediná se svým intravilánem součástí navrhovaného NP a budou se jí přímo týkat omezení spojená s NP. V uvedené obci žije 137 obyvatel a je sídlem 19 podnikatelských subjektů.

3.5.4 Prognóza změny kvality života místních obyvatel a uživatelů krajiny v případě vyhlášení národního parku

Každá změna v možnostech využívání krajiny se výrazně promítá do života obyvatel, kteří v ní dlouhodobě žijí, ale i do života občanů, kteří ji využívají k trvalé rekreaci (chataři), anebo ji pravidelně navštěvují. Soužití člověka s okolní krajinou se

vyvíjí po celá staletí, dědí se z pokolení na pokolení a vytváří určitý styl života na venkově. Určuje denní režim a rytmus života, vázaný na specifika života na venkově. V minulosti to byla potřeba zajištění důstojného bydlení pro rodinu i pro domácí zvířata a obstarání skromného živobytí. Vznikal vztah a silná citová pouta k okolní krajině, která se postupně stala součástí toho, čemu se říká „domov“. Tento vztah ovlivňuje celý život lidí na venkově.

Převedení rozlehlého krajinného celku do režimu „národní park“, bez ohledu na proklamace jeho propagátorů, s sebou přinese omezení prostoru v okolí domovů místních obyvatel, a to jak prostoru k pracovním aktivitám, zajišťujícím obživu venkovského obyvatelstva, tak prostoru k volnočasovým aktivitám. Území národního parku není nikde velkoplošně přístupné k širokým aktivitám obyvatel venkova a nedá se, i přes sliby MŽP, předpokládat, že bude celoplošně volně přístupné v případě zřízení NP Křivoklátsko.

Kvalita života místních obyvatel, chatařů i návštěvníků oblasti se bude negativně měnit podle stupně omezování možností širokého využívání tohoto krajinného celku zejména v těchto oblastech:

- **Zdroj cenově přístupného paliva pro otop domácností** – bude postupně omezován úměrně se začleňováním dalších oblastí do bezzásahového režimu, a to jak jako zdroj k samovýrobám občanů z okolních obcí, tak jako zdroj k možnosti nákupu hotového paliva z těžební činnosti na území NP.
- **Zdroj hub** – bude postupně omezován s přechodem na bezzásahový režim. U hub se bude měnit sortiment úbytkem smrkových, modřínových a borových porostů, a tím i hub vázaných na smrk, modřín a borovici (hřib smrkový, václavka, liška, klouzek, různé druhy suchohřibů apod.).
- **Zdroj dalších lesních plodů** – borůvek, malin, lesních jahod, ostružin. Tyto plodiny potřebují slunce a jsou proto vázány na pasečné hospodaření. Bude jich postupně ubývat nejen s omezením hospodaření v lesích, ale i s přechodem na podrostní způsob obnovy porostů, který jim nevyhovuje.
- **Zázemí pro odpočinek a relaxaci** – bude se plošně omezovat s růstem bezzásahového území a s dalšími omezeními vstupu z různých důvodů (např. sezónní zákazy v ptačí oblasti, výskytu chráněných rostlin nebo živočichů). Je to běžný způsob dalšího omezování pohybu občanů po území NP, používaný dnes i v ostatních NP.
- **Plošné využívání lesů pro všechny občany bez rozdílu** – zanikne jak v případě vyhlášení NP, tak i v případě, že MŽP dodrží slib a umožní vstup místním obyvatelům a osobám jim blízkým do bezzásahových zón. Tato výjimka se nebude vztahovat na ostatní občany ČR přesto, že provoz NP je hrazen z jejich daní. Byla by tedy bezprecedentně diskriminační.
- **Plnohodnotná samospráva obcí na území NP** – je na území NP do značné míry omezena pravomocemi správy NP. Dochází k řadě zásahů do svobodného rozhodování obcí i k častým problémům a obstrukcím ze strany správy NP, zejména pokud jde o rozhodování v oblasti využívání území mimo intravilány obcí, stavební činnosti atd. Tyto problémy se negativně promítají do denního života občanů na území NP. Vzhledem k navrhovanému území se toto týká především obce Karlova Ves.
- **Volný průjezd pro cyklisty po všech lesních cestách** – bude zřízením NP omezen pouze na vyznačené cyklistické trasy. Výrazně se tak sníží možnost volného užívání lesních cest jak k požitkové jízdě, tak k přepravě na vzdálenější místa v lesích za nejrůznějším účelem (sběr hub a dalších lesních plodů, zkrácení cesty při průjezdu národním parkem, návštěva vzdálenějších míst za účelem fotografování, poznávání přírody atd.)

- **Objem lesnických činností, které jsou zdrojem pracovních příležitostí** – při svém poklesu se promítne do kvality života občanů, kteří jsou svou profesí vázáni na práci v lese. Omezováním hospodaření bude ubývat práce pro tyto občany a bude je nutit k hledání zaměstnání jinde, anebo k rekvalifikaci na jiné profese. Ztráta zaměstnání je v současné době jedním z nejhorších problémů, s kterými se musí venkovské obyvatelstvo vyrovnávat.
- **Objem lesnických činností, které jsou zdrojem suroviny pro navazující odvětví** – bude klesat a může snižovat i pracovní příležitosti v navazujících odvětvích.
- **Hospodaření na zemědělských a ostatních nelesních půdách** – bude v režimu NP ovlivňováno řadou striktních omezení ve způsobech hospodaření, v intenzitě využívání pozemků, v možnosti používání chemických prostředků, v možnosti alternativních plodin a řadě dalších. Do života občanů se promítne zvýšením nákladů a snížením efektivnosti jejich hospodaření.
- **Rekreační areál lovecké chaty „Emilovna“** – který je dnes ve správě LČR, s. p., přejde převodem majetku pod správu MŽP. Lze předpokládat, že nebude využíván tak intenzivně jako dnes a že tím dojde ke snižování rekreačního potenciálu krajiny v centrální části křivoklátských lesů. Tento areál je využíván i místními občany k pořádání různých rodinných společenských akcí – svatby, jubilea, podnikové akce, akce společenských organizací a další akce podobného rázu.
- **Možnost budování další infrastruktury pro pobyt a rekreaci** – může být omezena a přinášet problémy při povolování různých typů rekreačních zařízení, jak pokud jde o jejich architekturu, tak pokud jde o jejich zaměření a kapacitu. Umíst'ování do volné krajiny je téměř vyloučené.
- **Omezení podnikání** – svoboda volného podnikání bude na území NP svázána přísnými pravidly regulace, zejména v oblastech, které působí ve volné krajině. Řada zájmů, které nejsou v souladu s posláním NP, neprojde procesem schvalovacích řízení. Problémy a obstrukce při schvalovacích řízeních ztěžují a znepríjemňují život místních občanů a zatěžují je i ekonomicky.
- **Využívání alternativních zdrojů energie (solární panely, větrné elektrárny, vodní elektrárny)** – je podnikáním, které je v rozporu s posláním NP. Není na území současných NP povolováno a nelze předpokládat, že by Křivoklátsko bylo výjimkou. V životě občanů to znamená využívat pouze současné zdroje bez ohledu na vývoj jejich cenových relací.
- **Výkon práva myslivosti** – přechází na území NP pod jeho správu. To má zásadní dopad do života nejen samotných myslivců, ale i jejich rodin, známých, i širokého okruhu přátel. Znamená ztrátu možnosti tradičního provozu myslivosti v okolí jejich domovů, a promítá se tak negativně do způsobu jejich života. Mnozí z nich budou muset hledat příležitosti k této volnočasové aktivitě jinde, některým se to už vůbec nemusí podařit.
- **Rybářské využívání řeky Berounky** – je další tradiční volnočasovou aktivitou, využívanou nejen obyvateli z místních obcí, ale ve velké míře chataři i rybáři z širokého okolí. Berounka je atraktivním rybářským revírem a každé omezení rybářského práva nebo zásah do druhového spektra lovených ryb, je vážným zásahem do stylu života lidí s vazbou na řeku Berounku.
- **Volné využívání řeky Berounky pro vodácké sporty** – může být v režimu NP regulováno různými omezeními (množství projíždějících lodí, možností vystupování na břeh, minimální hloubkou vody pro povolení průjezdu a podobně). Setkáváme se s tím na vodních tocích ostatních národních parků u nás i ve světě a nelze předpokládat, že by si vodáci na Berounce vymohli další ústupek ochrany přírody ve formě nějakých výjimek.

3.5.5 Rámcové porovnání stupně ochrany přírody a krajiny v NP a v CHKO

Při porovnávání stupně ochrany přírody a krajiny v NP a v CHKO lze konstatovat, že již při vyhlášení NP a CHKO je patrný rozdíl v tom, že NP se vyhláší zákonem, kdežto CHKO vyhláší vláda svým nařízením. V následující tabulce je uvedeno porovnání jednotlivých zakázaných činností v NP a v CHKO podle stávajícího znění ZOPK.

Z uvedeného porovnávání stupně ochrany v NP a v CHKO je patrné, že v NP je ze zákona režim ochrany oproti celé CHKO výrazně přísnější. Avšak při jeho porovnání s I., případně II. zónou CHKO se jednotlivé zakázané činnosti v mnoha případech téměř shodují. Na celém území CHKO se oproti NP nevyžadují pouze zákazy uvedené pod č. 6, 7, 14 a 17.

Č.	Zakázaná činnost	v NP	v CHKO
1	Hospodařit na pozemcích způsobem vyžadujícím a činnosti, intenzivní technologie, zejména prostředky, které mohou způsobit podstatné změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystémů anebo nevratně poškodovat půdní povrch	ANO	ANO – pouze v I. a II. zóně a jen na pozemcích mimo zast. území, zde navíc zákaz používat biocidy a provádět terénní úpravy značného rozsahu
2	Zneškodňovat odpady mimo místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody	ANO – navíc i odpady s původem mimo území NP	ANO
3	Tábořit a rozdělávat ohně mimo místa vyhrazená orgánem ochrany přírody	ANO	ANO
4	Vjíždět a setrvávat s motorovými vozidly a obytnými přívěsy mimo silnice a místní komunikace a místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody, kromě vjezdu a setrávání vozidel orgánů státní správy, vozidel potřebných pro lesní a zemědělské hospodaření, obranu státu a ochranu státních hranic, požární ochranu, zdravotní a veterinární službu	ANO – navíc i vozidel vodo-hospodářských organizací	ANO
5	Pořádat a organizovat hromadné sportovní, turistické a jiné veřejné akce a provozovat vodní sporty mimo místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody	ANO	V celé CHKO pouze zákaz pořádání automobilových a motocyklových soutěží, v I. a II. zóně i soutěže na jízdních kolech mimo silnice, místní komunikace a místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody
6	Provozovat horolezectví a létání na padácích a závěsných kluzácích a jezdit na kolech mimo silnice, místní komunikace a místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody	ANO	NE
7	Sbírat rostliny kromě lesních plodů či odchytávat živočichy, není-li stanoveno jinak v tomto zákoně, bližších ochranných podmínkách či návštěvním řádu národního parku	ANO	NE

Tab. 4: Porovnání jednotlivých zakázaných činností v NP a v CHKO podle stávajícího znění zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Č.	Zakázaná činnost	v NP	v CHKO
8	Povolovat nebo uskutečňovat záměrné rozšiřování geograficky nepůvodních druhů rostlin a živočichů	ANO	ANO
9	Zavádět intenzivní chovy zvířete, například obory, farmové chovy a bažantnice, kromě záchranných chovů, a používat otrávených návnad při výkonu práva myslivosti	ANO	ANO – zavádění intenzivních chovů zvířete, např. obor, farmových chovů a bažantnic pouze v I. a II. zóně
10	Měnit stávající vodní režim pozemků	ANO	ANO – pouze v I. a II. zóně
11	Stavět nové dálnice, sídelní útvary a plavební kanály	ANO – navíc silnice, železnice, prům. stavby, el. vedení velmi vysokého napětí a dálkové produktovody	ANO
12	Provádět chemický posyp cest	ANO	ANO
13	Těžít nerosty, horniny a humolity kromě stavebního kamene a písku pro stavby na území NP	ANO	ANO – pouze zákaz těžby nerostů a humolitů v I. zóně
14	Pořádat vyhlídkové lety motorovými vzdušnými dopravními prostředky	ANO	NE
15	Měnit dochované přírodní prostředí v rozporu s bližšími podmínkami ochrany NP nebo CHKO	ANO	ANO
16	Povolovat a umisťovat nové stavby	ANO – pouze v I. zóně	ANO – pouze v I. zóně
17	Vstupovat mimo cesty vyznačené se souhlasem orgánu ochrany přírody, kromě vlastníků a nájemců pozemků	ANO – pouze v I. zóně	NE
18	Měnit současnou skladbu a plochu kultur, nevyplývá-li změna z plánu péče	ANO – pouze v I. zóně	ANO – pouze v I. zóně
19	Hnojit, používat kejdu, silážní štávy a ostatní tekuté odpady	ANO – pouze v I. zóně	ANO – pouze v I. zóně
20	Povolovat a měnit využití území	NE	ANO – pouze v I. zóně

Rozdíl ochrany na celém území NP oproti CHKO

Obecně:

- Omezení hospodaření intenzivními technologiemi včetně biocidů.
 - Zákaz provozovat horolezectví, létání na padácích, jezdit na kole mimo vyhrazená místa.
 - Sbírat rostliny a plody podle omezení v plánu péče. Jinak je zakázáno.
- V I. zóně NP:
- Zakázáno umisťovat a povolovat nové stavby.
 - Vstupovat mimo cesty.
- Na celém území NP:
- Po vyhlášení NP Křivoklátsko budou postupně rozšiřována území s regulovaným vstupem veřejnosti (trvalým anebo přechodným zákazem vstupu).

- V každém národním parku je zřízena Rada národního parku, tvořená zástupci samosprávy (obcí a krajů). Další členy jmenuje orgán ochrany přírody z nejvýznamnějších právnických a fyzických osob podnikajících na území národního parku, odborníků z vědeckých a odborných pracovišť, popřípadě z orgánů státní správy.
- Pro správu NP je závazným dokumentem schválený plán péče o NP. Dosavadní zákonná úprava vyžaduje dohodu s obcemi na jeho znění. S ohledem na projednávání novely ZOPK (sněmovního tisku 501, v němž je pojem plán péče nahrazen pojmem zásady péče o NP) v Parlamentu ČR nelze budoucí právní stav předjímat.

3.6 Dopady vzniku NP Křivoklátsko

V současné době není jasné, jaké bude výsledné znění ZOPK v souvislosti s aktuálně projednávaným sněmovním tiskem 501. Tato novela v každém případě nesníží ochranu na územích národních parků, ale spíše zvýší pravomoci ochrany přírody. Protože ještě není dokončen legislativní proces, není předmětem a ambicí této studie provést komparaci novelizovaného zákona o ochraně přírody a krajiny s jeho stávajícím zněním.

Ústředním orgánem státní správy lesů a ochrany přírody je na území národních parků MŽP. Bližší ochranné podmínky národního parku jsou uvedeny v jeho zřizovací listině. Dle ZOPK se národní parky vyhláší zákonem.

Základním a závazným dokumentem Správy NP je plán péče (v projednávané novele zákona zásady péče), který schvaluje MŽP. Tento dokument je závazný pro další předpisy včetně nového LHP a veškeré aktivity na daném území. Platnost plánu péče je většinou 10 let a poté je možno zpracovat plán nový. Na základě zásad uvedených v plánu péče jsou zpracovány LHP a LHO jednotlivých vlastníků lesních pozemků.

Jak by mohl vypadat scénář péče o lesní ekosystémy na základě současné legislativy po vyhlášení NP:

1. Na základě plánu péče bude zastavena veškerá lesnická činnost v budoucích bezzásahových územích.
2. Urychleně bude zpracován nový LHP (pravděpodobně na základě typů vývoje lesa).
3. V plánu péče, resp. v novém LHP, budou opatření k urychlenému zredukování resp. odstranění všech „geograficky nepůvodních dřevin“, zejména MD a SM (přestože SM je původní dřevinou v inverzních lokalitách podél vodních toků).
4. Objem těžeb bude po odstranění „nepůvodních dřevin“ silně redukován. Pokud bude NP organizační složkou státu, bude veškerý zisk odvádět do státního rozpočtu. Správa NP nebude mít proto zájem na vyvážení dřevní hmoty z lesních porostů a případné náklady na těžbu a následné činnosti budou muset být sponovány ze státního rozpočtu, kam budou pro změnu odvedeny veškeré příjmy z obchodu se dřívím. Pokud by byla správa NP příspěvkovou organizací, tak si výnosy za dřevní hmotu bude moci ponechat pro další provoz NP.
5. Samovýroba bude omezena do okrajových částí parku a předpokládáme, že bude do budoucna minimální.
6. Obnova lesa bude převážně přirozená. Aby bylo možno vyloučit umělou obnovu, bude správě NP povolena MŽP obnovní doba nepřetržitá a doba zajištění kultur prodloužena na 40 let (jako např. na Šumavě).
7. Lesní cestní síť v bezzásahových územích nebude prakticky udržována, s výjimkou páteřních komunikací.

8. V lesních porostech bude přednostně realizován lokální management ve prospěch krytosemenných rostlin a živočišných druhů nad rámec běžného lesnického hospodaření.
9. Proti hmyzím škůdcům (především kůrovcům) bude zasahováno minimálně, přednostně na hranici národního parku při existenci rizika rozšíření škůdců a napadení lesních porostů mimo území NP (existuje nebezpečí podobné situace jako na Šumavě).
10. Vlivem především spárkaté zvěře budou (s vysokou mírou pravděpodobnosti) redukovány minimálně zastoupené cenné listnáče a jedle. Je proto otázkou, zda ochrana přírody povolí jejich ochranu proti zvěři v bezzásahových územích.

Myslivost na území NP

1. Ochrana přírody může na území NP omezit anebo vyloučit myslivost.
2. Stávajícím nájemcům honiteb nebudou smlouvy prodlouženy a výkon práva myslivosti přejde pod správu NP, jako je tomu v ostatních NP.
3. Pokud bude schválen navržený zákon o myslivosti, bude ochrana přírody pravděpodobně maximálně využívat zákaz vstupu do honitby podle tohoto zákona.

Turistika na území NP

1. V bezzásahové zóně včetně stávajících NPR bude vždy určitým způsobem omezována na vybranou cestní síť (výhledově až na většině území NP). Postupně se bude zvyšovat riziko ohrožení návštěvníků pádem suchých stromů a větví a z toho vyplývající „doporučované“ omezení vstupu nad rámec zákazů.
2. Přednostně bude směřována do okolní CHKO.

Změny využívání území pro obyvatele

1. Okamžitě po vyhlášení národního parku se využívání území pro obyvatele asi příliš nezmění, pokud si odmyslíme zákaz vyhlídkových letů nad územím NP. Bude ale záležet na plánu péče a rychlosti jeho zpracování např. do návštěvního řádu NP.
2. Zákaz vstupu na území dnešních NPR nebyl příliš kontrolován vzhledem k počtu zaměstnanců CHKO. To se ale změní se vznikem NP, kdy území se zákazem vstupu v NP bude kontrolováno větším počtem strážců ochrany přírody a nepovolený vstup případně sankcionován.
3. Postupně budou zřejmě rozšiřována území s regulovaným vstupem veřejnosti. Otázka rozsahu této regulace není jasná. Ustanovení § 10 návrhu zákona o NP Křivoklátsko z roku 2013, dle něž se zákaz vstupu na území první zóny národního parku „nevztahuje na osoby trvale bydlící nebo vlastníci nemovitosti v obcích, které svým katastrem zasahují do území národního parku a na osoby jim blízké“, by muselo být při projednávání v Parlamentu pozměněno, protože je v rozporu s platnou legislativou – tzv. rovnost občanů před zákonem (vytvořily by se skupiny občanů s jinými právy, jako by například bylo uvedeno v jiném zákoně, že na Petřín mohou jenom občané Prahy). Pokud by i přesto byl umožněn vstup do NP trvale bydlícím občanům na daném území, tak v případě vyhlášení NP a současném ponechání stávajících NPR by byl zákaz vstupu do NPR i nadále zachován, jako je tomu v současné době.
4. Dle v současné době projednávané novely ZOPK, sněmovního tisku 501, by měl být automatický zákaz vstupu na území I. zóny NP vypuštěn. Místo toho by měl být orgánem ochrany přírody omezován opatřením obecné povahy vstup na časově omezenou dobu v zájmu ochrany přírody na jakékoliv části NP. To ale zna-

mená, že by bylo možno teoreticky omezovat vstup na území prakticky celého národního parku (i na větší ploše než doposud, například z důvodu hnízdění vybraných druhů ptáků, k němuž dochází zejména v hlavní návštěvnické sezóně).

Souhrn

Vyhlášením národního parku stát rezignuje na ekonomické využívání zdrojů na území NP.

Podle pracovníků ochrany přírody není ponechání dřevní hmoty v lesních porostech ekonomickou škodou. Vyhlášením NP stát na tyto výnosy rezignoval ve prospěch ochrany přírody.

Obyvatelé z blízkého okolí NP nemohou být zvýhodněni proti ostatním občanům např. v otázce vstupu na území NP (rovnost občanů před zákonem).

Pokud byla a je dosavadní péče o území dostatečná (biosférická rezervace UNESCO, CHKO, NPR, PR, soustava NATURA 2000), můžeme se ptát, proč vyhlášovat národní park na takto relativně malém území, které bylo dlouhodobě ovlivňováno lidskými aktivitami. Pokud tato péče nebyla dostatečná, je otázkou, jak byly zpracovány a dodržovány ze strany ochrany přírody plány péče o toto území.

V uvedené oblasti byl jako první v ČR založen Lesnický park Křivoklátsko jako demonstrační objekt pro úspěšné polyfunkční lesní hospodářství.

Dopady vzniku NP:

- a) Pro budoucí NP a jeho návštěvníky není ani tak důležitá zonace a management území, jako omezování vstupu na území NP. Podle sněmovního tisku 501 bude omezení vstupu vyhlášováno opatřením obecné povahy vydávaným správou NP a nemusí souhlasit se zonací. Může být vyhlášeno jen omezeně na část roku, a to opakovaně. Bude tedy záležet pouze na rozhodnutí správy NP, kde a jaké bude omezení vstupu do NP, a to bez zohlednění názoru např. obcí a jejich obyvatel. Nedomníváme se, že by byl nový zákon mírnější oproti současnému znění. Nedojde-li však ke zrušení stávajících NPR, na jejich území bude nadále platit zákonný zákaz vstupu veřejnosti mimo cesty vyznačené se souhlasem OOP.
- b) Ustanovení v zákonu o myslivosti bude využíváno ochranou přírody k omezení vstupu na území honebních pozemků NP.
- c) Vyhlášením NP se změní základní ochranné podmínky území. Jedná se především o zákazy vstupu a zákazy některých dalších činností, které se ale na území navrhovaného NP stejně většinou neuskutečňovaly, snad s výjimkou vyhlídkových letů.
- d) Změny v lesním hospodářství po vyhlášení NP budou zásadního charakteru. Ústředním orgánem státní správy lesů bude MŽP. Plán péče o NP (příp. zásady péče dle sněmovního tisku 501) bude de facto závazným dokumentem pro zpracování nových LHP. Pozemky případných drobných vlastníků budou postupně po dohodě s vlastníkem vykoupěny (malá rozloha v navrhovaném NP).
- e) Na rozdíl od CHKO může ochrana přírody výkon práva myslivosti na celém území NP omezit anebo vyloučit, pravděpodobně ji však bude vykonávat správa NP obdobně, jako je tomu v ostatních NP.

4 SOCIOLOGICKÉ ŠETŘENÍ NA VYBRANÉM VZORKU OBYVATEL A SAMOSPRÁV

4.1 Cíle a metodika řešení

Pokud má být zpracována socio-ekonomická analýza vlivu vzniku Národního parku Křivoklátsko, je nutné znát názor místních obyvatel, kteří v uvedené oblasti žijí a kterých se změna bezprostředně dotýká, ve srovnání s návštěvníky regionu, kteří zde stráví jen velmi krátký čas a region opouští. V kapitole je srovnáván stav názorů souboru obyvatel regionu a zástupců samospráv zjišťovaný na daném území v souvislosti s návrhem na zřízení NP Křivoklátsko v r. 2004 s obdobným šetřením v roce 2016. Výsledky jsou rovněž srovnávány s dalšími šetřeními, z nichž jedno inicioval Středočeský kraj v r. 2015 a další se uskutečnilo v rámci Socioekonomické analýzy regionu navrženého Národního parku Křivoklátsko vypracované společností Ekogroup Czech, s. r. o., v r. 2010 pro MŽP.

V rámci kapitoly jsou uváděny a srovnávány aktuální informace včetně vývoje názorů souborů respondentů místních obyvatel a zástupců samospráv obcí na možný vznik národního parku. K výsledkům šetření by měly přihlížet subjekty podílející se na rozhodování o případném zřízení NP Křivoklátsko.

4.2 Komparace anketního šetření provedeného mezi občany v letech 2004 a 2016

Aby bylo možno provést komparaci, bylo využito dotazníku a výsledků provedeného šetření v roce 2004 pro MŽP. Původní dotazník byl doplněn o několik otázek týkajících se vzniku Lesnického parku Křivoklátsko v roce 2010 (uveden v příloze). Již v roce 2004 se o struktuře, obsahu a formě dotazníku široce diskutovalo v rámci řešitelského týmu s využitím názorů sociologů. Dále byl dotazník v minulosti konzultován rovněž se zástupci MŽP. Nově doplněné otázky jsou výsledkem kompromisního konsensu širšího týmu pracovníků zainteresovaných na řešení projektu. Struktura dotazníku, obsah a forma otázek je ovlivněna stávající úrovní legislativy a různými názory na další vývoj v této oblasti. Současné anketní šetření prováděli čtyři pracovníci řešitele projektu v období březen až květen 2016 a řešitelský tým ho porovnával s předchozím obdobným šetřením v červnu až srpnu roku 2004.

Soubor a forma otázek, včetně způsobu anketního šetření a zpracování výsledků, byly metodicky upřesňovány během řešení v rámci řešitelského týmu. V roce 2004 odpovědělo 201 respondentů, v roce 2016 odpovědělo 356 respondentů. Dotazníkové šetření realizovali instruovaní tazatelé formou řízeného rozhovoru. Anketní šetření bylo ovlivněno tím, že neodpovídali všichni oslovení respondenti. V r. 2004 odpovědělo celkem 39,1 %, v r. 2016 obdobně 35,4 % dotazovaných. Soubor zahrnoval v podstatě tu část osob, které cítily, že se jich problematika nějakým způsobem dotýká, a byly ochotny se k ní vyjádřit. Jedná se tedy svým způsobem o tzv. typický soubor respondentů. V šetřeních daného druhu je však uvedena skutečnost objektivní a běžná.

V daných případech se tedy nejednalo o strukturovaný, kvótní výběr, tzv. reprezentativní soubory respondentů, jejichž demografická struktura by odpovídala demografické struktuře obyvatel daného území, ale jednalo se o tzv. „typické“ soubory. Šetření probíhalo tak, že příslušní tazatelé oslovili respondenta, a po vyjádření

ochoty odpovědět na anketní otázky byl dotazovanému předán anketní lístek. Tazatelé byli po dobu vyplňování dotazníku přítomni a v případě dotazů respondentům objasňovali pojmy v dotazníku, příp. upřesňovali zadání tak, aby se v maximální míře předešlo nedorozumění. Po vyplnění dotazníků respondentem byl dotazník převzat tazatelem.

Zpracování a vyhodnocení dotazníků probíhalo během měsíce července a září. Výsledky jsou uvedeny v následujících tabulkách a komentářích a lze je považovat za jeden z doplňkových podkladů pro následnou SWOT analýzu v rámci projektu. Výsledky je třeba chápat v podstatě jako doplňkové nejen proto, že se jednalo o náhodný výběr, ale rovněž proto, že o svých názorech a mínění informovali obyvatelé, kteří jsou z velké většiny laiky v dané problematice.

Na druhé straně lze však informace, které dotazovaní poskytli, považovat za přínosné pro všechny zúčastněné, protože vypovídají o úrovni znalostí, myšlení, názorů a postojů obyvatel daného území (ať již trvale či přechodně bydlících, nebo nahodile navštěvujících dané území) k dané problematice zřízení NP. Zjištěné názory nelze ve výše uvedeném smyslu přeceňovat, ale rozhodně ani podceňovat. Pokud jde o odpovědi na jednotlivé otázky, uvedené v anketním lístku a shrnuté níže v tabulce, lze uvést následující poznatky.

Jestliže by vyhlášení národního parku bylo spojeno jen s bezzásahovým režimem v lesích, který se de facto většiny dotazovaných respondentů nedotkne, pak v r. 2016 **většina (60,4 %)** respondentů nesouhlasí s vyhlášením NP v kategorii IUCN II, zatímco **v šetření provedeném v roce 2004 naopak většina respondentů s vyhlášením NP souhlasila (51,7 %)** – viz následující tabulka včetně dalších výsledků. Respondenti také z větší části nesouhlasí s pravděpodobným zvětšením I. zóny NP. K výraznému rozdílu došlo v názoru, zda by les ponechaný spontánnímu vývoji odpovídal jejich představám. V roce 2004 byl podíl vyrovnaný, ale **v roce 2016 si více než polovina respondentů nepřeje ponechání lesa spontánnímu vývoji.**

Zřízení NP bude v některých oblastech stupeň ochrany území vyšší nežli dosud v CHKO. V zájmu této vyšší ochrany:	2016			2004		
	ano (%)	ne (%)	nevím (%)	ano (%)	ne (%)	nevím (%)
Souhlasíte s vyhlášením národního parku, ve kterém bude výhledově minimálně 75 % území v bezzásahovém režimu (podle IUCN II – Mezinárodní svaz ochrany přírody)?	30,3	60,4	9,3	51,7	34,8	13,4
Souhlasíte s pravděpodobným zvětšením území I. zóny, kde bude zákaz vstupu mimo vyznačené cesty?	26,8	69,3	3,9	33,5	57,6	8,8
Domníváte se, že cílový stav lesa ponechaný v bezzásahovém území spontánnímu (přirozenému) vývoji bude odpovídat Vaším představám?	18,9	51,6	29,5	30,8	37,8	31,3
Souhlasil(a) byste se snížením možnosti získávání palivového dříví z místních zdrojů v důsledku vyhlášení 75 % území NP jako bezzásahové zóny (např. samovýroby a ze zbytků po těžbě)?	17,3	68,8	13,9	50,2	39,8	10,0
Souhlasíte se zákazem pořádání hromadných sportovních, turistických a jiných veřejných akcí mimo vyhrazená místa a akce se souhlasem orgánu ochrany přírody v celém NP?	29,3	58,5	12,2	56,7	35,3	8,0

Tab. 5: Komparace výsledků dotazníkového šetření provedeného mezi obyvateli v letech 2016 a 2004.

4. Sociologické šetření na vybraném vzorku obyvatel a samospráv

Zřízení NP bude v některých oblastech stupeň ochrany území vyšší nežli dosud v CHKO. V zájmu této vyšší ochrany:	2016			2004		
	ano (%)	ne (%)	nevím (%)	ano (%)	ne (%)	nevím (%)
Souhlasil(a) byste s dalším zpřísněním výkonu státní správy s ohledem na vyšší stupeň ochrany přírody (např. výstavby)?	34,4	46,0	19,6	50,7	30,3	18,9
Týkala by se Vás případná ztráta zaměstnání v důsledku omezení některých podnikatelských aktivit (jako je např. snížení těžby dříví, přírodních materiálů, atd.)?	11,3	76,6	12,1	13,4	82,6	4,0
Souhlasíte se snížením příjmů obcí v důsledku osvobození od platby daně z nemovitosti z lesních pozemků na celém území NP?	14,1	57,1	28,8	34,3	39,3	26,4
Domníváte se, že případné ekonomické ztráty by mohly být nahrazeny rozvojem služeb pro turistický ruch spojený se zvýšeným zájmem o NP?	21,1	47,7	31,1	41,3	32,3	26,4
Očekáváte, že po případném zřízení NP bude snazší přístup k dotacím ze státního fondu životního prostředí (SFŽP) či z fondů Evropské unie (EU)?	27,8	34,4	37,8	37,8	30,8	31,3
Očekáváte, že po případném vyhlášení NP bude správa NP lépe pečovat o dané území včetně bezzásahového ve srovnání s dnešním hospodařením dosavadních velkých vlastníků lesa na tomto území (Lesy České republiky, Vojenské lesy a statky)?	20,4	55,5	24,1	44,3	29,4	26,4
Domníváte se, že v zájmu zvýšení ochrany území by měl stát vykoupit od všech soukromých a obecních vlastníků jejich lesy a pozemky na tomto území, aby mohl být vyhlášen NP Křivoklátsko?	9,3	67,1	23,5	30,8	39,3	29,9
Očekáváte, že po případném vyhlášení NP se stav lesa na dotčeném územílepší?	27,9	48,1	23,9	44,3	27,9	27,9
Obáváte se zvýšení vzájemných střetů mezi Vámi a pracovníky ochrany přírody, případně se zájmovými ekologickými skupinami?	34,6	51,8	13,5	42,8	34,3	22,9
Domníváte se, že zřízení NP Křivoklátsko bude mít vyšší nároky na státní rozpočet?	57,2	22,4	20,4	59,2	11,4	29,4
Předpokládáte výrazné zvýšení rekreačního a turistického ruchu oproti současnému stavu?	22,8	61,4	15,9			
Myslíte si, že křivoklátským lesům, které jsou z převážné části produktem dlouhodobého hospodaření, prospěje víc ponechání přirozenému vývoji, než je pokračování v současném stavu hospodaření?	17,7	55,7	26,7			
Myslíte si, že je pro naši společnost prospěšné převést ekonomicky prosperující krajinný celek do systému závislého na státním rozpočtu?	12,5	57,0	30,5			
Víte, že v roce 2010 byl založen „Lesnický park Křivoklátsko“?	50,9	35,4	13,7			
Považujete založený Lesnický park Křivoklátsko – „Území pro přírodu i pro lidi“ za vhodnou alternativu k národnímu parku?	41,1	15,8	43,2			

Více než polovina dotazovaných z r. 2016 má spíše obavu z toho, že les ponechaný spontánním procesům nebude odpovídat jejich představám. To může souviset i s tím, že se obávají zhoršené průchodnosti porostů, zhoršené dohlednosti a sníženého bezpečí, zvýšeného výskytu pro ně obtížného hmyzu atd. ve srovnání např. se stejnověkými nesmíšenými, udržovanými (tzv. vychovávanými) lesními porosty s relativně hustší sítí lesních cest a svážnic. Je otázkou, do jaké míry se na vývoji názorů projevil případ NP Šumava. Téměř třetina dotazovaných však nebyla schopna odpovědět a nezaujala stanovisko.

Jakmile by ale zřízení národního parku znamenalo v jakékoliv míře omezení vstupu do lesních porostů, většina respondentů cítí, že se jich omezení dotýká negativně – budou omezení – a tudíž by větší část nesouhlasila s takovým omezením. **Např. v r. 2004 nesouhlasilo 57,6 % respondentů z daného souboru se zvětšením I. zóny se zákazem vstupu do lesních porostů mimo vyznačené cesty, zatímco v r. 2016 nesouhlasilo již 69,3 % respondentů příslušného souboru.**

Se snížením možnosti získání palivového dříví z místních zdrojů by v r. 2016 nesouhlasilo 68,8 % respondentů a souhlasilo pouze 17,3 %, což je velmi výrazný posun a rozdíl oproti stavu z roku 2004, **kdy polovině dotazovaných (50,2 %) by snížení možnosti získání palivového dříví nevadilo.** Pravděpodobně se nejedná o to, že by byl tak značný nárůst osob, kterých by se to osobně dotýkalo, spíše na vývoj daného názoru může mít vliv zdražení palivového dřeva v posledních 12 letech, kdy se cena téměř zdvojnásobila, což je dáno zvýšenou poptávkou i jeho horší dostupností. Z toho důvodu je preferovanou možností samovýroba palivového dřeva. Navíc při dovozu dříví z oblasti mimo NP samozřejmě se zvyšující se dopravní vzdáleností stoupá i cena palivového dříví.

Pokud jde o zákaz nebo alespoň snížení počtu pořádaných hromadných sportovních, turistických a jiných veřejných akcí, pak by větší část respondentů takové omezení nepodporovala. To je poněkud překvapivé zjištění i vzhledem k tomu, že v roce 2004 byla většina dotazovaných pro zákaz nebo snížení počtů takových akcí. Tehdy bylo možné, že značnou část místních obyvatel (ať již s trvalým či přechodným bydlištěm) mohlo pořádání hromadných akcí obtěžovat, nesouhlasili s nimi, byli tedy proti jakýmkoliv takovým akcím na území v blízkosti jejich bydliště. Takový názor se pravděpodobně změnil v obavě, že by mohli být omezováni více, než jsou nyní, a že by se to mohlo dotknout i menších soukromých akcí. Existuje i okrajová možnost, že na změnu mohl mít vliv zákaz hlučnějších akcí po 22:00 hodině bez souhlasu obce s tím, že o povolení, které musí mít formu obecně závazné vyhlášky, se musí žádat s dlouhým časovým předstihem.

Část respondentů (46 %) by nesouhlasila rovněž s omezováním výstavby na území národního parku, které je třeba však zřejmě chápat spíše jako nesouhlas s omezováním výstavby v extravilánu obcí, a zejména v lesích, než jako nesouhlas s omezováním výstavby v intravilánu obcí, jejichž část katastru by spadala do NP, což se týká pouze Karlovy Vsi. Je možné, že se zvýšila obava z toho, že by lidé byli na svých pozemcích nepřiměřeně omezováni i v případě výstavby malých budov, garáží nebo jiných malých staveb, než že by zde byla obava, jako před 12 lety, z možné výstavby velkých budov, které by zasahovaly do rázu krajiny.

Podle většiny respondentů by se jich ztráta zaměstnání v důsledku omezení některých podnikatelských aktivit (těžba dříví, přírodních materiálů, snížení výroby ve zpracovatelských provozech dříví, přírodních materiálů, apod.) netýkala. Obavy ze ztráty zaměstnání by mělo 11,3 % z nich, zřejmě však ne vždy přímo osobně dotazovaných respondentů, ale jejich širšího zázemí, rodin. Narostl ale podíl respondentů, kteří si nejsou jisti, jaký by na ně mělo omezení podnikatelských aktivit vliv. Přesto by se omezení hospodářských aktivit mohlo dotknout míry nezaměstnanosti v re-

gionu, pokud by nebylo obdobné množství pracovních míst vytvořeno jinde. Protože ve vzorku bylo 30 % důchodců a studentů, znamená to, že ze zbývajících cca 70 % výdělečně činných respondentů by podíl těch, kteří mají obavu ze ztráty zaměstnání z daného důvodu, byl vyšší než uvedených 11,3 %.

Většina respondentů by nesouhlasila se snížením příjmů obcí v důsledku osvobození od platby daně z nemovitosti z lesních pozemků na území NP. Procento respondentů, kteří nesouhlasí, vzrostlo o 17,8 %, což je velmi výrazný nárůst. Dotazovaní nejsou ani toho názoru, že případné ekonomické ztráty by mohly být nahrazeny rozvojem služeb pro případný zvýšený turistický ruch spojený se zvýšeným zájmem o NP a snazším přístupem k dotacím z národních i mezinárodních zdrojů (např. EU). Zde je však rozdíl mnohem méně výrazný. Při vyhodnocení odpovědí je třeba přihlídnout k faktu, že poměrně velký podíl respondentů v této ekonomické problematice s odpovědí váhal, neměl dostatečné poznatky a nebyl schopen se rozhodnout.

Respondenti předpokládají, že správa NP by nepečovala lépe o dané území ve srovnání s dnešním hospodařením dosavadních velkých vlastníků lesa na tomto území (Lesy České republiky, s. p., Vojenské lesy a statky ČR, s. p.), a že se stav lesa nezlepší, spíše zhorší, (i dle písemných názorů, které k anketě dodali), což je zcela opačný názor oproti šetření provedenému v roce 2004. Současně tyto názory do určité míry korespondují s výše uvedenou obavou, že stav lesa ponechaný spontánním procesům nebude odpovídat jejich představám. Poměrně velký podíl dotazovaných v této spíše odborné problematice nebyl schopen zaujmout stanovisko.

Dotazovaní se dle výsledků ankety neobávají zvýšení vzájemných střetů mezi nimi a pracovníky ochrany přírody (popř. se zájmovými ekologickými skupinami). To je vzhledem k celkovým výsledkům ankety, kde dle celkového zjištění nejsou dotazovaní nakloněni vzniku NP Křivoklátsko, poměrně překvapující zjištění, zvláště z toho důvodu, že zájmové ekologické skupiny vznik národního parku naopak prosazují.

Relativně velká část dotazovaných se domnívá, že zřízení NP Křivoklátsko bude mít vyšší nároky na státní rozpočet. To může být zřejmě jedním z podstatných důvodů, proč 67 % z nich spíše nesouhlasí s vykoupením lesa od soukromých vlastníků, kteří mají své majetky na území uvažovaného NP, oproti výsledkům z roku 2004, kdy bylo proti vykoupení jen 39,3 % (viz tabulka výše). V uvedených dvou otázkách byl poměrně velký podíl nerozhodnutých respondentů.

Původní dotazník z roku 2004 byl rozšířen ještě o dalších pět otázek. Z odpovědí na ně bylo zjištěno, že **převážná část dotazovaných předpokládá zvýšení rekreačního a turistického ruchu (61,4 %) v souvislosti se zřízením NP Křivoklátsko oproti současnému stavu.** Zvýšení rekreačního a turistického ruchu nepředpokládá 22,8 % respondentů. To je dáno pravděpodobně tím, že již v současnosti vzhledem k blízkosti hlavního města Prahy a rychlé dostupnosti je tato oblast navštěvována stejně jako další příměstské oblasti Prahy ve větší míře než ostatní lesy v ČR.

Dle názoru respondentů neprospěje danému území ponechat ho přirozenému vývoji, byli by raději, kdyby se pokračovalo v současném hospodaření, a to ve více než 55 % odpovědí; **opačný názor má pouze necelých 18 % respondentů,** kteří by ponechali lesy na daném území přirozenému vývoji. Na tento názor může mít vliv i to, že lidé vidí v ponechání přirozenému vývoji ekonomické ztráty, což může mít souvislost i s obavou o snižování možností získání palivového dříví, případně s dalšími omezeními.

Překvapením pro řešitele oproti původní hypotéze je to, že více než polovina respondentů (50,9 %) ví, že zde byl založen Lesnický park Křivoklátsko. Lesnický park Křivoklátsko považuje za vhodnou alternativu k národnímu parku 41,1 % a pouze

15,8 % jej nepovažuje za vhodnou alternativu. Avšak 43,3 % obyvatel nemá na tuto odbornou otázku zatím žádný názor.

Na poslední dvě otázky, uvedené v následující tabulce, odpovídali respondenti již se znalostí předchozích otázek a svých názorů na ně komplexněji a zřejmě zvažovali ve vzájemné souvislosti výhody, nevýhody, příležitosti a rizika vzniku NP.

Závěrečné otázky a odpovědi na ně lze tedy chápat v komplexnějším pojetí než v případě dílčích otázek. **Názor, že ochrana území je v daných souvislostech dostatečně zajištěna v rámci stávající CHKO, NPR a PR, a ochranu území není potřeba zvýšit, zastává 67 % respondentů souboru trvale a přechodně žijících v dotčených obcích, zatímco opačný názor má pouze 14 % z nich.** Rozdíly mezi souhlasnými a nesouhlasnými stanovisky je velmi významný. **V porovnání s šetřením provedeným v roce 2004 se jedná o významný nárůst respondentů zastávajících názor, že současná ochrana je dostatečná, protože v roce 2004 byl názor občanů téměř vyrovnaný.**

Názor, zda je kvalita ochrany území dostatečně zabezpečena dosavadním způsobem v rámci stávající CHKO, NPR, přírodních rezervací, nebo zda jsou respondenti pro další zvýšení ochrany zřízením Národního parku Křivoklátsko	2016			2004		
	ano (%)	ne (%)	nevím (%)	ano (%)	ne (%)	nevím (%)
Domnívám se, že ochrana území je dostatečně zajištěna v rámci existence stávající CHKO, NPR a PR.	67	14	20	36	33	28
Domnívám se, že ochranu území je třeba zvýšit, a jsem pro zřízení NP Křivoklátsko	27	57	16	39	42	19

Tab. 6: Komparace dotazníkového šetření provedeného mezi trvale a přechodně žijícími obyvateli v dotčených obcích v letech 2016 a 2004 – kvalita ochrany území.

Názor, zda je kvalita ochrany území dostatečně zabezpečena dosavadním způsobem v rámci stávající CHKO, NPR, přírodních rezervací, nebo zda jsou respondenti pro další zvýšení ochrany zřízením Národního parku Křivoklátsko	2016 – pouze trvale žijící obyvatelé		
	ano (%)	ne (%)	nevím (%)
Domnívám se, že ochrana území je dostatečně zajištěna v rámci existence stávající CHKO, NPR a PR.	70	13	17
Domnívám se, že ochranu území je třeba zvýšit, a jsem pro zřízení NP Křivoklátsko	22	62	18

Tab. 7: Výsledky anketního šetření trvale žijících obyvatel v dotčených obcích – kvalita ochrany území.

V závěrečné otázce týkající se názoru, zda je **potřeba ochranu území zvýšit a zřídit NP Křivoklátsko, se souhlasně vyjádřilo pouze 27 % respondentů, zatímco proti vyhlášení NP bylo 57 % dotazovaných. I zde je patrná výrazná změna proti výsledkům v minulém šetření, kdy pro zřízení NP bylo 39 % proti 42 % dotazovaných.** Vliv na toto jejich rozhodování má (z pohledu některých respondentů) pravděpodobně negativní vývoj a zkušenosti obyvatel v NP Šumava.

Uvedený názor je podporován ještě poněkud silněji obyvateli, kteří v místě šetření trvale bydlí (bez tzv. chatařů) a kterých by se změna nejvíce dotýkala. I další výsledky po zohlednění jen trvale bydlících obyvatel jsou obdobné.

Závěrem je možno říci, že výčet odpovědí na otázky znamená v podstatě názor dotazovaných na to, co by jim vadilo a z čeho by měli obavy v případě zřízení NP, s čím by naopak souhlasili a co by podporovali. Výsledkem ankety je rovněž informace o tom, na jaké otázky mají názor jednoznačnější, na jaké otázky mají rozdílné názory, případně k jakým otázkám jejich větší podíl dosud neumí zaujmout stanovisko. Výsledky jsou cenné pro jednání s veřejností o dané problematice, lze je využít pro způsob, obsah a formu komunikace s veřejností a informování obyvatel neje-

nom na daném území. Dále je možné z výsledků pozorovat oproti minulosti značné zvýšení počtu obyvatel v dotčených obcích, kteří nepodporují vznik NP. V dodatku několik respondentů nesouhlasilo s výstavbou přehrady na řece Berounce a tento faktor se pravděpodobně promítl do jejich názorů pro zřízení NP pozitivně (raději NP než přehradu).

Soubor respondentů, kteří odpovídali na dotazy, měl následující základní demografickou strukturu:

Tab. 8: Demografická struktura respondentů (bydliště, pohlaví, stáří, vzdělání, zaměstnání).

		2016 (%)	2004 (%)
Bydliště	<i>Trvalé</i>	67,1	71,1
	<i>Přechodné</i>	32,9	28,9
Pohlaví	<i>Muži</i>	45,2	49,3
	<i>Ženy</i>	54,8	50,7
Stáří	<i>Do 30 let</i>	32,4	31,8
	<i>Do 50 let</i>	38,3	34,3
	<i>Nad 50 let</i>	29,3	33,8
Vzdělání	<i>Základní</i>	13,9	20,4
	<i>Středoškolské</i>	53,1	66,2
	<i>Vysokoškolské</i>	33,0	13,4
Zaměstnání	<i>Dělník</i>	10,0	10,9
	<i>Podnikatel</i>	14,6	10,9
	<i>Rolník</i>	2,0	0
	<i>Důchodce</i>	14,6	21,4
	<i>Žena v domácnosti</i>	5,1	2,5
	<i>Student</i>	15,7	14,9
	<i>Nezaměstnaný</i>	1,7	2,5
	<i>Ostatní</i>	36,3	36,8

Z uvedeného vyplývá, že struktura respondentů byla v obou šetřeních obdobná, až na dosažené vzdělání, kdy v šetření v roce 2016 se zvýšil výrazněji podíl vysokoškolsky vzdělaných respondentů (o téměř 20 %) oproti souboru respondentů v roce 2004.

4.3 Komparace anketního šetření provedeného mezi samosprávami v letech 2004 a 2016

Se zástupci samospráv bylo provedeno anketní šetření formou řízeného rozhovoru na téma: Zhodnocení rizik a přínosů uvažovaného vyhlášení Národního parku Křivoklátsko. Do šetření byly zahrnuty obce, kde alespoň část katastrálního území přímo spadá do uvažovaného národního parku, takže se jich problematika NP bezprostředně týká. Anketní šetření bylo anonymní. Jedná se o osobní názor dotazovaného zástupce samosprávy, ne o oficiální vyjádření za obec.

V roce 2004 bylo provedeno šetření na větším počtu samospráv, protože navrhovaná předchozí varianta zasahovala do většího počtu katastrálních území.

Lze říci, že soubor samospráv byl reprezentativní co do počtu i významnosti na daném území (celkem 16 v roce 2016). Z tohoto souboru bylo 94 % starostů a starostek, 6 % zástupců starostů. To znamená, že na své úrovni samospráv by měli být tito zástupci relativně dobře informováni. Pravděpodobně se v názorech projevoval i vliv možného vzniku retenční nádrže na Berounce a informace z MŽP, že v případě vzniku NP Křivoklátsko nebude zřízení nádrže možné. Toto téma bylo medializováno až v posledních letech.

Soubor zástupců samospráv je na významně vyšší úrovni, pokud jde o informovanost o dění v obci a regionu, o kvalifikaci respondentů i o odpovědnost za stav a vývoj obcí. Z toho důvodu lze výsledky anketního šetření mezi zástupci samospráv považovat pro příslušné rozhodování za podstatně relevantnější než výsledky anketního šetření v souboru obyvatel, i když se jednalo o jejich osobní názor.

V anketním šetření v roce 2016 odpovídali zástupci samospráv těchto obcí: Běleč, Branov, Bratronice, Broumy, Hracholusky, Hřebečnický, Chýňava, Karlova Ves, Kublov, Nižbor, Podmokly, Račice, Roztoky, Skryje, Sýkořice, Zbečno.

Řízený rozhovor se skládal z několika částí – viz záznamový list řízeného rozhovoru s pracovníky obecních úřadů (v příloze). O struktuře dotazníku, formě a obsahu dotazů v r. 2016 se široce diskutovalo v rámci řešitelského týmu včetně sociologů. Struktura dotazníku byla obdobná jako v r. 2004, aby bylo možné porovnání vývoje názorů dotazovaných. V roce 2004 byl však počet dotazovaných obcí vyšší (27), protože byla navrhována varianta vzniku NP o velikosti více než 30 tisíc ha. V daném případě odpovídalo v r. 2004 ze souboru 27 zástupců obcí, z toho bylo 63 % starostů, 22 % zástupců starostů a 11 % tajemníků (Trnčík, 2004).

První část šetření uváděla zástupce samospráv do problematiky. Následující tabulka srovnávající výsledky šetření z let 2016 a 2004, dokumentuje dosavadní úroveň zkušeností dotazovaných zástupců samospráv z jednání s pracovníky ochrany přírody. V prvním sloupci je uveden procentní podíl dotazovaných se zkušeností s jednáním s pracovníky ochrany přírody v jednotlivých okruzích problémů. Vyjadřuje tedy i dosavadní závažnost či frekvenci okruhu problémů v daném regionu.

	rok šetření	četnost zkuše- ností %	velmi dobré %	spíše dobré %	prů- měrné %	spíše špatné %	velmi špatné %
Při projednávání územního plánu obce	2016 2004	81 70	38 37	23 32	31 26	8 5	0 0
Jednání o investičních záměrech obce	2016 2004	69 70	46 26	27 32	18 21	0 21	9 0
Ochrana pramenných oblastí a otázek vodního režimu	2016 2004	69 44	27 33	37 33	18 25	9 8	9 0
Likvidace tuhých odpadů z čistíček vod a odpadů vůbec	2016 2004	50 52	25 21	0 57	50 14	12,5 7	12,5 0
Stavební činnosti (architektonická hlediska, využití přírodních materiálů, nové rekreační výstavby, stavební povolení a podobně)	2016 2004	88 78	43 19	22 24	22 38	7 19	7 0
Projektování účelové dopravní sítě	2016 2004	44 37	43 10	29 30	14 30	14 30	0 0
Náročnější zimní údržby komunikací (bez solení) – pokud ji obec zajišťuje	2016 2004	69 30	37 13	18 38	27 25	18 13	0 13
Při povolování podnikatelských aktivit (těžební, zpracovatelské aj. provozu)	2016 2004	44 41	14 0	14 18	29 73	43 9	0 0
Při pořádání sportovních, turistických aj. hromadných akcí atd.	2016 2004	69 56	82 27	0 33	9 20	9 13	0 7

Tab. 9: Komparace zkušeností z dosavadních jednání s pracovníky ochrany přírody (Správy CHKO Křivoklátsko) o problematice, která se týká ochrany přírody mezi šetřeními z roku 2016 a 2004.

Tab. 10: Připravenost obcí na administrativní náročnost a projednávání investičních záměrů.

	2016 ano %	2016 ne %	2004 ano %	2004 ne %
Jednali jste se zájmovými ekologickými skupinami při projednávání investičních záměrů obce a stavebních řízení?	12,5	87,5	7	93
Myslíte si, že jste připraveni na případnou vyšší administrativní náročnost v případě vyhlášení NP Křivoklátsko (především v odboru výstavby)?	50	50	37	63

Zkušenosti zástupců samospráv z jednání s pracovníky správy CHKO jsou v r. 2016 celkově v souboru všech aktivit uváděny jako nadprůměrně dobré. Nejčastěji jsou uváděny jako „velmi dobré“, následované zkušenostmi „průměrnými“ a zkušenostmi „spíše dobrými“, což se liší oproti zkušenostem z roku 2004, kdy bylo nejvíce uváděno zkušeností „spíše dobrých“. To je posun k lepšímu ve vztahu k jednáním s orgány ochrany přírody.

Z šetření z r. 2016 vyplývá, že většina zástupců samospráv nemá zkušenosti s jednáním se zájmovými ekologickými skupinami (87,5 % z nich nejednalo, 12,5 % jednalo), tento stav se oproti roku 2004 výrazně nezměnil. Naopak podíl názorů na připravenost či nepřipravenost k vyšší administrativní náročnosti je v šetření z r. 2016 vyrovnán s r. 2004, v šetřeních výrazně převládal názor, že samosprávy nejsou připraveny na vyšší administrativní náročnost.

V následující tabulce je uveden osobní názor zástupců samospráv na rizika a omezení aktivit v souvislosti se zřízením NP.

Tab. 11: Předpokládaná reakce obyvatel obcí (s trvalým i přechodným pobytem) v šetření z roku 2016 podle názoru zástupců samospráv.

	velmi kladná %	spíše kladná %	neutrální %	spíše záporná %	velmi záporná %
Omezení až vyloučení volného pohybu po lesních porostech (za účelem rekreace, sběru hub a lesních plodin v I. zónách, kterých má být výhledově až 75 %)	0,0	0,0	15,4	46,2	38,5
Snížení možnosti získávání palivového dříví (u těch, kteří jím převážně vytápí) a tedy přechodu na jiná paliva nebo nákladnější dopravu palivového dřeva z větší vzdálenosti	0,0	0,0	28,6	28,6	42,8
Změna podnikatelských aktivit souvisejících s přírodním prostředím a tedy úbytek pracovních příležitostí	0,0	8,3	66,7	16,7	8,3
Snížení podnikatelských aktivit v průmyslové výrobě, dřezozpracujících odvětvích a pracích v lesním hospodářství	0,0	7,7	46,2	23,1	23,1
Prodlužování stavebních povolení – (dvoukolejnost státní správy) NP musí vše povolovat	0,0	15,4	23,1	23,1	38,5
Na skutečnost, že v rámci NP mají orgány samosprávy obce pouze poradní pravomoc (dle zákona – nově přidané)	0,0	7,7	23,1	23,1	46,2
Zvýšené riziko vzájemných střetů mezi zájmovými ekologickými skupinami a místními obyvateli	0,0	0,0	42,8	28,6	28,6

Zástupci samospráv předpokládají tuto reakci obyvatel:

- spíše zápornou a velmi zápornou reakci na omezení volného pohybu po lesních porostech (v prvních zónách, kterých má být výhledově až 75 %), významnou zá-

	velmi kladná %	spíše kladná %	neutrální %	spíše záporná %	velmi záporná %
Omezení až vyloučení volného pohybu po lesních porostech (za účelem rekreace, sběru hub a lesních plodin v 1. zónách, kterých má být výhledově až 75 %)	0,0	0,0	7,4	48,1	44,4
Snížení možnosti získávání palivového dříví (u těch, kteří jím převážně vytápí) a tedy přechodu na jiná paliva nebo nákladnější dopravu palivového dřeva z větší vzdálenosti	0,0	0,0	11,1	59,3	29,6
Omezení staveb plotů a ohrazení (nového, které by mohlo narušovat přirozený pohyb zvěře)	0,0	4,0	52,0	28,0	16,0
Změna podnikatelských aktivit souvisejících s přírodním prostředím a tedy úbytek pracovních příležitostí	0,0	3,7	40,7	37,0	18,5
Snížení podnikatelských aktivit v průmyslové výrobě, dřevozpracujících odvětvích a pracích v lesním hospodářství	3,7	3,7	22,2	55,6	14,8
Prodlužování stavebních povolení – (dvoukolejnost státní správy) NP musí vše povolovat	0,0	0,0	18,5	40,7	40,7
Na skutečnost, že v rámci NP mají orgány samosprávy obce pouze poradní pravomoc (dle zákona – nově přidané)	0,0	0,0	33,3	40,7	25,9
Zvýšené riziko vzájemných střetů mezi zájmovými ekologickými skupinami a místními obyvateli	0,0	3,7	37,0	25,9	33,3

Tab. 12:
Předpokládaná
reakce obyvatel obcí
(s trvalým i
přechodným
pobytem) v šetření z
roku 2004 podle
názoru zástupců
samospráv

pornou reakci na snížení možnosti získávat palivové dříví, přes 42 % předpokládá velmi zápornou reakci mezi obyvateli, což je posun oproti předchozímu šetření provedenému v roce 2004,

- převládající především neutrální reakci na změnu podnikatelských aktivit souvisejících s přírodním prostředím a tedy případným úbytkem pracovních příležitostí, protože většina obyvatel v uvedených odvětvích pravděpodobně nepracuje a není změnou ohrožena,
- nejčastěji neutrální reakci na snížení možností podnikatelských aktivit v průmyslové výrobě, dřevozpracujícím odvětví, pracích v lesním hospodářství a souvisejících činnostech,
- převládající názor na velmi zápornou reakci na možné zpřísnění výkonu státní správy s ohledem na vyšší stupeň ochrany přírody a také na skutečnost, že orgány samosprávy obce budou mít v NP pouze poradní pravomoc; neutrální reakci na riziko vzájemných střetů mezi zájmovými ekologickými skupinami a místními obyvateli.

Ze souboru 16 obcí má v dotčené oblasti podle vyjádření respondentů z r. 2016 pouze jedna z nich vlastní lesy, o výměře 23 ha, přičemž výnosy z nich jsou pro obec nevýznamné a obec nepředpokládá ani náhradu výnosů ze státního rozpočtu. Dále se respondenti převážně domnívají, obdobně jako v minulém šetření r. 2004, že zrušení daně z lesních pozemků se v obcích neprojeví (86 %, resp. 85 % respondentů). Došlo však k výrazné změně v názoru na administrativní náročnost s tím, že se podle většiny v r. 2016 (62 %) neprojeví, zatímco v r. 2004 bylo 63 % respondentů názoru, že se projeví spíše negativně.

4. Sociologické šetření na vybraném vzorku obyvatel a samospráv

Tab. 13: Dopady uvažované změny na ekonomiku, rozpočet obcí a demografický vývoj.

		velmi výrazný %	spíše výrazný %	neprojeví %
Jaký význam pro obecní rozpočet bude mít zrušení daně z lesních pozemků (Lesy zvláštního určení – LZU)	2016	7	7	86
	2004	0	15	85

		velmi pozitivně %	spíše pozitivně %	neprojeví %	spíše negativně %	velmi negativně %
Jak si myslíte, že bude uvažovanou změnou ovlivněna zaměstnanost a tím i demografický vývoj Vašich obyvatel	2016	7	13	86	0	0
	2004	0	4	33	59	4
Jak předpokládáte, že bude ovlivněna organizační, administrativní a finanční náročnost v řízení obce (projednávání stavebních povolení, územních plánů a podobně)	2016	0	6	62	19	13
	2004	0	4	22	63	11

Uvažovaná změna vyhlášení NP se podle respondentů v r. 2016 neprojeví v zaměstnanosti a demografickém vývoji (86 %). To je pravděpodobně ovlivněno i obecně snižující se nezaměstnaností v ČR a zvyšující se mobilitou obyvatelstva za zaměstnáním. V okolí Prahy jsou výrazně nižší ceny nemovitostí a zájem o bydlení v těchto regionech stoupá.

Názory vlivu zřízení NP Křivoklátsko na úroveň turistického ruchu byly v šetření r. 2016 vyrovnané z hlediska jeho zvýšení nebo snížení (44 %), zatímco v r. 2004 byla většina skeptická (52 %). Většina zástupců samospráv nedokáže na současné úrovni se znalostí předvídat vývoj cen nemovitostí (52 %) a 41 % uvádí, že ceny nemovitostí nestoupnou (viz následující tabulka).

Tab. 14: Dopady uvažované změny na turistický ruch a cenu nemovitostí.

		ano %	ne %	nevím %
Očekáváte, že zvýšený zájem o NP ze strany odborné i laické veřejnosti bude přínosem pro Vaši obec na úseku rozvoje služeb pro turistický ruch?	2016	44	44	12
	2004	22	52	26
Myslíte si, že stoupnou ceny nemovitostí nad současnou hodnotu?	2016	18,5	63	18,5
	2004	7	41	52

Na poslední otázku odpovídali zástupci samospráv se znalostí předchozích otázek a svých názorů na ně a zřejmě zvažovali ve vzájemných vazbách výhody, nevýhody, příležitosti a rizika vzniku NP. Proto lze poslední dotaz chápat jako komplexnější otázku s následujícím zněním: „Na základě výše uvedených skutečností vyjádřete, prosím, váš názor z pohledu pracovníka samosprávy, zda kvalita ochrany území z hlediska ochrany přírody je dostatečně zabezpečena současným způsobem v rámci CHKO a NPR, nebo jste pro její další zvýšení, a to zřízením Národního parku Křivoklátsko.“

Z následující tabulky vyplývá, že 44 % je toho názoru, že ochrana území je dostatečně zajištěna v rámci CHKO, zatímco 37 % uvádí, že ochranu území je třeba zvýšit, a podporovali by zřízení NP. Tato výrazná změna oproti šetření v roce 2004 může

být způsobena i tím, že na řece Berounce byla plánována přehrada. Zástupci obcí se většinou přiklání i v r. 2016 k názoru, že ochrana území je dostatečně zajištěna v rámci CHKO, tento názor již však není tak výrazný jako v r. 2004. Na uvedené změně se mohla projevit právě mediálně prezentovaná možnost případného vybudování retenční nádrže s tím, že by její výstavbě mohl NP zabránit. Možná by výsledky šetření dnes vypadaly jinak, protože došlo ke změně a vzhledem k odporu obcí a občanů v regionu, na jehož základě proběhlo i médii, že se od výstavby retenční nádrže na Berounce upouští a povodí Vltavy, s. p., nebude podnikat žádné další kroky vedoucí k její výstavbě (Redakce Novinky, 1. 7. 2016).

	2016 %	2004 %
Ochrana území je dostatečně zajištěna v rámci CHKO	44	78
Ochranu území je třeba zvýšit a jsem pro zřízení NP	37	15
Nevím	19	7,0

Tab. 15: Názor z pohledu pracovníka samosprávy na kvalitu ochrany území z hlediska ochrany přírody.

Celkově je možno říci, že stávající úroveň vztahu a komunikace pracovníků ochrany přírody se samosprávami obcí je podle názoru dotazovaných v daném regionu na velmi dobré úrovni, odpovědi respondentů na otázky představují jejich názor na uvedenou problematiku, na to, z čeho by měli či neměli obavy v případě zřízení NP, co by podporovali a co by nepodporovali. Výsledkem ankety je rovněž informace o tom, na jaké otázky mají respondenti v daném souboru názor jednoznačnější, na jaké otázky mají rozdílné názory, případně k jakým otázkám mají problém zaujmout stanovisko.

Složení zástupců samospráv lze považovat za reprezentativní. Jednalo se především o starosty obcí (63 %), přičemž i kvalifikační úroveň byla nadprůměrně vysoká (30 % vysokoškoláků a 56 % středoškoláků). Soubor zástupců samospráv, kteří odpovídali v řízeném rozhovoru, je uveden v následující tabulce:

		2016 %	2004 %
Odpovídal	<i>Muž</i>	62	67
	<i>Žena</i>	38	33
Zastávaná funkce	<i>Starosta</i>	94	63
	<i>Zástupce starosty</i>	6	22
	<i>Tajemník</i>	0	11
	<i>Jiný zastupitel či pracovník samosprávy</i>	0	4
Stáří dotazovaného	<i>do 30 let</i>	0	0
	<i>do 50 let</i>	44	30
	<i>nad 50 let</i>	56	70

Tab. 16: Demografická struktura respondentů v dotazníkovém šetření provedeném v roce 2016 a 2004.

4.4 Výsledky šetření mezi obyvateli v jednotlivých obecních samosprávách iniciované Krajským úřadem Středočeského kraje

Jako rozhodující by měl být brán názor občanů jednotlivých samospráv v regionu, kterých by se případně vyhlášení NP Křivoklátsko bezprostředně týkalo. Následující výsledky byly získány na základě žádosti o informace podané Krajskému úřadu Středočeského kraje. Dne 19. 2. 2015 byla uspořádána Krajským úřadem Středočeského kraje konference o návrhu NP Křivoklátsko, která se konala v sídle Krajského

úřadu Středočeského kraje. Na uvedené konferenci deklaroval pan hejtman Petera, že většinový názor obcí budou respektovat.

Na základě toho Krajský úřad Středočeského kraje požádal v roce 2015 obce o vyjádření stanoviska občanů k záměru vyhlásit NP Křivoklátsko:

Vážená paní starostko, vážený pane starosto, na „konferenci o návrhu NP Křivoklátsko“, která se konala dne 19. 2. 2015 v budově Středočeského kraje, byl panem hejtmanem vznesen požadavek o stanovisko občanů Vaší obce k záměru vyhlásit NP Křivoklátsko. K dnešnímu dni jsme obdrželi pouze 2 stanoviska. Na základě shora uvedeného Vás prosím o stanovisko občanů Vaší obce, zdali souhlasí, či nesouhlasí s vyhlášením NP Křivoklátsko.

Celkový výsledek šetření Krajského úřadu Středočeského kraje:

Bylo osloveno 18 obcí a ve stanovené lhůtě bylo doručeno 16 stanovisek obcí.

Stanoviska obcí a jejich občanů – zda souhlasí či nesouhlasí s vyhlášením NP Křivoklátsko:

- 13 stanovisek nesouhlasných,
- 0 stanovisek souhlasných,
- 2 stanoviska neutrální (1x podmíněný souhlas, ale podmínky nesplnitelné, 1x neutrální stanovisko).

Výsledek šetření byl tedy zcela jednoznačný.

Výsledky šetření v jednotlivých obcích (v závorce uvedený údaj je počet obyvatel v obci):

- Kublov – **podmíněný souhlas (podmínky nesplnitelné)** (634)
 - ANO 7
 - podmíněné ANO 181
 - NE 71
 - nevím 4
 - jiný názor 10
- Nižbor – **neutrální stanovisko** ANO/NE (1919) nekonkretizováno
- Hracholusky – **NE** (74)
 - NE 35
 - ANO 17
 - neví 3
- Račice – **NE** (155)
 - NE 70
 - ANO 16
 - nevím 2
 - je mi to jedno 9
- Sýkořice – **NE** (500)
 - NE 163
 - ANO 38
 - nevím 8
 - je mi to jedno 10
- Zbečno – **NE** (477)
 - NE 148
 - ANO 57
 - nevím 10
 - je mi to jedno 5
- Hřebečnický – **NE** (249) většina je proti – nekonkretizováno
- Bratronice – **NE** (890) odkaz na jednání zastupitelstva (NE)
- Podmokly – **NE** (267)
 - NE 100 %

- Karlova Ves – **NE** (135)
 - NE 32
 - ANO 13
- Roztoky – **NE** (1 122)
 - NE 302
 - ANO 72
- Křivoklát – **NE** (687)
 - NE 243
 - ANO 65
 - nevím 4
- Broumy – **NE** (886) nebylo konkretizováno, ale dle stanoviska převládají nesouhlasná stanoviska
- Čilá – **NE** (18)
 - NE 100 %
- Běleč – **NE** (329)
 - NE 184
 - ANO 2

Z výsledků je na první pohled zřejmé, že občané si ve svém regionu NP nepřejí.

4.5 Výsledky šetření provedeného v Socioekonomické analýze regionu navrženého Národního parku Křivoklátsko ve studii zpracované pro MŽP v roce 2010

V roce 2010 byla provedena firmou Ekogroup Czech, s.r.o., socioekonomická analýza regionu navrženého Národního parku Křivoklátsko pro MŽP. Z této studie jsou shrnuty i následující poznatky. Otázky byly předčítány respondentům a případně jim byly předány pomocné karty k odpovědím, struktura pomocných karet předkládaných respondentům však není známa. Celkem bylo osloveno 449 respondentů. Více než 70 % respondentů ví déle než 1 rok o záměru zřídit NP, 18 % do jednoho roku. To je způsobeno pravděpodobně již několikátým pokusem o zřízení NP. Více než 53 % (názor určitě ne 27 %) respondentů je proti vyhlášení NP a 40 % (názor určitě ano 17,5 %) je pro vyhlášení NP. 54 % respondentů předpokládá, že zřízení NP nepřinese žádný přínos a jen třetina respondentů předpokládá nějaký přínos. Téměř dvě třetiny respondentů předpokládají problémy v souvislosti se zřízením NP, což je relativně významný podíl, zatímco 26 % respondentů předpokládá, že nedojde k problémům v souvislosti se zřízením NP. Přínos pro region předpokládá 30 % oslovených respondentů a naopak 45 % předpokládá spíše zátěž. Nulový vliv na Křivoklátsko předpokládá 16 %. Také téměř 90 % nevnímá vznik NP Křivoklátsko jako významný pro pracovní (ekonomickou) příležitost (Banaš et al., 2010).

Podle téže studie navštěvuje danou oblast navrhovaného NP Křivoklátsko 93 tisíc návštěvníků ročně (73 tisíc bez místních obyvatel, 10 tisíc houbařů + 10 tis. dalších specifických skupin unikátních návštěvníků ročně, z toho 6,5 tisíce vodáků, kteří uvedenou oblastí projíždí a jejich návštěva není spojena s regionem Křivoklátska). V případě vyhlášení NP je předpokládán zvýšení návštěvnosti o 6 %, takže by uvedenou oblast celkem navštívilo 99 tisíc návštěvníků. Ale jak z uvedené analýzy vyplývá, valná většina návštěvníků nenavštěvuje uvedenou oblast NP, ale hrad Křivoklát. Z toho vyplývá, že i zvýšená předpokládaná návštěvnost nemusí být uvedených 73 tisíc návštěvníků. Do tohoto počtu nejsou ale započítáni místní obyvatelé (bydlící v katastrálním území jedné z 19 obcí), kde byla odhadnuta návštěvnost na 254 tisíc tzv. „osobonávštěv“ za rok (z toho polovina za účelem houbaření a polovina za úče-

lem sběru dříví, vycházky a turistiky atd.), což je téměř trojnásobek oproti návštěvníkům z jiných částí republiky.

Z uvedeného je zřejmé, že by měl být brán zřetel hlavně na názor místních obyvatel. Ti ale (ať obce, či jejich občané), jak vyplývá z předchozí kapitoly, z šetření vyvolaného Středočeským krajem, nejsou pro vyhlášení Národního parku Křivoklátsko. Téměř 95 % návštěvníků jsou občané ČR. Pokud by se měla zvýšit návštěvnost regionu, pak by se neměla zaměřit na zvýšení stupně ochrany, ale na lepší propagaci historických památek (především hradu Křivoklát), což by přineslo do regionu vyšší počet návštěvníků. 2/3 návštěvníků totiž stráví v regionu jen dobu v rozsahu několika hodin až jeden den. U místních obyvatel lze očekávat snížení návštěvnosti lesů, pokud bude omezen vstup do lesních porostů – nebudou moci sbírat houby a lesní plody a získávat palivové dřevo, s čímž většina obyvatel, jak bylo zjištěno z místních sociologických šetření, nesouhlasí.

4.6 Shrnutí

Z uvedených šetření vyplývá, že obce a hlavně jejich občané jsou proti vyhlášení Národního parku Křivoklátsko. Rozhodující váhu by v tomto případě mělo mít šetření, které inicioval Středočeský kraj ve všech obcích v regionu NP. **Politická reprezentace by jejich názor měla brát vážně a žádná lobby ze strany ochrany přírody či někoho jiného by neměla převážít názor obyvatel a samospráv v oblasti, které se vyhlášení NP týká,** jak již politici deklarovali, protože oni jsou i voleni obyvateli v ČR do svých úřadů. Dokonce ve dvou obcích je 100 % jejich obyvatel proti vyhlášení NP. Žádná z obcí (jejich obyvatelé) není pro vyhlášení NP, což jsou jednoznačné výsledky.

Z provedeného sociologického šetření mezi občany vyplývá, že názor, že ochrana území je v daných souvislostech dostatečně zajištěna v rámci stávajících kategorií ochrany a ochranu území není potřeba zvýšit, zastává 67 % respondentů, zatímco opačný názor má pouze 14 %.

Oproti roku 2004 se domnívá o 31 % více občanů, že ochrana území je dostatečně zajištěna v rámci stávajících kategorií ochrany.

V závěrečné otázce položené občanům, týkající se názoru, zda je potřeba ochranu území zvýšit a jsou pro zřízení NP Křivoklátsko, podpořilo myšlenku vyhlášení NP pouze 27 % respondentů a proti vyhlášení NP je 57 % respondentů. Oproti roku 2004 je více obyvatel proti vzniku NP.

Většina občanů (51,6 %) se domnívá se, že cílový stav lesa ponechaný v bezzásahovém území spontánnímu (přirozenému) vývoji by neodpovídal jejich představám.

Velkým problémem z hlediska obyvatel je snížení možnosti získávání palivového dříví z místních zdrojů, kdy je 68,8 % proti.

Většina obyvatel (55,5 %) ani neočekává, že po případném vyhlášení NP bude správa NP lépe pečovat o dané území včetně bezzásahového ve srovnání s dnešním stavem.

Z výsledků šetření mezi starosty a jejich zástupci je patrné, že 44 % je toho názoru, že ochrana území je dostatečně zajištěna v rámci CHKO a jen 37 % uvádí, že ochranu území je třeba zvýšit, a podporovali by zřízení NP.

5 EKONOMICKÉ DOPADY NA REGION KŘIVOKLÁTSKA

V případě vyhlášení NP Křivoklátsko nastanou pravděpodobně tyto důsledky, které jsou spojeny s ekonomickým dopadem:

1. Vznikne nová státní organizace závislá na státním rozpočtu. Tato organizace bude ekonomicky pouze nákladová, s klesajícími příjmy za dřevo a tím pádem i s pravděpodobně se zvyšujícími nároky na státní rozpočet v budoucnu.
2. Vzniknou nová úřednická místa, která budou produkovat rozhodnutí (rozhodnutí se vydává vždy ve správním řízení) anebo opatření obecné povahy, omezující různě využívání území v NP.
3. Většina turistických aktivit bude přednostně směřována do CHKO (z důvodu ochrany přírody, např. nerušení některých druhů ptáků či jiných organismů).
4. Jsou možné dvě organizační struktury:
 - a) jako na Šumavě – tj. jeden společný ředitel pro území NP i CHKO,
 - b) samostatně správa NP a správa CHKO.
5. Jsou možné dvě varianty právní formy:
 - a) příspěvková organizace – většina NP v ČR,
 - b) rozpočtová organizace – NP České Švýcarsko.
6. Budou dobíhat stávající nájemní smlouvy na myslivecké honitby nebo budou ihned ukončeny, protože s pozemky bude mít příslušnost hospodařit správa NP. Myslivecké hospodaření bude pravděpodobně provádět správa NP (jako u ostatních NP) a budou zakázány poplatkové lovy.
7. V nejbližších letech po vyhlášení NP se s výjimkou zákazů vstupu nic podstatného pro obyvatele nezmění (sníží se těžba a případně přístup k palivovému dřevu).
8. V dalších letech, po vytěžení „nepůvodních dřevin“ (SM, MD), bude utlumována těžba (sníží se pracovní příležitosti pro místní obyvatelstvo).
9. V bezzásahovém území nebudou udržovány lesní cesty, případně budou rušeny.
10. Bude postupně zvyšována výměra území s celoročním (anebo podle sněmovního tisku 501 možná i sezónním, jež nemusí odpovídat zonaci) zákazem vstupu.
11. Kůrovec se bude asanovat mechanicky, bez biocidů, přednostně na hranicích parku (jinde možná ani ne, jako tomu bylo i na Šumavě).
12. Umělá obnova bude realizována v minimálním rozsahu.
13. Je možno očekávat žaloby správy NP na okolní myslivecká sdružení za škody zvěří.

5.1 Cíle a metodika

Cílem je porovnání alternativy současného využívání krajiny lesnickým hospodařením s navazujícím dřevozpracujícím průmyslem oproti ochraně procesů v území navrhovaného národního parku kategorie II IUCN s omezeným či vyloučeným využitím dřevní biomasy v lesních porostech, vyloučenými zásahy proti lesním škůdcům a omezeným či vyloučeným využitím nedřevní lesní produkce až na 75 % plochy. Bylo provedeno vyhodnocení klasického trvale udržitelného lesnického hospodaření, a to vyčíslením hodnoty jeho výsledku hospodaření, přičemž se vychází z ekonomických údajů posledních pěti let hospodaření, se zohledněním stávajících omezení ochrany přírody. Byla také kalkulována varianta, v níž by nebyla z hlediska hospodaření již v současné době aplikovaná žádná omezení hospodaření z důvodů ochrany přírody a krajiny. Metodika a shrnutí jsou popsány podrobněji v jednotlivých podkapitolách.

Ekonomické hodnocení dopadu zřízení NP Křivoklátsko lze rozložit do několika částí:

- **dopad na organizace v rámci hospodaření LČR a VLS,**
- dopad na ostatní majitele,
- **dopad zvýšených nákladů na státní rozpočet.**

5.2 Ekonomika využívání krajiny lesnickým hospodařením

Na dané ploše má právo hospodařit na lesích v majetku státu podnik LČR, s. p., (9 397 ha) a VLS, s. p., (333 ha). Dále je majitelem lesa obec Kublov (23 ha) a soukromí vlastníci (34 ha). Z toho důvodu rozhodující význam mají uvedené dva státní podniky. V dané oblasti se v průměru v posledních letech vytěžilo 35 tisíc m³ dřevní hmoty, která byla dále využita a zpracována zejména v dřevozpracujícím průmyslu.

Tab. 17: Současná decenální těžba LČR (s existujícími omezeními v ZCHÚ) a potenciálně možná bez omezení z důvodů ochrany přírody.

LHC	Revír	Plocha dřeviny (ha)			Současná decenální těžba (m ³)			Decenální těžba (m ³) bez omezení ochranou přírody		
		Jehl.	List.	Celkem	Jehl.	List.	Celkem	Jehl.	List.	Celkem
Nižbor	4	193	141	334	8 015	5 000	13 015	8 041	5 321	13 362
	6	403	628	1 031	17 333	10 634	27 967	17 711	11 003	28 714
	7	424	733	1 158	19 185	13 018	32 203	27 794	22 158	49 952
	celkem	1 021	1 502	2 523	44 532	28 653	73 185	53 546	38 482	92 027
Křivoklát	3	106	256	362	2 022	2 206	4 229	3 097	2 662	5 760
	4	3	10	13	7	14	22	14	22	36
	5	623	928	1 550	27 006	16 337	43 343	34 325	24 632	58 957
	6	716	983	1 698	34 464	18 571	53 034	46 511	37 826	84 338
	7	587	1 188	1 776	29 938	28 765	58 703	37 998	50 068	88 066
	8	571	778	1 349	26 393	9 759	36 152	36 030	23 646	59 677
	9	253	302	555	21 767	16 449	38 216	21 999	16 401	38 401
	celkem	2 859	4 443	7 302	141 597	92 102	233 699	179 976	155 258	335 234
Celkem NP		3 880	5 945	9 825	186 129	120 755	306 884	233 521	193 740	427 261

Potenciálně by bez omezení bylo možno těžit za dobu platnosti plánu o 25 % více jehličnaté dřevní hmoty, o 60 % listnaté, tj. o 39 % více dřevní hmoty celkem.

5.2.1 Metodika

Ekonomické výsledky velkých vlastníků (státních podniků) pro navrženou oblast NP Křivoklátsko byly kalkulovány standardními ekonomickými postupy z poskytnutých dat. Pro kalkulace hospodaření byla použita stávající struktura a analýza nákladů a výnosů dotčených hospodařících organizací celkem, dle jednotlivých výkonů a činností celkem. Nebyl započten nárůst ostatních osobních nákladů, ani cenové vlivy na strukturu přímých nákladů (PN) z jejich inflačních nebo ostatních cenových vlivů. Nebyla započtena ztráta, která vznikne změnou struktury obnovy lesa ve prospěch listnatých dřevin a která se projeví v rámci několika desetiletí. Od dodavatelských firem zajišťujících práce v LH nebylo možné údaje o hospodaření zjistit. Ani z Obchodního rejstříku nelze stanovit podíl jejich hospodářského výsledku na činnostech prováděných v LH, protože obvykle mají zaznamenáno více předmětů podnikání.

V případě soukromých a obecních vlastníků bylo využito základních průměrných údajů za roky 2011–2015, které je možno zjistit ze Zpráv o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v letech 2014 a 2015. Údaje byly přepočteny na celkovou

plochu jejich majetků v NP Křivoklátsko. Vzhledem k velikosti soukromých a obecních majetků (57 ha) je jejich hospodářský výsledek a podíl na celkovém výsledku v rámci daného území zanedbatelný.

5.2.2 Výsledky hospodaření LČR a VLS

Z provedené ekonomické analýzy hospodaření obou státních podniků na území uvažovaného NP Křivoklátsko, které tvoří jeho největší plochu, vyplývá, že na dané porostní ploše je hospodaření z ekonomického hlediska kladné a vcelku vyrovnané. V průměru za poslední sledované období (2011–2015) bylo dosahováno 15,946 mil. Kč ročního zisku. Tato hodnota je zatížena nákladovými položkami vynucenými omezeními státem z důvodů ochrany přírody, zčásti bez zpětné kompenzace. Po odečtení těchto položek by se hrubý zisk zvýšil až na hodnotu 18,160 mil. Kč, tj. o 13,9 %. Uvedená dosahovaná hodnota (za období 2011–2015) by měla být v horizontu 70–90 let ovlivněna zejména změnou druhové skladby a tudíž i těžných sortimentů ve prospěch listnáčů, které se projeví na celkovém zisku snížením o 1,646 mil. Kč. Zisk bude dále ovlivněn postupným nárůstem osobních nákladů ve výši 2,251 mil. Kč při zachování rozsahu současných činností. To znamená, že vyrovnaný roční hrubý zisk by se měl pohybovat v úrovni 13–15 mil. Kč při pokrytí všech běžných provozních nákladů.

Jednou z nejvyšších provozních nákladových položek jsou náklady na pěstební činnost, které dosahují 31,30 % přímých nákladů (PN). V přepočtu na jednotku obhospodařované plochy dosahují běžných a standardních hodnot v LH. V této činnosti je zahrnuto více než 26 % PN na vlastní obnovu lesa, a to za předpokladu, že přirozená obnova činí 15,96 % celkového zalesnění. PN jsou financovány přímo z provozních nákladů.

Druhou nejvyšší nákladovou položkou je těžební činnost, která se podílí na celkovém objemu PN 19,86 %. Tyto vynaložené náklady nejsou jen náklady na vlastní těžbu, přibližování a druhování dřevní hmoty, ale nemalou částí se v daném objemu podílejí i náklady na opravu lesních cest a svážnic. Dle dlouhodobého šetření se mohou dané náklady pohybovat ročně v rozmezí 700–1 030 Kč/ha obhospodařované plochy.

Do kalkulace nejsou zahrnuty PN a následně výnosy ve formě aktivací pro investiční činnost. Ta je vykazována a řízena centrálně za celé LČR. V případě zřízení správy NP ji nelze kompenzovat z vytvořeného zisku, ale pouze z přímé dotace ze státního rozpočtu. Ve vztahu k charakteru a rozloze uvažovaného NP lze tuto částku odhadnout v ročním rozpětí 0,5–1,0 mil. Kč.

Režijní položky jsou v průměru zastoupeny 27,82 %, z toho výrobní režie (VR) 17,48 % a správní režie (SR) 10,34 %. Režijní položky odpovídají průměru dobře zavedených a prosperujících organizací v LH. Ty mohou výrazně kolísat v čase a místě, hlavně z toho důvodu, že zahrnují výkony na opravu výrobních a správních budov, které je mohou velmi výrazně ovlivnit. Při pravidelné správě a opravách majetku však nijak nevybočují z ročních pravidelných objemů. Režijní položky se u zavedených „zdravých“ společností pohybují v rozpětí 25–35 % celkových nákladů. Společnosti nově vznikající nebo nestabilní vkládají značné prostředky do údržby výrobního a správního majetku, a to mnohdy rozfázováním běžných údržeb, na které si nevytvořily prostředky fondem rozvoje a kryjí je nesprávně právě z běžných údržeb, které jsou součástí režii.

Z výnosových položek jsou nejvíce zastoupeny tržby za dřevní hmotu, a to 77,21 %. Tato položka je ovlivněna zejména druhovou skladbou, následným druhováním sortimentů a pohyblivou cenou na základě aktuální poptávky v místě a čase. V uvedené

oblasti se těží 67 % jehličnaté hmoty a 33 % listnaté hmoty, avšak v rámci obnovy a cílového hospodaření se tento poměr při obnově lesa prakticky obrací, a to na 32 % jehličnanů a 68 % listnáčů, což výrazně přispívá k intenzivní změně druhové skladby současných porostů na smíšené lesy s vysokým zastoupením listnáčů. Za období 100 let lze tedy předpokládat zastoupení listnáčů na daném území minimálně na úrovni 68 %. Ostatní výnosy jsou patrné z následující tabulky.

Tento poměr do budoucna při zohlednění současných cen jednotlivých sortimentů dřevní hmoty sníží celkový hospodářský výsledek o 1,646 mil. Kč. Jedná se však zřejmě o postupný dopad, který se projeví v horizontu desítek let. Zajímavým zjištěním je kladný výsledek hospodaření v rámci činnosti myslivosti, a to v hodnotě +3,7 mil. Kč ročně. Mysliveckému hospodaření se věnuje podrobněji kapitola 5.2.6. V následující tabulce jsou uvedeny ekonomické údaje o hospodaření LČR a VLS. K současnému způsobu hospodaření byly vytvořeny ještě 3 následující varianty:

Varianta po zvýšení bezzásahových ploch hospodaření na 75 % (NP coby chráněné území kategorie II IUCN).

Uvedená varianta byla předložena na základě šetření, jak se modelově odrazí dopad hospodaření nově vzniklého NP oproti dokladovanému hospodaření současných subjektů ve státních lesích. Uvedená varianta byla kalkulována metodicky obdobně jako předchozí při dodržení stejných zásad hospodaření a zachování všech činností, se 75 % krácením těžební činnosti, ale i s redukcí PN pěstební činnosti o 35 %. V daném případě byla vykalkulována ekonomická ztráta hospodaření na území navrhovaného NP ve výši 11,681 mil. Kč PN provozu LH (tj. mimo dalších provozních nákladů vlastního NP hrazených ze státního rozpočtu).

Varianta po zvýšení bezzásahových ploch hospodaření (v případě vzniku NP omezení těžby o cca 50 %).

Byla kalkulována rovněž varianta s předpokládaným potenciálním omezením těžby na 50 % současné výše těžby ve zřízeném NP. Zároveň by došlo i ke snížení pěstebních činností o cca 25 % PN. V daném případě, bez vlivu na ostatní závazky a činnosti, by došlo k ekonomické ztrátě 5,48 mil. Kč celkem na ploše navrhovaného NP, což je opět ztráta jen z přímého provozu LH, nezahrnující další činnosti NP. Výnosy nového NP budou v běžném provozu minimální, a to navíc často spojené se zpracováním dříví v nahodilých těžbách, kde se těží především poškozená nebo jinak znehodnocená dřevní hmota, která má zároveň i nižší zpeněžení. Dosažení vyrovnaného hospodaření, tedy pokrytí všech plánovaných prací je možno pouze za přispění peněz ze státního rozpočtu. Dle socioekonomické studie zpracované pro MŽP by se těžba snížila až na 16,5 tis. m³ ročně (Banaš et al., 2010).

Průměrné výnosy z vlastní výroby NP budou činit zhruba 47 % ročních PN, z toho výnosy za dřevo 95,11 % této částky. Tato hodnota bude v prvních letech vyšší z hlediska přeměn porostů, kdy se těží zdravé stromy, mnohdy však takové, které nedosahují myšního věku, tedy optima zpeněžení. Později bude tato částka včetně průměrného zpeněžení klesat proti průměrným hodnotám v důsledku těžby jen nahodilé nebo kalamitní, tedy dřevní hmoty určitým způsobem znehodnocené. Tímto se prohloubí ztráta z rozdílu ušlého zisku dřívějších organizací a dotace na provoz NP.

Varianta při těžbě plného etátu bez současného omezení ochranou přírody.

Z důvodů ochrany přírody dochází již v současnosti k omezení hospodaření, zejména ke snížení těžební činnosti o 39 % oproti potenciální možné těžbě. Pokud by byla těžena i tato dřevní hmota, pak by hospodářský výsledek na ploše navrhovaného NP Křivoklátsko dosahoval úrovně 21,915 mil. Kč.

	náklady	výnosy	hospodářský výsledek bez započtení režie	výrobní režie	správní režie	náklady + režie	hospodářský výsledek	vyloučení náhodné činnosti	z toho další činnosti (NATURA 2000,...)
	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč
pěstební činnost	33 997 855	1 922 104	-32 075 751	14 761 089	2 762 575	51 521 518	-49 599 415	-49 599 415	0
těžební činnost	21 579 587	127 507 865	105 928 278	9 420 138	10 627 623	41 627 347	85 880 517	85 880 517	0
39 % +	29 995 626	177 235 932	147 240 306	13 093 991	14 772 396	57 862 013	119 373 919	119 373 919	0
50 % -	10 789 793	63 753 932	52 964 139	4 710 069	5 313 811	20 813 674	42 940 259	42 940 259	0
75 % -	5 394 897	31 876 966	26 482 069	2 355 034	2 656 906	10 406 837	21 470 129	21 470 129	0
práce veřejného zájmu	112 738	0	-112 738	0	5 038	117 777	-117 777	0	-117 777
vodní hospodářství	490	0	-490	275	58	823	-823	0	0
semenářství a školkařství	330 553	316 091	-14 461	150 859	0	481 412	-165 320	-165 320	0
myslivost	567 651	9 108 033	8 540 382	113 230	663 919	1 344 800	7 763 233	7 763 233	0
ostatní služby a práce	1 742 253	3 766 722	2 024 469	433 830	249 006	2 425 089	1 341 633	1 341 633	0
jiné výrobní činnosti	14 538	25 553	11 015	6 407	1 340	22 285	3 268	3 268	0
obchodní činnost	163 387	223 815	60 428	78 691	19 749	261 827	-38 012	-38 012	0
nevýrobní činnosti	951 996	1 123 653	171 657	45 728	9 711	1 007 435	116 218	116 218	0
NATURA 2000	2 290 224	0	-2 290 224	1 034 807	201 777	3 526 809	-3 526 809	0	-3 526 809
jiné provozní náklady a výnosy	2 929 619	17 566 985	14 637 366	248 965	1 014 063	4 192 647	13 374 338	13 374 338	0
pomocná činnost	150 514	150 514	0	0	0	150 514	0	0	0
výrobní režie	28 149 589	1 855 571	-26 294 018	0	0	28 149 589	-26 294 018	-26 294 018	0
správní režie	15 619 695	64 837	-15 554 859	0	0	15 619 695	-15 554 859	-15 554 859	0
finanční náklady a výnosy	14 327	70 768	56 441	0	0	14 327	56 441	56 441	0
mimořádné náklady a výnosy	0	1 432 707	1 432 707	0	0	0	1 432 707	0	0

Tab. 18: Výsledky hospodaření LČR + VLS na navrhovaném území NP celkem.

5. Ekonomické dopady na region Krivoklátska

	náklady	výnosy	hospodářský výsledek bez započtení režie	výrobní režie	správní režie	náklady + režie	hospodářský výsledek	vyloučení náhodné činnosti	z toho další činnosti (NATURA 2000,...) Kč
	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč
Celkem LS LČR běž. režim	108615016	165135217	56520200	26294018	15554859	150463893	14671324	16884025	-3644585
Celkem VLS	0	0	0	0	0	0	1275574	1275574	
CELKEM LČR + VLS	0	0	% VR+SR	0	0	0	15946898	18159599	
V39 % = +15 % PN	122130734	215151600	93020866	32182035	20114018	174426786	42000388	44213089	
-50 % těžby = -25 % pěst	89325759	100900759	11574999	17893677	9550404	116769840	-14593507	-12380806	
-75 % těžby = -35 % pěst	80531077	68831582	-11699495	14062534	6617241	101210851	-31103695	-28890994	
Potenciální hospodářský výsledek v případě neomezení ochrany přírody							15766664		
Potenciální výsledek hospodaření v případě omezení těžby o 50 %							-5478305		
Potenciální výsledek hospodaření v případě omezení těžby o 75 %							-11676118		

Rozdíl oproti současné hodnotě hospodářského výsledku vlivem nevyužití dřevní hmoty v porostech (z důvodů ochrany přírody) tak u LČR činí 5,969 mil. Kč ročně. O tento zisk by mohl mít tento státní podnik vyšší hospodářský výsledek, z čehož vyplývá, že již v současné době spolupracuje s orgány přírody a respektuje jejich názory a omezení, i když to přináší značnou ekonomickou ztrátu. To je také patrné i z následující tabulky, kdy na činnosti spojené s Naturou 2000 vynakládá podnik přes 3,5 mil. Kč ročně.

5.2.3 Výsledky hospodaření dalších vlastníků

Pokud bychom uvažovali i s hospodářským výsledkem malých vlastníků lesa (soukromé a obecní lesy) na celkové ploše jejich lesních pozemků v daném území (bez započtení příspěvků na hospodaření), pak by se pohyboval u soukromých vlastníků na úrovni cca 66,2 tis. Kč ročně a u obecních 24,3 tis. Kč, celkem tedy mají roční zisk minimálně ve výši 90,5 tis. Kč, což je patrné z následující tabulky. Pokud by však i na jejich pozemcích bylo omezeno hospodaření (např. bezzásahovou zónou), pak by byl i jejich hospodářský výsledek výrazně redukován (v I. zóně pak zcela ztracen). Přitom, jak je z vývoje hodnot v tabulce patrné, hospodářský výsledek roste, takže ekonomické ztráty by v budoucnu byly ještě pravděpodobně vyšší. Řešením by bylo pouze vykoupení lesních majetků a s tím související další náklady státu spojené se zřízením NP Křivoklátsko.

	2011	2012	2013	2014	2015	Průměr	Plocha (ha)	HV před zdaněním ročně (Kč)
Soukromé lesy	1 594	1 652	2 011	2 133	2 344	1 947	34	66 191
Obecní lesy (Kublov)	539	984	1 004	1 247	1 510	1 057	23	24 306

Tab. 19: Hospodářský výsledek vlastníků lesa (Kč/ha a rok).

V celkové úrovni hospodářského výsledku z LH a jeho případné ztráty na daném území jsou však uvedené hodnoty hospodářského výsledku soukromých a obecních vlastníků relativně zanedbatelné vzhledem k rozlohám jejich majetků v navrhovaném NP.

5.2.4 Ekonomické hodnocení dopadu na podnikatelské subjekty pracující v lesnictví

Podle provedeného šetření pracuje na ploše nově navrhovaného NP Křivoklátsko v současné době v lesním hospodářství okolo 120 pracovníků působících na daném území, bez dalšího členění na kategorie D a THP. Přepočít byl proveden na základě stávající struktury činností a plochy rozsahu působnosti organizací zabývajících se danou činností. Lze předpokládat, že při zřízení NP by o práci přišlo 18 zaměstnanců v kategorii THP působících v rámci LH. Počty pracovníků jsou uváděny u šetřených organizací, pouze když byli v pracovním poměru. Přepočít ostatních pracovníků pracujících pro podnikatelské subjekty je obtížně zjistitelný, neboť je skryt pod tzv. fakturační cenou nebo objemem výkonu jednotlivých pracovních činností. Uvedeným zřízením NP by byl určitý počet pracovníků v dané oblasti částečně vystaven novému hledání pracovních příležitostí. Jedná se především o osoby s nižším nebo středním vzděláním (mimo řídicího článku v podnikatelských subjektech), se specializací na lesní práce, tedy s menší možností se v dané oblasti uplatnit. Dle údajů Úřadu práce se v prvním roce v místě neuplatní na trhu práce až 80 % osob, v druhém roce 40 % a v třetím roce je to dáno procentem nezaměstnanosti dané oblasti,

v tomto případě 5 % osob. Toto by se promítlo celkem v ostatních osobních nákladech částkou 12,6 mil. Kč, s dopadem do státního rozpočtu (sociální a zdravotní pojištění a daň z příjmu), navýšenou dále o prostředky na rekvalifikace, příspěvky na bydlení apod. Nově vzniklá správa NP s počtem 57–66 osob pracujících přímo v NP převezme maximálně 18 osob kategorie THP od současných organizací působících na daném území. V důsledku útlumu lesnických prací v předmětném území zanikne v první etapě 50 pracovních míst (zejména kategorie D). Se zvyšujícím se podílem bezzásahového území se bude počet zaniklých míst v lesnických činnostech zvyšovat. Odborným odhadem 40 pracovníků bude nárokovat minimálně tříměsíční odstupné, tj. při započtení průměrného výdělku v lesním hospodářství bude tato částka činit 3 mil. Kč. O tyto částky budou podnikatelské subjekty snižovat své odvody ve formě daní do státního rozpočtu.

Pracovníci zajišťující ostatní lesnické práce jako samostatně výdělečnou činnost od pěstebních po těžební práce jsou většinou úzce specializováni (přibližování a těžba speciální lesnickou technikou, odvoz dřeva apod.). Omezením pracovních příležitostí dané kategorie pracovníků jim vzniknou vícenáklady na převoz a dojíždění s touto technikou do vzdálenějších částí republiky, což snižuje jejich zisk a následné odvody na dani z příjmu. Odstupné u menších organizací, tvořených v této oblasti práce 3–5 osobami, může být pro některé firmy, vzhledem k situaci v lesním hospodářství, až likvidační. V sociálně-ekonomické rovině lze hodnotit tento průběh snížení pracovních příležitostí v LH jako nepříznivý a bez delšího časového rozložení za neodpovědný.

V uvedené oblasti se vytěží v průměru za posledních pět let přes 35 tisíc m³ dřevní hmoty ročně. Pokud by se dřevní hmota z lesů v navrhovaném NP nevyužila, tak bude dovezena odjinud a zároveň bude muset být i jinde vyprodukována. Zvýší se tím i přepravní vzdálenosti a k zajištění přepravy tohoto objemu dříví bude potřeba 3 kamiony (vytížené po celý rok). Zároveň jde o množství, které zpracuje střední přidružená dřevařská výroba s obsluhou 20 osob. Následnou ztrátu na produkci takového dřevařského subjektu lze vyjádřit roční částkou 8 mil. Kč. Údaje byly analyzovány z výnosu malých a středních provozoven dřevařské výroby, zabývajících se převážně jen pořezem dřeva do výše 40 tis. m³ pořezu ročně. Zpočátku po vyhlášení NP bude objem těžeb dosahovat přibližně poloviční úrovně oproti současnému stavu, ale tato těžba se bude pravděpodobně po vytěžení tzv. nepůvodních dřevin snižovat na méně než polovinu. Navíc bude tvořena často hmotou s určitým znehodnocením (z nahodilé těžby), tudíž s podstatně sníženým zpeněžením.

5.2.5 Dopady na dřevozpracující průmysl

Výpadek těžby v tomto regionu nebude mít vliv na cenu sortimentů dříví v ČR. V uvedeném regionu není větší zpracovatel dříví. V případě zřízení NP Křivoklátsko by došlo k předpokládanému snížení těžby o cca 17 000 m³ ročně oproti současné těžbě. Dřevní hmota ale nekončí z větší části v regionu NP Křivoklátska. O nevytěženou a ponechanou dřevní hmotu v porostech ekonomika v dané oblasti přijde. Tato hmota by musela být pro dřevozpracující průmysl dovezena z jiné oblasti. S tím je navíc spojena i problematika dopravy. Následnou ztrátu na produkci dřevařského subjektu lze vyjádřit roční částkou 8 mil. Kč, pokud by uvedená hmota zůstala v lese. V bezzásahovém režimu by mělo být výhledově až 75 % území NP Křivoklátsko, což by odpovídalo podniku s 15 zaměstnanci. Údaje byly analyzovány z výnosu malých a středních provozoven dřevařské výroby, zabývajících se převážně jen pořezem dřeva do výše 40 tis. m³ pořezu ročně. Pokud bychom uvažovali v následujících letech

s těžbou 16,5 tis. m³ (Banaš et al., 2010), tak by se potenciálně jednalo o ztrátu 11 pracovních míst.

5.2.6 Dopady na myslivost

V současné době je cca 4 000 ha z plochy NP v režijních honitbách a zbytek je pronajímán. V následující tabulce jsou uvedeny základní parametry mysliveckého hospodaření LČR. Zajímavým zjištěním jsou kladné výsledky mysliveckého hospodaření, a to v hodnotě +3,7 mil. Kč ročně. Celkem je členů nájemců (členů mysliveckých sdružení) 319.

Výnosy nájemné	Výnos za odlovy a prodej zvěřiny v režijních honitbách	Škody	Uhrazené škody	Hospodářský výsledek
2 482 646	1 366 224	117 847	113 131	3 731 024

Tab. 20: Výnosy, škody a hospodářský výsledek z myslivosti u LČR (Kč).

Z celkových výnosů této činnosti se náhrady za škody zvěří pohybují ve výši pouze 118 tis. Kč ročně. Ve srovnání s oblastmi s obdobným zastoupením druhové skladby zvěře je tato bilance na spodní hranici, a tudíž proklamované devastace kultur a porostů zvěří se nezakládají na reálných hodnotách. Obecně lze konstatovat, že stavy zvěře jsou vysoké v celé ČR (SPOPK, 2009) a Křivoklátsko není žádnou výjimkou. Zatím se je nedaří regulovat a vznik NP by daný problém pravděpodobně nevyřešil, což je vidět i v ostatních současných NP. LČR usilují o snížení stavů zvěře.

V posledních letech došlo ke společnému konsensu LČR, Správy CHKO Křivoklátsko, orgánů státní správy myslivosti i nájemců honiteb v řešení stavů spárkaté zvěře v tomto území. Na společném jednání uspořádaném již v roce 2010 byly diskutovány konkrétní plány odlovu ve všech honitbách Lesů ČR. Dokonce se podařilo ovlivnit i honitby společenstevní, v nichž mají LČR významný podíl přičleněných pozemků. **Podstatná je snaha zcela eliminovat jelena siku, významně snížit populaci muflona i významně snížit a současně zkvalitnit populaci jelena evropského.**

Nastavený trend vychází mimo jiné z analýzy odlovu v jednotlivých honitbách. Současná spolupráce je na velmi dobré úrovni. To by se mělo významně projevit na stavu lesních porostů. Zároveň jsou prováděna opatření proti škodám zvěří na LS Nižbor a LS Křivoklát v rozsahu dle následující tabulky.

Výkon	2011	2012	2013	2014	2015
Oplocenky nové (km)	29,25	35,61	32,12	38,28	28,25
Nátěry letní (ha)	10,94	11,61	15,77	32,52	45,85
Nátěry zimní (ha)	140,31	123,05	101,61	85,51	76,71

Tab. 21: Opatření proti škodám zvěří na LS Nižbor a LS Křivoklát.

V režijních honitbách by měl být nastaven režim, v rámci něhož by se snížily stavy zvěře v souvislosti s upravenými dobami lovu, což by bylo pravděpodobně možné vzhledem k tomu, že stavy zvěře jsou výrazně vyšší než normované. Návrhy možného řešení:

- Odstřel veškeré holé a černé zvěře jak zaměstnanci, tak cizími lovci, kteří si například za „x“ kusů holé či černé budou moci střílet trofejovou zvěř za 0 Kč.
- Odstřel veškeré holé zvěře jak zaměstnanci, nebo cizími lovci, kteří si budou moci za nižší cenu nechat zvěřinu.

Cizími lovci by mohli být např. i myslivci z okolí, kteří neuspěli ve výběrových řízeních na pronájem honiteb.

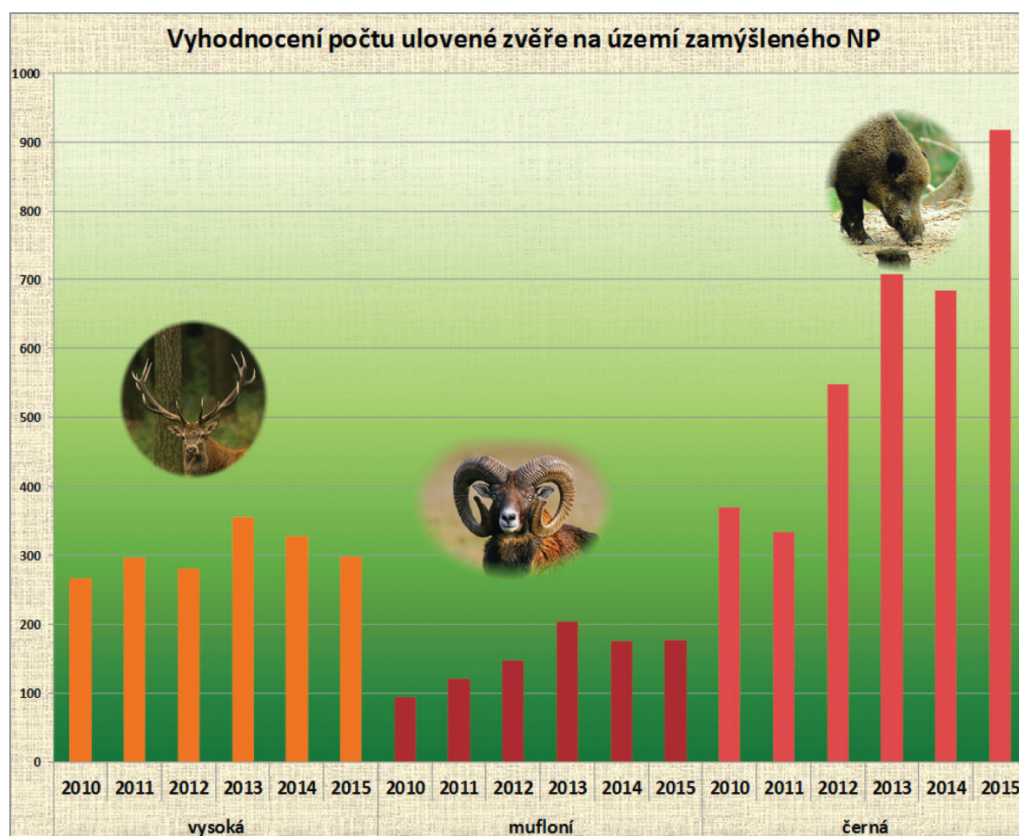
I pokud by se střílela veškerá zvěř, pak vzhledem k jejím počtům by se do režijních honiteb dostala z okolních honiteb, kde jsou rovněž vysoké stavy zvěře (známé vyplňování volných nik). Při aplikaci dané metody by se možná další sdružení rozhodla snižovat stavy zvěře z obavy, že by jim „zvěřinu i trofeje“ střílel někdo ze sousedství a zvěř na uvolněnou plochu či s nižšími stavy přešla. V tomto případě by se mohla využít tímto způsobem „výhoda“ režijních honiteb.

Dokud se nezačne ve větší míře snižovat stav samičí zvěře, tak není reálné, že by se její stavy dlouhodobě snížily.

Ostatní výnosy jsou převážně z pronájmů mysliveckých spolků, v honitbách ve vlastní režii pak z tržeb za zvěřinu a poplatkové odlovy. V případě vyhlášení NP by pravděpodobně i zisk z myslivosti byl výrazně nižší, protože výkon práva myslivosti na území NP přechází zpravidla na správu NP, a to sloučením dosavadních honiteb v jednu režijní honitbu. Péči o honitbu vykonávají tedy zaměstnanci NP a příjmy z prodeje zvěřiny jsou příjmem NP. Odlov zvěře není povolován na komerční bázi. Tento systém, především v blízkosti hlavního města Prahy, by mohl vést ke vzniku prostoru pro korupci (možnost odlovu zvěře na území NP jinými osobami než zaměstnanci NP). V případě vzniku NP bude při vysokých stavech zvěře problém s odrůstáním přirozené obnovy, pokud se v bezzásahových částech nebudou chránit porosty proti zvěři či se výrazně nesníží její stavy.

Pro ilustraci uvádíme v následujícím grafu odstřely zvěře v uvedené oblasti, které v posledních letech narůstají, což koresponduje se snahou snížit stavy zvěře.

Graf 1: Vyhodnocení počtu ulovené zvěře na území plánovaného NP.

Souhrn

V oblasti předpokládaného NP Křivoklátsko se v průměru v posledních 5 letech vytěží přes 35 tisíc m³ dřevní hmoty ročně, která je dále využita v dřevozpracujícím průmyslu. Rozhodující vliv vzhledem k rozloze mají LČR (9 397 ha) a VLS (333 ha). V průměru za poslední sledovaná období bylo dosahováno u těchto dvou subjektů

15,946 mil. Kč ročního zisku. Tato hodnota je již zatížena nákladovými položkami vynucenými státem z důvodů ochrany přírody. V hospodaření sledovaných organizací byly vyčísleny pouze tyto náklady na tyto činnosti, ale výnosy ve formě kompenzací či náhrad za tyto činnosti nebyly vykázány. Po odečtení těchto položek by se hrubý zisk zvýšil až na hodnotu 18,160 mil. Kč. U LČR jsou režijní náklady na úrovni 27,82 %, z toho VR 17,48 % a SR 10,34 % a odpovídají tak průměru dobře zavedených a prosperujících organizací v LH. Z výnosových položek jsou jako standardně v lesním hospodářství zastoupeny tržby za dřevní hmotu, a to 77,21 %. Tato položka je nejvíce ovlivněna druhovou skladbou, následným druhováním sortimentů a pohyblivou cenou na základě aktuální poptávky v místě a čase. V uvedené oblasti se těží 67 % jehličnaté hmoty a 33 % listnaté hmoty. V obnově lesa se tento poměr téměř otáčí, a to na 32 % jehličnanů a 68 % listnáčů, čímž podnik mění postupně druhovou skladbu stávajících lesů ve prospěch listnáčů, ale vzhledem k dlouhověkosti lesních porostů se to promítá do druhové skladby pomaleji, protože se obnovuje ročně jen pod 1 % plochy všech porostů. To bude mít v budoucnu (za několik desítek let) dopad i do hospodaření s propadem hospodářského výsledku o 1,646 mil. Kč ročně. Zajímavé zjištění je kladné hospodaření v myslivosti, které se pohybuje okolo 3,7 mil. Kč ročně.

Pokud by byla omezena těžba na 50 % stávající úrovně, došlo by i ke krácení objemu pěstební činnosti v PN o 25 %. Současně vykáže NP z lesnického hospodaření roční ztrátu na úrovni 5,480 mil. Kč.

Byla kalkulována i varianta 75 % krácení těžební činnosti, ale s redukcí PN pěstební činnosti o 35 %. V tomto případě při započtení výše uvedených režijních nákladů by na ploše NP vznikla roční ztráta 11,681 mil. Kč, povýšená o další provozní náklady vlastního NP.

Ve skutečnosti dochází již dnes, především z důvodu ochrany přírody, ke snížení možné těžební činnosti o 39 %. Pokud by se i uvedené množství dřeva vytěžilo, zvýšil by se roční zisk oproti současné hodnotě o 2,994 mil. Kč, z čehož vyplývá, že již v současné době respektují současní majitelé názory ochrany přírody a nesou tím výše uvedenou ztrátu na hospodaření.

Zisky dalších vlastníků (57 ha) jsou vzhledem k malé ploše v rámci navrhovaného NP na úrovni 90,5 tis. Kč ročně.

5.3 Dopady na státní rozpočet v případě vzniku NP Křivoklátsko

5.3.1 Cíle a metodika řešení

Cílem je vyhodnocení očekávaného dopadu vyhlášení a existence navrhovaného NP na státní rozpočet oproti současnému stavu. Jsou vyjádřeny číselně náklady, dopady (finanční i počty pracovních pozic) tak, aby byla možná jejich komparace se současným způsobem využití území.

Metodika řešení vychází z financování současných NP v ČR, a to na základě ekonomických efektů z pohledu státu (výše předpokládaných vyvolaných nákladů, které budou muset být kryty z veřejných zdrojů – státního rozpočtu) na základě analýzy nákladů vynaložených na současné národní parky:

- KRKONOŠSKÝ NÁRODNÍ PARK (KRNP)
- NÁRODNÍ PARK ŠUMAVA (NP ŠUMAVA)
- NÁRODNÍ PARK PODYJÍ (NP PODYJÍ)
- NÁRODNÍ PARK ČESKÉ ŠVÝCARSKO (NP ČŠ)

Mimo NP ČŠ jsou ostatní NP příspěvkovými organizacemi, což znamená, že do-

stávají od svého zřizovatele příspěvek na hospodaření a mohou mít i další příjmy, které mohou použít na svou činnost (provoz). Naproti tomu NP ČŠ je organizační složkou státu (rozpočtovou organizací), což znamená, že je v rámci své běžné i investiční činnosti financován přímo ze státního rozpočtu, a případné příjmy, které jsou vytvořeny činností správy NP, jsou příjmy státního rozpočtu (prostředky, které získá svou další činností, odvádí svému zřizovateli – státu). Proto jsou v dalším výpočtu uvedeny dvě varianty, kde v jedné se uvažuje i se započtením NP ČŠ a v druhé bez započtení NP ČŠ. Po konzultacích i s vybranými pracovníky NP byl zvolen uvedený systém výpočtu, který odpovídá nejvíce realitě.

U jednotlivých současných NP se vychází ze zjištěných zdrojů financování za posledních pět let (z ročenek jednotlivých NP, jejich internetových stránek a jiných zdrojů), jako je tomu ve výpočtu ekonomických parametrů u majitelů lesa. Pro výpočet a jako případný náklad státního rozpočtu se uvažuje pouze s příspěvkem od zřizovatele (ze státního rozpočtu) jako nejvíce vypovídající hodnotou mající přímo dopad na státní rozpočet. NP mají i příjmy z vlastní činnosti, v níž dominuje především prodej dříví. Rovněž u navrženého NP Křivoklátsko se předpokládá realizace těžeb v podobných intencích jako v ostatních existujících NP, i když v průběhu času a se zvyšujícím se podílem bezzásahových zón (až 75 % území pro chráněné území kategorie II IUCN) by měl příjem za dříví klesat. Pravděpodobně by se měl snížit i počet zaměstnanců. Výjimkou proti ostatním NP je NP Šumava, jenž má ve své gesci jako jediný i správu CHKO, a proto byl příspěvek od zřizovatele snížen o náklady spojené s CHKO, což odpovídá realitě ostatních parků.

Dle konzultací s vybranými pracovníky správ NP a vlastních kalkulací se jako nejvhodnější a realitě nejvíce odpovídající ukazuje kalkulovat předpokládané náklady na NP na základě podílu příspěvku na zaměstnance v jednotlivých stávajících národních parcích s využitím průměrné hodnoty s variantou, v níž není uvažováno s údaji z NP ČŠ, který je výjimečný tím, že je rozpočtovou organizací, zatímco se předpokládá, že Správa NP Křivoklátsko by byla příspěvkovou organizací a zároveň bude pravděpodobně i vykonávat působnost Správy CHKO Křivoklátsko (MŽP, 2013).

Počet předpokládaných zaměstnanců NP (pro území NP) je stanoven ve dvou potenciálních variantách. Obě vychází opět ze současných NP, a to z přepočtu, v níž jedna varianta („minimální počet zaměstnanců“) vychází z přepočtené plochy na zaměstnance z průměru všech stávajících NP, z nichž se ale dva největší parky velice výrazně liší od navrhovaného NP Křivoklátsko (jsou 5x větší). Z toho důvodu je také kalkulováno s druhou variantou („maximální počet zaměstnanců“), vycházející z průměrné plochy připadající na zaměstnance ze dvou NP, které se rozlohou nejvíce blíží navrhovanému NP. Příspěvek od zřizovatele se jeví jako optimální pro stanovení požadavků na státní rozpočet. V kalkulaci je zohledněno i snížení nákladů státního rozpočtu na stávající CHKO odečtením nákladů na několik zaměstnanců stávajícího CHKO z důvodu snížení rozlohy území CHKO Křivoklátsko vyhlášením NP.

5.3.2 Výsledky kalkulace nákladů na nový NP Křivoklátsko

Výpočty vychází z výše uvedené metodiky a jeví se i jako nejvíce odpovídající předpokládané skutečnosti. V následující tabulce jsou uvedeny zdroje financování jednotlivých NP a jejich průměrné hodnoty za zvolené období posledních pět let, aby byly eliminovány případné výkyvy hospodaření v jednotlivých letech. V tabulce jsou uvedeny zdroje financování současných čtyř NP v ČR a jejich stávající rozlohy.

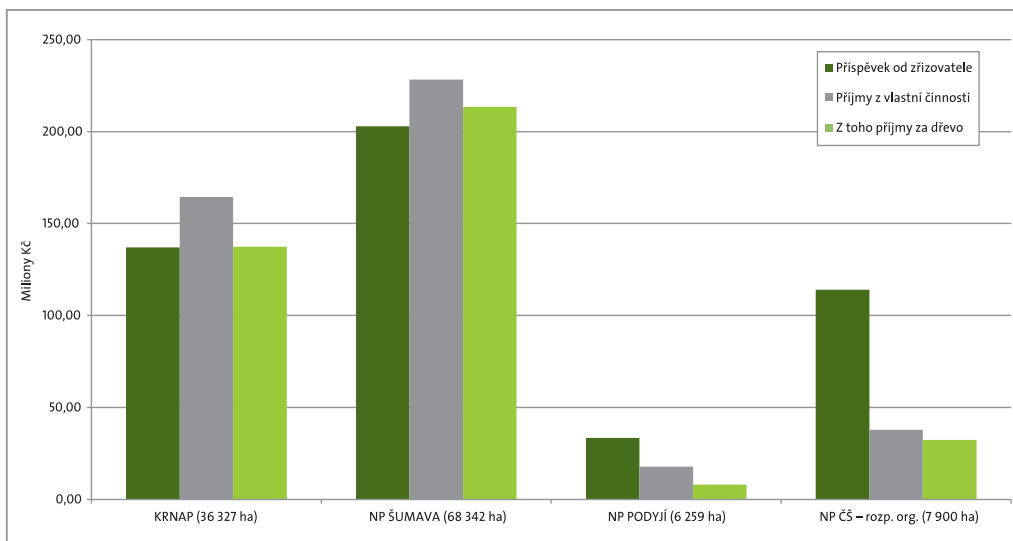
Pro informaci a dokreslení situace financování je uvedena následující tabulka a graf, z nichž je patrný podíl financování současných NP, které jsou příspěvkovými organizacemi.

Zdroje financování (miliony Kč)	2011	2012	2013	2014	2015
KRNAP (36 327 ha)					
• Příspěvek od zřizovatele	130,57	165,78	122,32	130,35	136,37
• Příjmy z vlastní činnosti	152,78	176,75	156,69	168,95	167,26
• Z toho příjmy za dřevo	122,81	149,47	131,05	142,31	141,05
NP ŠUMAVA (68 342 ha)					
• Příspěvek od zřizovatele	216,87	234,49	180,21	180,71	202,67
• Příjmy z vlastní činnosti	330,389	166,071	206,094	207,353	231,56
• Z toho příjmy za dřevo	316,35	152,36	191,71	191,52	214,62
NP PODYJÍ (6 259 ha)					
• Příspěvek od zřizovatele	40,76	36,88	29,84	30,82	29,17
• Příjmy z vlastní činnosti	11,74	12,53	10,1	9,65	44,63
• Z toho příjmy za dřevo	9,69	11,21	8,99	8,79	1,65
NP ČŠ – rozpočtová organizace (7 900 ha)					
• Příspěvek od zřizovatele	88,23	91,01	94,76	105,13	190,52
• Příjmy z vlastní činnosti	37,39	34,56	39,22	33,4	44,79
• Z toho příjmy za dřevo	33,28	30,84	28,83	30,03	38,83

Tab. 22: Zdroje financování národních parků v ČR (miliony Kč).

Podíl na financování	2011	2012	2013	2014	2015	Průměr
KRNAP						
• Příspěvek od zřizovatele	46 %	48 %	44 %	44 %	45 %	45 %
• Příjmy z vlastní činnosti	54 %	52 %	56 %	56 %	55 %	55 %
• Z toho příjmy za dřevo	43 %	44 %	47 %	48 %	46 %	46 %
• Celkem	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
NP ŠUMAVA						
• Příspěvek od zřizovatele	40 %	59 %	47 %	47 %	47 %	47 %
• Příjmy z vlastní činnosti	60 %	41 %	53 %	53 %	53 %	53 %
• Z toho příjmy za dřevo	58 %	38 %	50 %	49 %	49 %	49 %
• Celkem	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
NP PODYJÍ						
• Příspěvek od zřizovatele	78 %	75 %	75 %	76 %	40 %	65 %
• Příjmy z vlastní činnosti	22 %	25 %	25 %	24 %	60 %	35 %
• Z toho příjmy za dřevo	18 %	23 %	23 %	22 %	2 %	16 %
• Celkem	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tab. 23: Podíl na celkovém financování činnosti současných NP, které fungují jako příspěvkové organizace.

Graf 2: Zdroje financování současných NP – průměr za posledních pět let v milionech Kč.

Z předchozí tabulky vyplývá, že především v NP ŠUMAVA a KRNP, kde převládají jehličnany, tvoří příjmy za dřevo téměř polovinu zdrojů financování, což je možné předpokládat i u NP Křivoklátska, a to i přesto, že se předpokládají výrazně nižší těžby, než jsou v současnosti. Oproti uvedeným NP lze dále předpokládat, že NP Křivoklátsko bude mít po svém založení relativně vyšší nároky na státní rozpočet. Proto se následující varianty jeví jako spíše minimální a realistické z pohledu dopadu na státní rozpočet.

V Grafu 2 jsou znázorněny průměrné zdroje financování současných NP za posledních 5 let (včetně nákladů na zabezpečení skal v Hřensku u NP ČŠ).

Kromě příjmů za dřevo disponují NP ještě mimorozpočtovými zdroji, jako jsou pronájmy, prodej povolenek, dotace a dary (v minimální výši). Ve dvou největších NP s převahou jehličnanů jsou příjmy za dřevo vyšší než příspěvek od zřizovatele. To se ale v budoucnu pravděpodobně změní, protože se předpokládá, že se zvýší podíl bezzásahových území (především u NP Šumava), což povede i k nižšímu objemu těžeb a ke snížení příjmů za dřevo. To bude pravděpodobně spojeno se snižováním počtu zaměstnanců v NP.

Tab. 24: Zdroje financování současných národních parků v ČR a jejich přepočet na zaměstnance.

Zdroje financování [mil. Kč]	2011	2012	2013	2014	2015	Průměr
KRNAP (36 327 ha)						
• Příspěvek od zřizovatele (mil. Kč)	130,57	165,78	122,32	130,35	136,37	137,08
• Příjmy z vlastní činnosti (mil. Kč)	152,78	176,75	156,69	168,95	167,26	164,49
• Z toho příjmy za dřevo (mil. Kč)	122,81	149,47	131,05	142,31	141,05	137,34
• Celkem (mil. Kč)	283,35	342,53	279,01	299,3	303,63	301,56
• Počet zaměstnanců	261	238	221,49	232	240,75	238,65
• Příspěvek na zam. (Kč/zam.)	500 268	696 555	552 260	561 853	566 438	575 475
• Plocha na zam. (ha/zam.)	139,18	152,63	164,01	156,58	150,89	152,66
NP ŠUMAVA (68 342 ha)						
• Příspěvek od zřizovatele (mil. Kč)	216,87	234,49	180,21	180,71	202,67	202,99
• Příjmy z vlastní činnosti (mil. Kč)	330,389	166,071	206,094	207,353	231,56	228,29
• Z toho příjmy za dřevo (mil. Kč)	316,35	152,36	191,71	191,52	214,62	213,31
• Celkem (mil. Kč)	547,26	400,56	386,30	388,06	434,23	431,28
• Počet zaměstnanců	292,81	275,23	251,97	253,10	261,97	267,02
• Příspěvek na zam. (Kč/zam.)	719 642	830 141	694 307	693 470	751 585	737 829
• Plocha na zam. (ha/zam.)	233,40	248,31	271,23	270,02	260,88	256,77
NP PODYJÍ (6 259 ha)						
• Příspěvek od zřizovatele (mil. Kč)	40,76	36,88	29,84	30,82	29,17	33,49
• Příjmy z vlastní činnosti (mil. Kč)	11,74	12,53	10,1	9,65	44,63	17,73
• Z toho příjmy za dřevo (mil. Kč)	9,69	11,21	8,99	8,79	1,65	8,07
• Celkem (mil. Kč)	52,5	49,41	39,94	40,47	73,8	51,22
• Počet zaměstnanců	44,00	44,00	44,00	44,00	44,00	44,00
• Příspěvek na zam. (Kč/zam.)	926 364	838 182	678 182	700 455	662 955	761 227
• Plocha na zam. (ha/zam.)	142,25	142,25	142,25	142,25	142,25	142,25
NP ČŠ – rozp. org. (7 900 ha)						
• Příspěvek od zřizovatele (mil. Kč)	88,23	91,01	94,76	105,13	102,989	96,42
• Příjmy z vlastní činnosti (mil. Kč)	37,39	34,56	39,22	33,4	44,79	37,87
• Z toho příjmy za dřevo (mil. Kč)	33,28	30,84	28,83	30,03	38,83	32,36
• Celkem (mil. Kč)	88,23	91,01	94,76	105,13	102,989	96,42
• Počet zaměstnanců	47,42	46,58	47,00	48,58	47,75	47,47
• Příspěvek na zam. (Kč/zam.)	1 860 607	1 953 843	2 016 170	2 164 059	2 156 838	2 030 303
• Plocha na zam. (ha/zam.)	166,60	169,60	168,09	162,62	165,45	166,47
• Prům. přísp. bez NP ČŠ (Kč/zam.)	715 425	788 292	641 583	651 926	660 326	691 510
• Prům. přísp. na zam. (Kč/zam.)	1 001 720	1 079 680	985 230	1 029 959	1 034 454	1 026 209

Z tabulky 24 jsou patrné jak rozdíly velikostí, tak i rozdíly v příspěvcích od zřizovatele jednotlivých NP. V tabulce je snížen (očištěn) příspěvek zřizovatele v roce 2015 u NP ČŠ o zpevnění skal v Hřensku, které by zkreslovalo výsledky, protože se pohybovalo na úrovni téměř celého standardního rozpočtu NP ČŠ. Současně, jak bylo uvedeno v metodice, byly ve výpočtu příspěvku zřizovatele u NP Šumava odečteny náklady na zaměstnance a činnosti související s CHKO, které jsou zahrnuty v uvedeném rozpočtu NP Šumava a zkreslovaly by výsledky příspěvku zřizovatele na NP. Z toho důvodu je možno konstatovat, že v oblasti Křivoklátska také zůstanou provozní náklady na CHKO Křivoklátsko v podobné výši a změny se pouze mzdové náklady, přičemž podle předpokladu se při snížení současné výměry CHKO z 628 km² na 525,7 km² sníží počet zaměstnanců CHKO o 2.

Pokud bychom vycházeli ze současných nákladů na CHKO Křivoklátsko, pak by se výdaje ze státního rozpočtu u CHKO snížily pravděpodobně o 785 000 Kč (platy dvou zaměstnanců včetně odvodů). Zbýlých cca 10 zaměstnanců by zůstalo zaměstnáno na správě CHKO, která patří nyní pod AOPK ČR a má vykonávat státní správu na území chráněných krajinných oblastí a odbornou podporu výkonu státní správy na úseku ochrany přírody a krajiny. NP jsou oprávněny vykonávat státní správu pouze na svém území a k tomu jsou i určeny prostředky v jejich rozpočtu.

Pravděpodobně bude ale (např. dle návrhu zákona o vyhlášení Národního parku Křivoklátsko z roku 2013) Správa NP Křivoklátsko vykonávat státní správu v ochraně přírody a krajiny i ve zbytku CHKO Křivoklátsko. V tom případě by byly náklady Správy NP Křivoklátsko ještě vyšší o současné náklady na CHKO Křivoklátsko (bez výše uvedených nákladů na dva zaměstnance), přičemž s nimi není kalkulováno jako s novým výdajem státního rozpočtu, protože jsou vynakládány na CHKO Křivoklátsko již v současné době.

Z předchozí tabulky je patrná průměrná plocha na zaměstnance vypočítaná ze všech NP ve výši 179,54 ha/zaměstnance. Pokud bychom vycházeli ve výpočtu ze dvou velikostně podobných národních parků, tak by průměrná plocha na zaměstnance byla ve výši 154,36 ha/zaměstnance, tzv. „maximální varianta počtu zaměstnanců“. Z uvedených hodnot se pak po přepočtení na plochu navrhovaného NP předpokládaný počet zaměstnanců pohybuje v rozmezí 57–66 zaměstnanců, což odpovídá realitě. Přepočet předpokládaného počtu zaměstnanců a výpočet příspěvku od zřizovatele byl proveden, jak bylo uvedeno v metodice, ve dvou variantách.

	Počet zaměstnanců	Průměrný příspěvek bez NP ČŠ (Kč/zam.)	Průměrný příspěvek (Kč/zam.)	Průměrný příspěvek bez NP ČŠ (Kč)	Průměrný příspěvek (Kč)
Předpoklad dle všech NP	57	691 510	1 026 209	39 416 091	58 493 893
Předpoklad dle plošně podobně velkých NP	66	691 510	1 026 209	45 639 684	67 729 771

Tab. 25:
Předpokládané nároky na státní rozpočet (příspěvek od zřizovatele) na NP Křivoklátsko

Z předchozí tabulky vyplývá, že minimální nároky na státní rozpočet, pokud bychom počítali s minimální variantou počtu zaměstnanců, se budou pohybovat ve výši 39,4 mil. Kč v případě, že výpočet vychází z NP financovaných jako příspěvkové organizace, což bude pravděpodobně i varianta NP Křivoklátsko. Pokud bychom ale vycházeli z průměru počtu zaměstnanců v maximální variantě dle dvou menších NP, které jsou svojí rozlohou výrazně bližší navrhovanému NP, pak by se potřebný příspěvek od zřizovatele (státu) pohyboval na úrovni 45,6 mil. Kč. Pokud bychom ale do průměrného příspěvku připadajícího na zaměstnance započítali i NP ČŠ (rozpoč-

tová organizace), pak by v případě minimální varianty dosahovaly náklady úrovně 58,5 mil. Kč a v případě maximální varianty úrovně 67,7 mil. Kč.

Podle Banaše (2010) neexistuje zásadní rozdíl v přístupu k dotacím mezi správou CHKO a správou NP. NP mají vyšší množství zaměstnanců, kteří se zabývají přípravou a podáváním projektových žádostí. Předpokládá se, že se množství dotací v NP Křivoklátsko oproti současnému stavu zdvojnásobí, ale to nemá často přímý vliv na zvýšení ani snížení nákladů ze státního rozpočtu.

Pokud bychom započítali i snížení nákladů na 2 zaměstnance CHKO, kteří by přešli pod NP, tak by vzrostly nároky na státní rozpočet (příspěvek od zřizovatele) o minimálně dalších 38,6 milionu Kč ročně v případě minimální varianty počtu zaměstnanců a v případě maximální varianty počtu zaměstnanců o 44,9 milionu ročně. Jedná se o zdroje financování kalkulované podle již několik let fungujících NP. Navíc se ještě předpokládá (Hůla, 2010), že budou potřeba vložit náklady na nákup a rekonstrukci budovy vedle stávající budovy CHKO ve výši přes 29 milionů Kč.

Souhrn

Kalkulace vychází z příspěvků od zřizovatele (státu) u stávajících 4 NP se zohledněním, že Správa NP ČŠ je rozpočtovou organizací a Správa NP Šumava má v rozpočtu zahrnutu i CHKO.

Přepočet předpokládaného počtu zaměstnanců a výpočet příspěvku zaměstnavatele byl proveden, jak bylo uvedeno v metodice, ve dvou variantách. Minimálně by byly nároky na státní rozpočet (příspěvek od zřizovatele) 39,4 mil. Kč ročně na NP při předpokládaném počtu 57 zaměstnanců.

Při kalkulaci podle stávajících plošně dvou velikostně podobnějších NP by pak byl příspěvek od zřizovatele (státu) ve výši 45,6 mil. Kč ročně.

Celkově (po započtení delimitace stávajících 2 zaměstnanců CHKO) vzrostou oproti stávajícímu CHKO nároky na státní rozpočet (příspěvek od zřizovatele) o minimálně dalších 38,6 milionu Kč ročně v případě minimální varianty počtu zaměstnanců a v případě počtu zaměstnanců vycházejících s plošně podobných NP o 44,9 milionu ročně.

Předpokládají se ještě investiční náklady na nákup a rekonstrukci budovy vedle stávající budovy správy CHKO ve výši přes 29 milionu Kč (Hůla, 2010), ale vzhledem ke zvyšujícím se cenám nemovitostí a stavebních prací budou pravděpodobně ještě vyšší.

5.4 Analýza místních podnikatelů a ekonomické dopady

Do návrhu NP je z obcí začleněna pouze Karlova Ves, v níž se nachází několik menších podniků (např. 2x autodoprava), ale žádný z nich není napojen na lesní hospodářství. V okolí navrhovaného NP jsou dva větší průmyslové podniky (Permon s. r. o., vyrábějící pneumatické nářadí v Roztokách u Křivoklátska; sklárna v Nižboru patřící firmě RÜCKL CRYSTAL a. s.) a řada menších podniků.

Kolem 30 % návštěvníků využívá k ubytování chaty a chalupy, kterých je v okolí velké množství (více než 4 500). Přímě na území navrhovaného NP jich je 75 s číslem evidenčním. Část návštěvníků je také ubytována v kempech a na tábořištích (často vodáci).

V regionu je malá nabídka penzionů a hotelů či jiných veřejných ubytovacích kapacit, protože více než 60 % návštěvníků je tzv. „několikahodinových“ až „jednodenních“. Jen 1/3 z nich je více než „dvoudenních“, a to ještě právě z části využívají

chaty a chalupy své či známých a příbuzných (Banaš et al., 2010). Z toho důvodu nelze předpokládat, že by se výrazně zvýšilo využití a podstatněji se rozšiřovaly ubytovací kapacity. Významně intenzivněji než území CHKO jsou navštěvovány historické objekty na daném území (hrady a zříceniny) – cca trojnásobně více návštěvníků.

Podle databáze podnikatelských subjektů, jež jsou registrovány na ČSÚ, je v okolních obcích evidováno celkem 2 816 ekonomických subjektů. Je ale nutno upozornit na to, že řada nemá zaměstnance. Může se jednat i o osoby se živnostenským listem, které nevykonávají samostatnou podnikatelskou činnost, nýbrž jsou zaměstnanci u jiných podnikatelských subjektů, což je v ČR relativně častým jevem. Na území Karlovy Vsi je evidováno 19 podnikatelských subjektů.

	země- dělství	lesnictví	dřevo- zpracující průmysl	realitní činnost	doprava	cestovní ruch	ostatní subjekty	celkem
Běleč	4	1	1	2	1	3	40	52
Branov	8	2	1	1	4	4	24	44
Bratronice	9	0	10	8	16	8	112	163
Broumy	10	8	6	9	6	7	96	142
Březová	4	3	0	0	1	9	48	65
Bzová	4	6	2	2	3	4	38	59
Čilá	5	0	0	0	0	1	3	9
Hracholusky	6	0	0	0	0	0	9	15
Hřebečnický	15	1	0	6	1	1	27	51
Chýňava	19	3	12	13	9	18	217	291
Karlova Ves	0	1	3	0	2	0	13	19
Křivoklát	14	15	2	6	5	15	109	166
Kublov	5	4	13	4	6	5	82	119
Líšná	7	1	4	0	1	1	21	35
Nezabudice	4	0	0	1	0	0	15	20
Nižbor	13	10	10	15	12	23	297	380
Nový Jáchymov	2	7	7	6	10	2	96	130
Ostrovec-Lhotka	3	1	0	0	0	3	9	16
Podmoky	5	6	5	8	4	4	18	50
Račice	1	0	1	1	2	1	19	25
Roztoky	6	3	3	20	6	15	189	242
Skryje	5	1	1	1	1	4	18	31
Sýkořice	8	1	4	3	5	4	63	88
Zbečno	4	2	7	5	3	9	64	94
Zbiroh	11	11	11	18	21	36	402	510
celkem	172	87	103	129	119	177	2029	2816

Tab. 26:
Podnikatelské
subjekty
registrované
v jednotlivých obcích
na území NP
Křivoklátsko a jeho
okolí, klasifikované
dle hlavních
ekonomických
odvětví.
Zdroj: ČSÚ (Banaš et
al., 2010).

Z tabulky je patrné, že v lesnictví je evidováno 87 subjektů a v navazujícím dřevo-zpracujícím průmyslu 103 podnikatelských subjektů. Nejedná se o žádné větší zpracovatele dřevní hmoty, takže nebudou přímo ohroženi vznikem NP.

V současné době není možno výrazně zvyšovat kapacitu ubytovacích kapacit, protože v oblasti není dostatek zdrojů pitné vody a někde není vybudovaná ani kanali-

zace. Polovina podnikatelů v cestovním ruchu si myslí, že oblast je již nyní dostatečně atraktivní pro cestovní ruch a zřízení NP by žádným způsobem poptávku po turistice v této oblasti nezvýšilo. Druhá polovina by v případě vyššího zájmu o ubytování zvažovala zvýšení cen. Pokud jde o ostatní podnikatelské subjekty, pak dle šetření mají spíše negativní očekávání. Velmi negativně je vnímána míra komunikace MŽP a správy CHKO s místními podnikateli, která byla označována jako minimální (Banaš et al., 2010). Uvedená oblast je navštěvována spíše za účelem návštěvy hradů, kde je několikanásobný počet návštěvníků oproti návštěvnosti CHKO a zájmem ochránců přírody je spíše zvyšování stupně ochrany přírody, než zvyšování počtu návštěvníků.

Souhrn

Z výše uvedeného vyplývá, že se nepředpokládá výraznější vliv vyhlášení NP na podnikatelské subjekty v regionu. Navíc okolo 30 % návštěvníků využívá chaty a chalupy, kterých je v regionu více jak 4 500, čímž se snižuje výrazně i potřeba ubytovacích kapacit. Právě uživatelé těchto chat a chalup tvoří výraznou část tzv. „osobonávštěv“ lesů, kteří také preferují současný stav, kdy se mohou volně pohybovat po lesních porostech a sbírat lesní plody. Zároveň mají některé obce problémy s dodávkami dostatečného množství pitné vody, což je zároveň i limitující faktor pro výstavbu dalších ubytovacích kapacit v regionu. **Na zvýšení turistického ruchu a s tím spojených případných výnosů podnikatelů by vzhledem k současné téměř trojnásobné podložené návštěvnosti přispěla lepší propagace hradů v uvedeném regionu, která by přinesla výrazně vyšší ekonomický efekt.** V případě vyhlášení NP by ani logicky neměla být žádoucí z pohledu ochrany přírody zvýšená návštěvnost, ale spíše ochrana prostředí.

6 HODNOCENÍ SPOLEČENSKÝCH SOCIÁLNĚ-EKONOMICKÝCH DOPADŮ ZMĚN VE FUNKCÍCH LESA SPOJENÝCH S PŘÍPADNÝM VYHLÁŠENÍM NP KŘIVOKLÁTSKO

6.1 Cíle a metodika

V rámci řešeného projektu byly analyzovány a upřesňovány metodické postupy pro vyjádření stávajících hodnot společenské sociálně-ekonomické významnosti základních společenských funkcí lesa v zájmovém území navrhovaného NP Křivoklátsko a jejich případných změn v souvislosti s vyhlášením NP. Metodické postupy hodnocení společenské sociálně-ekonomické významnosti funkcí lesa v rámci ČR jsou řešeny a upřesňovány poměrně dlouhou dobu a byly postupně prověřovány v rámci řady praktických aplikací v konkrétních projektech a prezentovány v řadě publikací (např. Šišák et al., 2001, Šišák et al., 2002, Šišák et al., 2006, Šišák, 2006 (A), 2006 (B), Šišák, 2008, Šišák, Sloup, 2007, Šišák, Pulkrab, 2008, Šišák et al., 2008). Postupy a výsledky řešení byly shrnuty do „Metodiky hodnocení společenské sociálně-ekonomické významnosti funkcí lesa“, úředně certifikované v r. 2010 (Šišák et al., 2010). Uvedená certifikovaná metodika byla dále prověřována v praktických aplikacích, vědeckých publikacích, příspěvcích na konferencích a seminářích včetně mezinárodních (např. Šišák et al., 2013, Šisak et al., 2014 A, Šisak et al., 2014 B, Šisak et al., 2016).

Do analýzy hodnocení společenských sociálně-ekonomických dopadů změn v hodnotách společenské sociálně-ekonomické významnosti funkcí lesa spojených s případným vyhlášením NP Křivoklátsko se zařazením do II. stupně dle IUCN s předpokládaným ponecháním až 75 % území bez zásahu (samovolnému vývoji) byly zařazeny všechny základní funkce lesa podle uvedené úředně certifikované metodiky z r. 2010 (Šišák et al., 2010). Jednalo se o následující funkce lesa:

- dřevoprodukční funkce lesa,
- funkce chovu zvěře a myslivosti,
- nedřevoprodukční funkce lesa,
- ochranné environmentální funkce lesa: hydrické, půdoochranné a vzduchoochranné,
- zdravotně-hygienické environmentální funkce lesa (rekreační a zdravotní),
- kulturně-naučné environmentální funkce lesa (přírodoochranné, výchovné, vědecké a institucionální).

Z provedené analýzy hodnocení sociálně-ekonomických dopadů změn ve funkcích lesa spojených s případným vyhlášením NP Křivoklátsko vyplývá, že za hlavní funkce lesa, na jejichž základě je v podstatě možno posuzovat společenské sociálně-ekonomické dopady změn plynoucích z případného vyhlášení NP Křivoklátsko a které budou dotčeny zřízením NP Křivoklátsko oproti současnému stavu ochrany území (biosférická rezervace UNESCO, CHKO, NPR, PR, PO, EVL, lesnický park), je třeba považovat následující funkce lesa na daném území:

- dřevoprodukční funkce lesa,
- nedřevoprodukční funkce lesa,
- vzduchoochranné environmentální funkce lesa vázání uhlíku,
- kulturně-naučné environmentální funkce lesa (přírodoochranné, výchovné, vědecké a institucionální).

Uvedené funkce lesa budou dotčeny změnou ochrany daného území a pro tyto výše uvedené funkce byly kalkulovány změny hodnot v jejich společenské sociálně-ekonomické významnosti v případě vyhlášení NP Křivoklátsko oproti současnému stavu užívání a ochrany daného zájmového území. Kalkulace jsou realizovány podle uvedené certifikované metodiky, upravené včetně konkrétních vstupních hodnot pro podmínky daného území pro tři předpokládané základní varianty dalšího vývoje.

Ostatní funkce lesa, jako je funkce lesa chovu zvěře a myslivosti, hydriky (vodo-hospodářské) environmentální funkce lesa, půdoochranné (protierozní) environmentální funkce lesa a zdravotně-hygienické funkce lesa mají rovněž vysokou společenskou sociálně-ekonomickou hodnotu, z nich výrazně zejména funkce hydriky, půdoochranné a zdravotně-hygienické. Pokud však nebude les v daných územích lidskou činností, ale i nečinností zdevastován a zlikvidován, pak si dané funkce v principu podrží v souvislosti se společenskými požadavky a poptávkou v podstatě své společenské sociálně-ekonomické kvality a hodnoty. Uvedené funkce a jejich společenské hodnoty jsou vázány na lesní prostředí jako takové a za předpokladu, že na daném území nebude po případném vyhlášení NP Křivoklátsko lesní ekosystém včetně charakteru křovinatého a trvalého travního porostu v principu změněn na jiný, nedojde k podstatné a objektivněji vyjádřitelné změně hodnot. Z výše uvedených důvodů nejsou dané funkce lesa do procesu vyjádření změn hodnot společenské sociálně-ekonomické významnosti funkcí lesa v případě vyhlášení NP Křivoklátsko na daném území zahrnuty.

6.2 Hodnocení společenských sociálně-ekonomických dopadů změn v dřevoprodukční funkci lesa spojených s případným vyhlášením NP Křivoklátsko

6.2.1 Sociálně-ekonomická a ekologická – environmentální významnost dřevoprodukční funkce lesa

Sociálně-ekonomická významnost dřevoprodukční funkce lesa

Obecně a potenciálně je soubor produkčních funkcí lesa značně rozsáhlý a členitý (fytomasa a zoomasa produkovaná lesním ekosystémem jako takovým). Avšak soubor existujících reálných produkčních funkcí lesa užívaných společností je užší, přičemž se člení v souvislosti se vztahem k trhu na skupinu tržních funkcí lesa a skupinu netržních funkcí lesa. Dřevoprodukční funkce lesa, tj. funkce produkce dřeva, je v ČR zásadní tržní funkcí lesa zajišťovanou bezprostředně lesnictvím, prochází trhem a prostřednictvím trhu lze její společenskou sociálně-ekonomickou významnost ocenit. Nejedná se v žádném případě o pouhou finanční, tzv. „soukromovlastnickou“, významnost, hodnocenou jen na základě produkovaného čistého důchodu nebo renty (v principu jako rozdílu tržeb a nákladů), ale o daleko širší a větší společenskou sociálně-ekonomickou významnost.

I když účetně statisticky vykazovaný a subjektivně omezený finanční význam dřevoprodukční funkce lesa a odvětví lesnictví není v rámci národního hospodářství na první pohled velký (v průměru ČR 0,6 % HDP; 0,7 % zaměstnanosti; v posledních letech s tendencí k poklesu), **není význam dřevoprodukční funkce lesa a lesnictví z širšího sociálně-ekonomického hlediska v rámci ČR rozhodně zanedbatelný, přičemž v rámci venkovských oblastí je v mnoha lokalitách vysoký.** Ve srovnání se zemědělstvím dosahuje podíl HDP vytvořeného v lesnictví v průměru kolem 25 %, podíl zaměstnanců 20 %, podíl investic 23 %, avšak v rámci celé společnosti a ekonomiky je význam dřevoprodukční funkce podstatně vyšší.

Zásadní pro vyhodnocení objektivní širší společenské sociálně-ekonomické významnosti dřevoprodukční funkce lesa je skutečnost, že kromě výše uvedeného je lesnictví jako odvětví prvovýroby v rámci využívání dřevoprodukční funkce lesa významným a solventním spotřebitelem výrobních prostředků a služeb, produkovaných jinými odvětvími, zejména v průmyslu a službách. Je nutno připomenout, že v rámci historického vývoje se z lesnictví, obdobně jako i ze zemědělství, přesunula značná část pracovníků z venkova do měst, protože lidská práce byla nahrazena do značné míry technologiemi a technickými prostředky vyráběnými zejména v městech.

Dále platí, že velký význam dřevoprodukční funkce lesa v rámci společnosti a celé ekonomiky jako součásti prvovýroby spočívá v tom, že na ni navazují další zpracovatelské subjekty ve fázi druhovýroby, i v terciárním sektoru. Pak je nutno vidět společenský sociálně-ekonomický význam dřevoprodukční funkce lesa nejen ve významu soukromovlastnickém, pro majitele, nájemce a správce lesů na úrovni hospodářského výsledku a renty, ale rovněž pro zaměstnance a dodavatele výrobních prostředků služeb, protože jejich příjmy jsou kryty z tržní výrobní činnosti, nečerpají zásadně finanční prostředky z veřejných zdrojů a naopak právě z výrobní činnosti dodávají finanční prostředky do veřejných zdrojů masivními daněmi, platbami a poplatky z tržní produkční činnosti.

Potom, jestliže je tržní dřevoprodukční funkce lesa, která je v rámci ČR stále ještě výrazně ekonomicky rentabilní a efektivní a dodává nemalé prostředky do veřejných rozpočtů, zásadně omezována, a dokonce vyřazována z ekonomiky, jestliže jsou výrobní organizace a výrobní pracovníci nahrazováni nevýrobními organizacemi a nevýrobními pracovníky, jejichž příjmy budou hrazeny právě naopak z veřejných rozpočtů, dochází k negativnímu sociálně-ekonomickému dopadu v dané společnosti, ekonomice ČR, ale i konkrétních regionů.

Tedy průměrný roční objem tržeb za dodávané dříví lze zřejmě chápat jako nejobektivnější ukazatel společenské sociálně-ekonomické významnosti dřevoprodukční funkce lesa, snížený příp. o záporný hospodářský výsledek a dotace z veřejných zdrojů na daných lokalitách. Ovšem muselo by jít o „skutečné dotace“, tedy o „dary“ z veřejných zdrojů daným subjektům, neschopným se ekonomicky uživit. Ale nesmělo by jít o „falešné dotace“ kryjící ekonomické ztráty lesnických podniků způsobené požadavky společnosti na plnění a poskytování dalších nedřevoprodukčních a netržních funkcí lesa a zatěžující je zvýšenými náklady a sníženými tržbami. Tyto ztráty za nařizované poskytování netržních funkcí lesa polyfunkčním lesnictvím musí být transparentně hrazeny platbami na smluvní bázi, tj. regulérními příjmy za společností požadované a lesnictvím poskytované služby, v horším případě hrazeny kompenzacemi, ale už vůbec není odůvodnitelné, aby byly hrazeny tzv. „dotacemi“.

Ekologická – environmentální významnost dřevoprodukční funkce lesa

Dřevoprodukční funkce lesa má nejen vysoký společenský sociálně-ekonomický význam, jak bylo uvedeno výše, ale rovněž vlastní vysoký ekologický, tj. společenský environmentální význam, o němž se však často nehovoří. **Důrazně je nutno upozornit na často zanedbávaný fakt, že dřevo není jen „technickým materiálem“ produkovaným lesem a lesnictvím, ale je zejména výrazným trvale obnovitelným a ekologickým materiálem, v daném společenském slova smyslu je výrazně pozitivním environmentálním materiálem, přírodní surovinou, oproti jiným materiálům a surovinám z neobnovitelných zdrojů, které nahrazuje.**

Na rozdíl od společností nevyužitého dřeva (např. v případě lesů ponechaných samovolnému vývoji), mají produkční lesy a produkční využití dřeva jako obnovitelné suroviny s uplatněním ve společnosti pro tvorbu výrobků a konstrukcí, až s koneč-

ným charakterem energetické biomasy, vysoce pozitivní bezprostřední ekologický či environmentální vliv na vázání uhlíku, snižování obsahu CO₂ v ovzduší, a tedy na brzdění klimatické změny.

Takovou funkci lesy bez produkčního využití dřeva ve společnosti nemají. Uhlík sice skladují, jsou jeho „zásobárnou“ – stejně jako produkční lesy (ty však často s vyšším objemem zásob dřeva a tedy vyšším objemem vázaného uhlíku – jak je vidět např. výrazně i se srovnáním situace v Šumavském NP). **Ale dřevo v lesích s omezeným produkčním využitím, či přímo bez produkčního využití – ponechané samovolnému vývoji – není v tomto smyslu „obnovitelnou ekologickou, environmentální biomasou“ zajišťovanou polyfunkčním lesnictvím v produkčních lesích.** Ve výrobcích a konstrukcích ze dřeva z produkčních lesů využívaných společností je uhlík uložen až na mnoho desítek let (po dobu jejich životnosti), přičemž je současně s tím uvolněna v produkčních lesích další plocha pro obnovu lesa, růst lesních porostů a další vázání uhlíku. A v případě konečného energetického využití dřeva včetně výrobků a konstrukcí ze dřeva jako biomasy, tedy jako alternativního zdroje energie ke zdrojům fosilním, lze ponechat fosilní zdroje v daném objemu netěžené v ložiscích, nezhoršovat tak životní prostředí – půdu, vodu, vzduch v regionech těžby, ale i daleko mimo ně, a dále v neposlední řadě tak v daném objemu nezvyšovat obsah CO₂ v ovzduší a brzdit tím klimatickou změnu.

Kromě toho je dříví poskytované produkčními lesy prostřednictvím lesnictví zásadním ekologickým, environmentálním materiálem oproti principiálně neobnovitelným, neekologickým surovinám a materiálům, katastrofálně zatěžujícím životní prostředí při jejich dobývání, zpracování, užívání a v neposlední řadě likvidaci po skončení doby jejich životnosti. Existují tři zásadní ekologické, environmentální, přínosy dříví z produkčních lesů a lesnictví oproti neprodukčním lesům ponechaným samovolnému vývoji, tj.:

- vázání uhlíku a CO₂ a tím brzdění klimatické změny,
- ekologická udržitelná obnovitelnost produkování suroviny – dřeva,
- zásadně pozitivní ekologický, environmentální, přínos dřeva a výrobků z něj od procesu produkce dřeva až po skončení doby životnosti výrobků z něj ve srovnání s neobnovitelnými surovinami, které po sobě navíc zanechávají ekologickou stopu zatěžující životní prostředí.

Výše uvedené je nutno brát principiálně v úvahu při rozhodování o možném omezení produkce tak ekologicky, environmentálně, významné suroviny – dřeva za účelem zvyšování ploch lesů ponechaných samovolnému vývoji a odnětí jejich dřevoprodukční funkce a výrobků z něj de facto ve prospěch podpory využívání zcela neekologických anebo neobnovitelných surovin jako ropa (např. plasty), vápence (např. cementy a betony), rudy, aj.

6.2.2 Metodika hodnocení společenské sociálně-ekonomické významnosti dřevoprodukční funkce lesa na území navrhovaného NP Křivoklátsko

Základní společenská sociálně-ekonomická cena dřevoprodukční funkce lesa, odvozená v průměru ČR podle certifikované metodiky Šišák et al. (2010) na bázi hodnot tržeb za dříví dosahuje průměrné roční výše 7 797 Kč/ha porostní půdy, věnované produkci dřeva. Hodnoty jsou upravovány koeficienty podle souborů lesních typů (SLT) na daném území, které charakterizují produkční a společenskou sociálně-ekonomickou kvalitu území podle stanovišť. Roční hodnota se kalkuluje pro případ dočasného odnětí produkční funkce lesa na dobu určitou pro každý rok podle počtu let. Avšak společenská sociálně-ekonomická dřevoprodukční cena lesa (jako nositele dřevoprodukční funkce využívané nepřetržitě) je pro dané účely odvozena jako

kapitalizovaná hodnota v průměru na úrovni 389 850 Kč/ha, a pro dané území upravená výše uvedenými koeficienty podle SLT. Kalkuluje se pro případ trvalého odnětí nebo omezení dané funkce lesa. Jde o kapitalizovanou roční hodnotu při 2% tzv. lesní úrokové míře, užívané ve stávajících předpisech v ČR (zákon č. 289/1995 Sb., vyhláška MZe č. 55/1999 Sb.). Daná cena je vyšší než tzv. soukromovlastnická, tj. tržní cena lesa pro vlastníky, nájemce a správce lesa. Společenská cena je objektivně daleko širší kategorií, která jako součást v sobě tržní cenu implicitně zahrnuje (Šišák et al., 2010). Hodnoty byly kalkulovány pro tři varianty – současný stav na daném území a pro dvě varianty změněného stavu v případě vyhlášení NP Křivoklátsko.

6.2.3 Výsledky společenských sociálně-ekonomických dopadů změn v dřevoprodukční funkci lesa spojených s případným vyhlášením NP Křivoklátsko

Společenská sociálně-ekonomická cena dřevoprodukční funkce lesa na území navrhovaného NP Křivoklátsko, vyjádřená podle výše uvedené metodiky a upravená podle struktury SLT na daném území, dosahuje v současném stavu stupně ochrany území průměrné roční jednotkové hodnoty 7 377 Kč/ha porostní půdy a průměrné kapitalizované jednotkové hodnoty v případě trvalého působení dané funkce lesa na dobu neurčitou 368 843 Kč/ha (což je úroveň mírně podprůměrná v rámci ČR). Zjištěné hodnoty zohledňují přirozeně horší produkční poměry na daném území oproti průměru ČR, což je vyjádřeno zejména příslušnými SLT.

Společenská hodnota dřevoprodukční funkce se kalkuluje pro 3 varianty míry společenského využití dřevoprodukční funkce lesa na daném území, a to:

1. se současným režimem ochrany (CHKO, NPR, PR, ptačí oblast, evropsky významné lokality, biosférická rezervace UNESCO, lesnický park),
2. se zřízením NP Křivoklátsko s návrhem velikosti I. zóny 29,6 %, II. zóny 68,9 % a III. zóny 1,5 %,
3. s předpokladem, že se jedná o návrh zřízení NP II. stupně dle IUCN, a následně s tím spojeným předpokládaným požadavkem dosáhnout výhledově režimu bezzásahovosti na úrovni 75 % území NP.

Ad 1) Celkově je na daném území navrhovaného NP Křivoklátsko v současné době podle zjištění na základě dat z LHP a terénních šetření realizována dřevoprodukční funkce lesa na celkové výměře 8 571 ha porostní půdy všech druhů vlastnictví, tj. obecního, soukromého a státního (z celkové výměry 9 536 ha porostní půdy se 40 SLT, bez 965 ha lesních porostů v NPR a dalších územích s nevyužívanou dřevoprodukční funkcí lesa). Úhrnem se jedná, na dané výměře s realizací dřevoprodukční funkce, o průměrnou roční společenskou sociálně-ekonomickou hodnotu produkční funkce na úrovni 63,227 mil. Kč ročně a průměrnou celkovou kapitalizovanou hodnotu 3 161,4 mil. Kč.

Ad 2) V navrhované stávající variantě zřízení NP Křivoklátsko se předpokládá výměra I. zóny 29,6 %, II. zóny 68,9 % a III. zóny 1,5 %. Za předpokladu, že I. zóna bude bezzásahová, a dřevoprodukční funkce lesa ve II. a III. zóně nebude omezena, lze uvažovat s využitím dřevoprodukční funkce lesa na ploše 6 713 ha, zbývající část 2 823 ha porostní půdy nebude pro dřevoprodukční funkci využita. V rámci dané varianty se společenská hodnota dřevoprodukční funkce kalkuluje pro dané období po zřízení NP Křivoklátsko na úrovni 49,522 mil. Kč ročně a na 2 476,0 mil. Kč průměrné celkové kapitalizované hodnoty.

Ad 3) V případě zřízení NP Křivoklátsko II. stupně IUCN, při němž se předpokládá v budoucnosti postupně dosažení až na úrovni 75 % daného území bez zásahu, tj. výhledově se společenským nevyužitím stávající dřevní zásoby a produkčních schop-

ností lesního ekosystému na ploše 7 152 ha porostní půdy včetně stávající plochy NPR a PR, tj. využita by byla nadále pro produkci dřeva porostní plocha na úrovni 2 384 ha, ovšem s předpokladem, že by již na této ploše nebyla dřevoproductční funkce dále omezena. Úhrnem by se jednalo na daném území o průměrnou roční společenskou hodnotu 17,602 mil. Kč a průměrnou celkovou kapitalizovanou hodnotu 879,3 mil. Kč.

Souhrn

V případě změny současného stavu ochrany území z formy CHKO na NP Křivoklátsko a zrušení NPR, PR a lesnického parku dojde k následujícím výrazným změnám hodnot společenské sociálně-ekonomické významnosti dřevoproductční funkce lesa oproti současnému stavu:

- ve 2. variantě s navrhovaným rozsahem zón NP dle zveřejněného návrhu (2010) dojde oproti současnému stavu v průměru k výraznému poklesu z dosavadní společenské hodnoty dřevoproductční funkce 63,227 mil. Kč ročně na hodnotu 49,522 mil. Kč ročně, tj. o –13,705 mil. Kč (–21,7 %) každý rok, a v celkové kapitalizované hodnotě dojde k poklesu z 3 161,4 mil. Kč na hodnotu 2 476,0 mil. Kč, tj. o –685,4 mil. Kč;
- ve 3. variantě, při dodržení záměru zřídit NP Křivoklátsko II. stupně IUCN, při němž je možno předpokládat v budoucnosti postupně dosažení 75 % daného území bez zásahu, dojde postupně oproti současnému stavu k vysoce výraznému poklesu z dosavadní společenské hodnoty dřevoproductční funkce 63,227 mil. Kč ročně až na hodnotu 17,602 mil. Kč ročně, tj. o –45,625 mil. Kč (–72,2 %) každý rok, a v celkové kapitalizované hodnotě dojde k poklesu z 3 161,4 mil. Kč až na hodnotu 879,3 mil. Kč, tj. o –2 282,1 mil. Kč.

Uvedená komplexní společenská sociálně-ekonomická hodnota zahrnuje v podstatě veškeré společenské sociálně-ekonomické ztráty z nevyužití dřevoproductční funkce lesního ekosystému ve společnosti v rámci ČR včetně výše rent, mezd a platů, hodnoty výrobních prostředků, daní, odvodů a poplatků a zisku jak správců a vlastníků příslušných lesních pozemků, tak podniků poskytujících služby v lesním hospodářství, které dřevoproductční funkce včetně jejich pracovníků v rámci ČR živí.

6.3 Hodnocení společenských sociálně-ekonomických dopadů změn v nedřevoproductčních funkcích lesa spojených s případným vyhlášením NP Křivoklátsko

6.3.1 Sociálně-ekonomická významnost nedřevoproductčních funkcí lesa

Nedřevoproductční funkce lesa mají v ČR zvláštní dvojí postavení a charakter ve skupině tzv. mimoproductčních funkcí lesa. Patří mezi pozitivní externality jednak zprostředkovaně tržní povahy – svým materiálovým obsahem, jednak jsou netržní povahy jako součást rekreace. Jejich výsledkem je produkce a sběr lesních plodin nespjatých těsně s dřevem na pni – lesní plody (borůvky, brusinky, maliny, ostružiny, atd.), houby, léčivé rostliny mnoha druhů, dekorativní rostliny a části rostlin apod. Výstupem netržní povahy jsou v této souvislosti rovněž relaxace a rekreace, jež náleží do zdravotně-hygienických funkcí lesa.

Výstupy jsou sice fyzické hmotné povahy, ale jsou řazeny mezi nehmotné (imateriální, sociální, netržní) výstupy jako součást rekreačních funkcí. Sběrači, spotřebitelé, spotřebovávají nasbírané komodity v daleko větší míře sami, tedy nerealizují je většinou přímo na trhu. V tom případě je však využívají, spotřebovávají bezplatně

místo obdobných produktů (zejména zemědělského původu) kupovaných na trhu. Pak se tato jejich spotřeba trhu nepřímo, u nás ale významně, dotýká. Tyto produkty v podstatě nepřímo trhem procházejí a ovlivňují ekonomickou efektivnost spotřeby i trhu. Uvedené mimoprodukční funkce mají tedy charakter pozitivních externalit zprostředkovaně tržní povahy ovlivňující tržní vztahy. Na tomto základě je jejich význam oceňován.

Jak bylo doloženo v dosud provedených analýzách, např. Sisak et al. (2016), podílí se v ČR 2/3 obyvatel a 4/5 domácností na sběru lesních plodin. Houby sbírá 70 % domácností. Z bobulovin se nejvíce sbírá borůvka – téměř 50 % domácností, malina necelých 30 %, ostružina 20 % domácností, méně již brusinka (7 % domácností). Bezinky z porostů a porostních okrajů sbírá téměř 15 % domácností. Jedná se nejen o sběr pro zpracování a využití v domácnosti či pro případný prodej, ale rovněž o malá množství konzumovaná přímo na místě. Z uvedeného je vidět velmi vysoký společenský sociálně-ekonomický význam daných funkcí lesa pro obyvatele v ČR.

Z výzkumných poznatků a ze zkušeností lesnické praxe vyplývá, že na typologické charakteristiky stanoviště lze vázat jednoznačněji především výskyt vaccinet – borůvky a brusinky, přičemž brusinka má ve srovnání s borůvkou význam nepoměrně menší. Proto byl rozsah výskytu podle typologických charakteristik sledován jako relevantní v rámci bobulovin pouze u borůvky a brusinky. Výskyt a výměra porostů borůvky a brusinky, a zejména plodících porostů borůvky, je nižší než výskyt a výměra borůvkových lesních typů a porostů. To závisí jak na dřevině, tak věku lesního porostu a jeho zakmenění. Přesto však je možno v zásadě objem sběru plodů borůvky a brusinky na borůvkové a brusinkové lesní typy vázat.

Ostatní bobuloviny nelze v převážné míře a jednoznačněji přiřadit určitým stanovištím. Mají však výrazný sukcesní charakter – jedná se zejména o maliník a ostružiník, které se vyskytují především na holinách, plochách po mýtní těžbě a v kulturách do stadia zajištění, avšak velmi často v porostních okrajích – jako i bez černý, který se však vyskytuje i v některých porostech se sníženým zakmeněním. Z uvedených důvodů nebyla prováděna podrobnější rajonizace jejich výskytu a úrovně sběru, a příslušné hodnoty sběru byly kalkulovány na celou plochu lesa v rámci ČR, přístupného veřejnosti pro sběr.

Houby nejsou oproti bobulovinám členěny na jednotlivé druhy pro velkou složitost sociologických šetření a předpokládanou nejistotu v odpovědích respondentů. Ekologická amplituda množství druhů jedlých a sbíraných hub je značná a jejich rozšíření a plodnost nelze převážně vztahovat k jednotlivým lesním typům či jejich souborům bez dostatečně rozsáhlého konkrétního průzkumu biologického charakteru, který u nás dosud chybí. Proto nebylo rozšíření hub (a jejich úrodnost) vztahováno ke stanovištním charakteristikám.

Společenský sociálně-ekonomický význam materiální stránky nedřevoprodukčních funkcí lesa lze ocenit zejména na bázi stínových tržních vztahů, tj. na základě stínových tržeb. Jejich imateriální význam lze ocenit jako součást bloku tzv. zdravotně hygienických funkcí lesa – rekreačních funkcí lesa.

Na základě provedených analýz a šetření lze říci, že nejdůležitějšími dvěma skupinami lesních plodin jsou houby a bobuloviny. Další rostliny, zejména léčivé, mají jako celek rovněž velký význam, jak plyne z výzkumu realizovaného v r. 1994 a po pěti letech v r. 1999. Tento význam je však zřejmě menší než význam dvou prvně jmenovaných skupin, navíc se jedná o skupinu plodin, která je velmi druhově různorodá, přičemž jednotlivé druhy nemají samy o sobě zdaleka tak velký význam jako jednotlivé plodiny ze skupiny bobulovin. Jejich ceny na trhu jsou velmi rozdílné.

Dosavadní šetření poskytují dostatečné podklady pro vyjádření společenského významu uvedeného bloku funkcí lesa na základě objemu sběru hlavních lesních

plodin návštěvníky lesa, a to především na bázi zjištěných tržních cen. Pro kalkulace společenského sociálně-ekonomického významu nedřevoprodukčních funkcí lesa bylo využito dříve realizovaných výzkumných šetření. Hodnoty jsou kalkulovány podle certifikované metodiky hodnocení společenské sociálně-ekonomické významnosti funkcí lesa v ČR (Šišák et al., 2010).

Sběr lesních plodin a především borůvek, ale i brusinek, ovlivňuje do značné míry rovněž kvantitu a strukturu návštěvnosti lesa – podstatně vyšší návštěvnost lesních porostů v borůvkových a brusinkových lesních typech.

V intenzitě sběru uvedených lesních plodin na jednotku plochy existují značné rozdíly mezi kraji, což je způsobeno nejen intenzitou sběru domácnostmi, ale i počtem obyvatel (domácností) připadajících na jednotku výměry lesní půdy přístupné veřejnosti. Výrazně nadprůměrné množství lesních plodin na jednotku plochy se sbírá na území Středočeského kraje – v průměru dvojnásobek i více než v ostatních krajích (jde o vliv obyvatel Prahy) – Šišák (1997), Sisak et al. (2016).

6.3.2 Metodika hodnocení společenské sociálně-ekonomické významnosti nedřevoprodukčních funkcí lesa na území navrhovaného NP Křivoklátsko

Vyjádření společenského sociálně-ekonomického významu nedřevoprodukčních funkcí lesa je realizováno na bázi objemu sbírané produkce v tržních cenách, která je dosud známa (každoročně monitorována – v následující tabulce z certifikované metodiky oceňování společenské sociálně-ekonomické významnosti funkcí lesa (Šišák et al., 2010).

Tab. 27: Společenská sociálně-ekonomická cena jednotlivých kvalitativních charakteristik nedřevoprodukčních funkcí lesa (Kč/ha).

Kvalitativní charakteristiky lesa	Roční	Celková (kapitalizovaná)
Les celkem (hlavní lesní plodiny celkem)	1 315	65 750
Les v borůvkových a brusinkových lesních typech (hlavní plodiny celkem)	4 944	247 200

V rámci dotčeného území ve Středočeském kraji se uvedené hodnoty násobí koeficientem 2,0 – pro průměr Středočeského kraje. Dané hodnoty platí za předpokladu omezení vstupu do lesních porostů a zákazu sběru lesních plodin; pokud je omezení či vyloučení dočasné, kalkulují se každoročně hodnoty roční, pokud je trvalé, na dobu neurčitou, kalkulují se hodnoty kapitalizované.

Při trvalém vyloučení vstupu do lesních porostů a sběru lesních plodin dochází ke snížení plnění úrovně daných funkcí lesa v průměru na poměrně vysoké úrovni.

6.3.3 Výsledky společenských sociálně-ekonomických dopadů změn v nedřevoprodukčních funkcích lesa spojených s případným vyhlášením NP Křivoklátsko

Společenská sociálně-ekonomická cena nedřevoprodukčních funkcí lesa na daném území navrhovaného NP Křivoklátsko, vyjádřená podle uvedené metodiky a upravená podle podmínek ve výše uvedené tabulce, dosahuje pro les mimo borůvkových a brusinkových lesních typů pro Středočeský kraj průměrnou společenskou sociálně-ekonomickou hodnotu $1\,315 \times 2,0 = 2\,630$ Kč/ha lesní půdy ročně a $65\,750 \times 2 = 131\,500$ Kč/ha lesní půdy v kapitalizované hodnotě. V borůvkových a brusinkových lesních typech (pro hlavní plodiny celkem) s možností vstupu a sběru dosahuje společenská sociálně-ekonomická hodnota úrovně $4\,944$ Kč/ha $\times 2,0 = 9\,888$

Kč/ha lesní půdy ročně, a $247\,200 \times 2 = 494\,400$ Kč/ha v kapitalizované hodnotě v případě trvalého působení dané funkce lesa na dobu neurčitou. Dané hodnoty zohledňují v průměru dvojnásobně vyšší intenzity sběru lesních plodin ve srovnání s průměrem ČR.

Společenská hodnota nedřevoprodukčních funkcí se kalkuluje pro 3 varianty míry využití nedřevoprodukčních funkcí lesa na daném území, a to:

1. se současným režimem ochrany (CHKO, NPR, PR, ptačí oblast, evropsky významné lokality, biosférická rezervace UNESCO, lesnický park),
2. se zřízením NP Křivoklátsko s návrhem velikosti I. zóny 29,6 %, II. zóny 68,9 % a III. zóny 1,5 %,
3. s předpokladem, že se jedná o návrh zřízení NP II. stupně dle IUCN, a následně s tím spojeným požadavkem dosáhnout výhledově režimu bezzásahovosti až na ploše 75 % území NP.

Ad 1) Celkově dosahuje na daném území navrhovaného NP Křivoklátsko v současné době podle zjištěných údajů z LHP a terénních údajů plocha PUPFL, na níž lze kalkulovat s produkcí a sběrem nedřevních lesních plodin (ať již hub, lesních bobulovin, léčivých a dalších rostlin či jejich částí) na majetcích státních, obecních i soukromých bez NPR a PR výměry 9 259 ha. Z typologických podkladů a terénních zjištění vyplývá, že plochy produkčních borůvkových a brusinkových porostů na lesní půdě v navrhovaném území NP Křivoklátsko lze kalkulovat na úrovni 700 ha mimo území NPR a PR, v nichž sběr není povolen.

Úhrnem se jedná na dané výměře s možným využitím nedřevoprodukčních funkcí lesa o průměrnou roční společenskou sociálně-ekonomickou hodnotu nedřevoprodukčních funkcí lesa na úrovni 6,921 mil. Kč v borůvkových a brusinových lesních typech, a o průměrnou roční hodnotu 22,510 mil. Kč na lesní půdě mimo uvedené typy a porosty daných plodin. Celkem dosahuje společenská sociálně-ekonomická hodnota nedřevoprodukčních funkcí lesa ročně 29,431 mil. Kč, a průměrná úhrnná kapitalizovaná hodnota 1 471,6 mil. Kč.

Ad 2) V navrhované stávající variantě zřízení NP Křivoklátsko se předpokládá výměra I. zóny 29,6 %, II. zóny 68,9 % a III. 1,5 %. Za předpokladu, že I. zóna bude bezzásahová, a s nepovoleným sběrem lesních plodin, ale sběr lesních plodin ve II. a III. zóně nebude omezen, se může uvažovat s využitím nedřevoprodukčních funkcí lesa na ploše 6 211 ha lesní půdy, z toho proporcionálně 493 ha plochy borůvkových a brusinkových lesních typů. Zbývající část 2 611 ha lesní půdy nebude pro nedřevoprodukční funkce využita. V rámci dané varianty se společenská hodnota nedřevoprodukčních funkcí lesa kalkuluje pro dané období po zřízení NP Křivoklátsko v borůvkových a brusinkových lesních typech ročně na úrovni 4,875 mil. Kč, a na lesní půdě mimo uvedené typy ročně ve výši 15,038 mil. Kč. Celkem tedy dosahuje společenská sociálně-ekonomická hodnota nedřevoprodukčních funkcí lesa ročně 19,913 mil. Kč, a průměrná úhrnná kapitalizovaná hodnota 995,7 mil. Kč.

Ad 3) V případě zřízení NP Křivoklátsko II. stupně IUCN, při němž se předpokládá v budoucnosti postupně možnost dosažení až 75 % daného území bez zásahu, tj. výhledově s nepovoleným sběrem lesních plodin na ploše 7 668 ha lesní půdy (PUPFL), by byla nadále pro produkci a sběr lesních plodin využita plocha na úrovni 2 556 ha včetně 190 ha borůvkových a brusinkových lesních typů. V rámci dané varianty se společenská hodnota nedřevoprodukční funkce lesa kalkuluje pro dané období po zřízení NP Křivoklátsko v borůvkových a brusinkových lesních typech ročně na úrovni 1,879 mil. Kč a na lesní půdě mimo uvedené typy ročně na úroveň 6,722 mil. Kč. Celkem tedy dosahuje společenská sociálně-ekonomická hodnota nedřevoprodukční funkce lesa ročně 8,601 mil. Kč, průměrná úhrnná kapitalizovaná hodnota 430,1 mil. Kč.

Souhrn

V případě změny současného stavu ochrany území z formy CHKO na NP Křivoklátsko a zrušení NPR, PR a lesnického parku dojde k následujícím výrazným změnám hodnot společenské sociálně-ekonomické významnosti nedřevoprodukčních funkcí lesa oproti současnému stavu:

- ve 2. variantě s rozsahem zón NP dle návrhu z roku 2010 dojde oproti současnému stavu v průměru k výraznému poklesu z dosavadní hodnoty nedřevoprodukčních funkcí 29,431 mil. Kč ročně na hodnotu 19,913 mil. Kč, tj. o –9,518 mil. Kč (–32,3 %) každý rok, a v celkové kapitalizované hodnotě dojde k poklesu z 1 471,6 mil. Kč ročně na hodnotu 995,7 mil. Kč, tj. o –475,9 mil. Kč.
- ve 3. variantě při dodržení záměru zřídit NP Křivoklátsko II. stupně IUCN, přičemž lze uvažovat v budoucnosti postupně s dosažením až 75 % daného území bez zásahu, dojde postupně oproti současnému stavu k vysoce výraznému poklesu z dosavadní hodnoty 29,431 mil. Kč ročně na hodnotu pouze 8,601 mil. Kč ročně, tj. o –20,830 mil. Kč (–70,8 %) každý rok, a v celkové kapitalizované hodnotě k výraznému poklesu z 1 471,6 mil. Kč na hodnotu 430,1 mil. Kč, tj. o –1 041,5 mil. Kč.

Uvedená komplexní společenská sociálně-ekonomická hodnota zahrnuje v podstatě veškeré společenské sociálně-ekonomické ztráty obyvatel a návštěvníků lesů z nevyužití sběru lesních plodin ve společnosti.

6.4 Hodnocení společenských sociálně-ekonomických dopadů změn ve vzduchoochranné environmentální funkci lesa spojených s případným vyhlášením NP Křivoklátsko

6.4.1 Sociálně-ekonomická významnost vzduchoochranné environmentální funkce lesa

Ochranné environmentální funkce lesa mají zprostředkovaně tržní povahu. Řadí se mezi ně funkce lesa vázání uhlíku a snižování obsahu oxidu uhličitého (CO_2) v ovzduší, a tím brzdění klimatické změny (viz „ekologická environmentální významnost dřevoprodukční funkce lesa). Kdyby se srovnání se stávajícím stavem uvedená funkce lesa přestala působit, došlo by k ekonomickým, hospodářským ztrátám. Významnou funkcí, která v současné době nabývá globálně na významu, je v případě vzduchoochranných funkcí lesa tzv. vázání CO_2 , tj. vázání uhlíku lesem. Vázání CO_2 lesem je podmíněno zejména využitím dříví a výrobků z něj ve společnosti.

Environmentální vzduchoochranná funkce vázání uhlíku je bezprostředně spojena s dřevoprodukční funkcí lesa ve společnosti, s produkčním využíváním dřeva jako obnovitelného biologického materiálu ve společnosti, využíváním dřeva a vázáním uhlíku a CO_2 ve výrobcích ze dřeva (nábytku, konstrukcích a stavbách a dalších výrobcích nejen dlouhodobé, ale i krátkodobé povahy, včetně energetických účelů), uvolněním porostních ploch těžbou pro další produkci dřeva a další vázání uhlíku. Tato funkce lesa je ve světě považována za ekologicky velmi významnou.

6.4.2 Metodika hodnocení společenské sociálně-ekonomické významnosti vzduchoochranné environmentální funkce lesa na území navrhovaného NP Křivoklátsko

Společenská sociálně-ekonomická cena funkce lesa vázání uhlíku je podle certifikované metodiky (Šišák et al., 2010) kalkulována na bázi průměrného ročního množství CO_2 vázaného v produkci dříví na jednotku plochy lesa pro společenskou potřebu

využitelného jako biomasa a na bázi obchodování s uhlíkem a ceně za 1 tunu ekvivalentu CO₂. V rámci ČR se v průměru jedná o roční hodnotu 1 000 Kč/ha porostní půdy určené k produkci dřeva pro společenskou spotřebu. Celková kapitalizovaná hodnota pak dosahuje výše 50 000 Kč/ha. Uvedené hodnoty se upravují koeficienty podle SLT. Dané hodnoty platí v případě, že daná funkce lesa nebude na příslušném území nahrazena jinou trvale obnovitelnou produkcí využívanou ve společnosti pro energetické účely, či konzervující CO₂ v produktech.

6.4.3 Výsledky společenských sociálně-ekonomických dopadů změn ve vzduchoochranné environmentální funkci lesa spojených s případným vyhlášením NP Křivoklátsko

Společenská sociálně-ekonomická cena funkce lesa vázání uhlíku, tj. snižování CO₂ ve vzduchu a tím brzdění klimatické změny, vyjádřená podle výše uvedené metodiky a upravená podle struktury SLT na daném území navrhovaného NP Křivoklátsko, dosahuje v současném stavu stupně ochrany území průměrné roční jednotkové hodnoty 946,11 Kč/ha porostní půdy a průměrné kapitalizované jednotkové hodnoty v případě trvalého působení dané funkce lesa na dobu neurčitou 47 305,71 Kč/ha. Dané hodnoty zohledňují horší produkční poměry na daném území oproti průměru ČR, což je vyjádřeno zejména příslušnými SLT.

Společenská hodnota vzduchoochranné funkce lesa vázání uhlíku se kalkuluje pro 3 varianty míry využití uvedené funkce lesa na daném území, a to:

1. se současným stupněm ochrany (CHKO, NPR, PR, ptačí oblast, evropsky významné lokality, biosférická rezervace UNESCO, lesnický park),
2. se zřízením NP Křivoklátsko s návrhem velikosti I. zóny 29,6 %, II. zóny 68,9 % a III. zóny 1,5 %,
3. s předpokladem, že se jedná o návrh zřízení NP II. stupně dle IUCN, a následně s tím spojeným požadavkem dosáhnout výhledově režimu bezzásahovosti až na ploše 75 % území NP.

Ad 1) Celkově je na daném území navrhovaného NP Křivoklátsko v současné době podle zjištění realizována dřevoprodukční funkce lesa, těsně spojená s aktivním vázáním uhlíku společností ve dřevě jako biomase, na celkové výměře 8 571 ha porostní půdy všech druhů vlastnictví, tj. obecního, soukromého a státního (z celkové výměry 9 536 ha porostní půdy se 40 SLT, bez 965 ha lesních porostů v NPR a dalších územích s aktivně společensky nevyužívanou vzduchoochrannou funkcí vázání uhlíku). Úhrnem má na dané výměře vzduchoochranná funkce lesa vázání uhlíku průměrnou roční společenskou sociálně-ekonomickou hodnotu na úrovni 8,109 mil. Kč ročně a průměrnou celkovou kapitalizovanou hodnotu 405,5 mil. Kč.

Ad 2) V navrhované stávající variantě zřízení NP Křivoklátsko se předpokládá výměra I. zóny 29,6 %, II. zóny 68,9 % a III. zóny 1,5 %. Za předpokladu, že I. zóna bude bezzásahová, a funkce lesa vázání uhlíku nebude ve II. a III. zóně omezena, bude funkce lesa vázání uhlíku využita na ploše 6 713 ha, zbývající část 2 823 ha porostní půdy nebude pro danou funkci využita. V rámci dané varianty se společenská hodnota dřevoprodukční funkce kalkuluje pro dané období po zřízení NP Křivoklátsko na úrovni 6,351 mil. Kč ročně a na průměrnou celkovou kapitalizovanou hodnotu 317,6 mil. Kč.

Ad 3) V případě zřízení NP Křivoklátsko II. stupně IUCN je možno uvažovat v budoucnosti postupně s dosažením až 75 % daného území bez zásahu, tj. výhledově s nevyužitím vzduchoochranné funkce lesa vázání uhlíku aktivně společností na ploše 7 152 ha porostní půdy včetně stávající plochy NPR a PR. To znamená, že využita by byla nadále pro produkci dřeva a vázání uhlíku porostní plocha na úrovni 2 384 ha, ovšem s předpokladem, že by již nebyla daná funkce dále omezena.

Úhrnem by se jednalo na daném území o průměrnou roční společenskou hodnotu 2,256 mil. Kč a průměrnou celkovou kapitalizovanou hodnotu 112,7 mil. Kč.

Souhrn

V případě změny současného stavu ochrany území z formy CHKO na NP Křivoklátsko a zrušení NPR, PR a lesnického parku dojde k následujícím výrazným změnám hodnot společenské sociálně-ekonomické významnosti vzduchoochranných funkcí lesa oproti současnému stavu:

- ve 2. variantě s navrhovaným udržení všech tří zón NP dojde oproti současnému stavu v průměru k významnému poklesu z dosavadní společenské hodnoty vzduchoochranných funkcí (vázaní uhlíku) 8,109 mil. Kč ročně na hodnotu 6,351 mil. Kč ročně, tj. o –1,758 mil. Kč (–21,7 %) každý rok, a v celkové kapitalizované hodnotě dojde k poklesu ze 405,5 mil. Kč na hodnotu 317,6 mil. Kč, tj. o –87,9 mil. Kč.
- ve 3. variantě při dodržení záměru zřídit NP Křivoklátsko II. stupně IUCN, při němž se předpokládá v budoucnosti postupně dosažení až 75 % daného území bez zásahu, dojde postupně oproti současnému stavu k velmi výraznému poklesu z dosavadní hodnoty 8,109 mil. Kč ročně na hodnotu 2,256 mil. Kč ročně, tj. o –5,853 mil. Kč (–72,2 %) každý rok, a v celkové kapitalizované hodnotě dojde k poklesu ze 405,5 mil. Kč na hodnotu 112,7 mil. Kč, tj. o –292,8 mil. Kč.

Uvedená komplexní společenská sociálně-ekonomická hodnota zahrnuje v podstatě veškeré společenské sociálně-ekonomické ztráty z nevyužití vzduchoochranné funkce vázaní uhlíku prostřednictvím produkce obnovitelné suroviny dřeva ve smyslu biomasy nevyužité ve společnosti.

6.5 Hodnocení společenských sociálně-ekonomických dopadů změn v kulturně-naučných funkcích lesa spojených s případným vyhlášením NP Křivoklátsko

6.5.1 Sociálně-ekonomická významnost kulturně-naučných environmentálních funkcí lesa (přírodoochranných, výchovných, vědeckých a institucionálních)

Kulturně-naučné environmentální funkce lesa jsou pozitivními externalitami lesa. Mají obdobně jako zdravotně-hygienické environmentální funkce lesa nemateriální, mimoekonomickou, netržní, sociální podstatu. Neúčastní se identifikovatelně a měřitelně materiálního reprodukčního procesu, nejsou ani zprostředkovaně součástí trhu.

Daný blok funkcí lesa je projevem toho, že lesní prostředí je jednou z nejméně změněných složek přírodního prostředí lidskou činností a že je nenahraditelným zdrojem různorodých poznatků o přírodě a jejím vývoji, vztazích přírodního prostředí a společnosti u nás. Nedílnou a podstatnou součástí uvedených funkcí je biodiverzita. Dané externality jsou důležité pro vědu, výzkum, výchovu a vzdělávání, jsou objektem činnosti různých vědecko-výzkumných, výchovných, vzdělávacích a kulturních institucí a společenských organizací.

Jejich ztrátou nedochází k bezprostředním, reálně měřitelným ekonomickým, hospodářským, tržním ztrátám. Dochází však k absolutní ztrátě užitných hodnot, jejich sociálních stránek, jejichž společenský význam je vyjádřitelný jen velmi obtížně a podmíněně. Jejich imateriální význam lze teoreticky ocenit rovněž prostřednictvím přístupu ochoty platit, nejčastěji metodou dotazování s využitím kontingentní valuační metody (CVM). Ve stávajících poměrech ČR je však zřejmě nejvhodnějším přístupem expertní srovnávací přístup s důrazem na využití expertních názorů

a ocenění (Šišák, 2000). Peněžní hodnota kulturně-naučných funkcí lesa v jednotlivých charakteristikách je vyjádřena na základě expertně stanoveného poměru jejich významnosti (Šišák et al., 2002, Šišák et al., 2010).

Průměrná cena jednotlivých charakteristik se stanoví podle expertně zjištěného poměru jejich významnosti k průměrné významnosti kulturně-naučných funkcí lesa. Takto získaná hodnota je obdobou bodového expertního hodnocení stupně plnění kritéria, nebo významnosti užítu funkce (např. Papánek, 1978), v běžně používaných expertních vícekritériálních rozhodovacích analýzách či hodnotových analýzách (blíže viz např. Šišák et al., 2001).

6.5.2 Metodika hodnocení společenské sociálně-ekonomické významnosti kulturně-naučných funkcí lesa na území navrhovaného NP Křivoklátsko

Hodnocení společenské sociálně-ekonomické významnosti kulturně-naučných funkcí lesa na území navrhovaného NP Křivoklátsko vychází z certifikované metodiky (Šišák et al., 2010). V následující tabulce jsou uvedeny základní hodnoty podle jednotlivých druhů zvláště chráněných území pro průměrný stupeň přirozenosti.

Hodnotové rozdíly významnosti kulturně-naučných funkcí a v jejich rámci zejména základní přírodoochranné funkce lesa byly v metodice diferencovány expertní metodou s ohledem na významnost jednotlivých kategorií ZCHÚ a s ohledem na jejich předpokládaný stupeň přirozenosti dřevinné skladby porostů tak, jak je uvedeno v tabulce 28.

Kvalitativní charakteristiky lesa	Roční	Celková (kapitalizovaná)
Lesy sloužící běžnému lesnímu hospodářství	2 183	109 150
Lesy sloužící výuce a výzkumu	3 742	187 100
Z toho trvalé výzkumné plochy	4 834	241 700
Lesy v národních parcích:		
– 1. zóna	6 159	307 950
– 2. zóna	5 458	272 900
– 3. zóna	3 898	194 900
Lesy v chráněných krajinných oblastech:		
– 1. zóna	5 691	284 550
– 2. zóna	4 834	241 700
– 3. zóna	3 352	167 600
Lesy národních přírodních rezervací	7 095	354 750
Lesy přírodních rezervací	5 925	296 250
Lesy národních přírodních památek	5 613	280 650
Lesy přírodních památek	4 366	218 300
Lesy ochranných pásem zvláště chráněných území	3 352	167 600
Lesy přírodních parků	3 275	163 750
Lesy v územních systémech ekologické stability:		
– 1. nadregionálních	5 380	269 000
– 2. regionálních	3 742	187 100
– 3. lokálních	2 729	136 450
Lesy v krajinných památkových zónách	3 976	198 800
Lesy světového dědictví UNESCO	6 081	304 050
Lesy biosférických rezervací UNESCO	5 691	284 550
Lesy NATURA 2000	4 834	241 700

Tab. 28: Společenská sociálně-ekonomická cena jednotlivých kvalitativních charakteristik kulturně-naučných funkcí lesa pro společnost (Kč/ha).

Nicméně je možno experimentálně diferencovat hodnoty navíc i v rámci výše uvedených charakteristik ZCHÚ, jejichž jednotlivé části nejsou stejně hodnotné z hlediska stupně přirozenosti a plnění úrovně přírodoochranné funkce lesa. Za stávající situace a dostupné databáze údajů je možno kvalitu dané přírodoochranné funkce v jednotlivých charakteristikách ve zvláště chráněných územích (ZCHÚ) v poměrech ČR upravit ještě v souvislosti s daným stupněm přirozenosti. Tím se ovšem oproti jiným funkcím lesa hodnoty kulturně-naučných funkcí lesa ještě dále navyšují.

Do současné doby bylo vypracováno několik systémů stupňů přirozenosti – od čtyřstupňových (A, B, C, D), přes pětistupňové (1–5), až po sedmistupňový (0–6). V původní a v práci použité certifikované metodice (Šišák et al., 2010) je využit následující pětistupňový systém.

V souvislosti se stupněm přirozenosti se uvedené hodnoty pro stupeň přirozenosti „1.“ násobí koeficientem 2,5, pro stupeň „2.“ koeficientem 2,0, pro stupeň „3.“ koeficientem 1,5, pro stupeň „4“ koeficientem 1,0, pro nejnižší stupeň „5.“ koeficientem 0,5.

Použité stupně přirozenosti (vyjadřující v podstatě rovněž úroveň ekologické stability), pětistupňová klasifikace:

- 1. porosty s přírodě blízkou druhovou skladbou bez příměsi geograficky nepůvodních dřevin;*
- 2. porosty, kde 50–90 % dřevin odpovídá stanovišti a zastoupení geograficky nepůvodních dřevin je menší než 1 %;*
- 3. porosty, kde méně než 50 % dřevin současné skladby odpovídá stanovišti a zastoupení geograficky nepůvodních dřevin je menší než 10 %;*
- 4. monokultury nebo jiné porosty, jejichž druhová skladba neodpovídá stanovišti, nebo směs dřevin s podílem 10–50 % geograficky nepůvodních dřevin;*
- 5. porosty se zastoupením geograficky nepůvodních dřevin nad 50 %, dále odumírající, rozvrácené nebo silně poškozené porosty dřevin neodpovídající stanovišti.*

Ovšem rovněž sedmistupňový systém poskytuje obdobné výsledky jako pětistupňový při obdobné základní bázi pro stupeň „2“, tj. „nízký stupeň přirozenosti“, tedy podprůměrný stupeň v rámci lesů v ČR se základním koeficientem „1,0“ (viz výše) k vyjádřeným hodnotám společenské sociálně-ekonomické ceny jednotlivých kvalitativních charakteristik kulturně-naučných funkcí lesa pro společnost – viz následující tabulka.

Tab. 29: Hodnocení stupňů přirozenosti.

Stupeň přirozenosti	Hodnocení ekologicko-stabilizačního potenciálu	Druhová diverzita %	Stupeň přirozenosti %
0	Nevhodný	C	>10
1	Velmi nízký	DP	11–30
2	Nízký	MZ	31–45
3	Průměrný	MZP	46–55
4	Vysoký	MPP	56–70
5	Velmi vysoký	ZZZ	71–90
6	Mimořádný	PPPP	91 a více

V konkrétní metodice výpočtu společenské sociálně-ekonomické hodnoty kulturně-naučných funkcí lesa na území navrhovaného NP Křivoklátsko byl použit oproti pětistupňovému v původní certifikované metodice odvození základních hodnot (Šišák et al., 2010) sedmistupňový systém stupňů přirozenosti, obdobně jako v závěrečné zprávě „Zhodnocení rizik a přínosů uvažovaného vyhlášení Národního parku Křivoklátsko včetně ekonomického zhodnocení (ÚHÚL, 2004). Protože však

základní hodnoty společenské sociálně-ekonomické významnosti jednotlivých kvalitativních charakteristik byly v původní certifikované metodice vyjádřeny v podstatě na bázi nižšího stupně přirozenosti v rámci ČR než průměrného, tj. 2., bylo třeba upravit hodnoty podle konkrétního stupně přirozenosti v sedmistupňové škále podle daných kvalitativních charakteristik na základě poměru mezi jejich bodovými hodnotami a použitou hodnotou odpovídající nízkému stupni přirozenosti 2.

Předpokládáme-li průměrný stupeň přirozenosti charakterizovaný v hodnocení ekologicko-stabilizačního potenciálu v NPR, v I. zóně NP, a I. zóně CHKO jako velmi vysoký (stupeň přirozenosti 5), je koeficient významnosti pro uvedené charakteristiky ZCHÚ vyjádřen na základě poměru těchto hodnot k hodnotě nízkého ekologicko-stabilizačního potenciálu stupně přirozenosti 2, podle něhož byly kalkulovány průměrné základní hodnoty v ČR v dané tabulce. To znamená, že koeficient, kterým se násobí (tj. dále zvyšují) základní hodnoty podle základních uvedených charakteristik ZCHÚ ve výše uvedené tabulce, je roven 2,5.

V ostatních zónách se předpokládá průměrný stupeň přirozenosti vysoký (stupeň přirozenosti 4), a tedy v poměru k nízkému stupni přirozenosti 2 v základní tabulce, je koeficient, kterým se upravují hodnoty z dané tabulky, roven 2,0.

6.5.3 Výsledky společenských sociálně-ekonomických dopadů změn v kulturně-naučných funkcích lesa spojených s případným vyhlášením NP Křivoklátsko

Společenská sociálně-ekonomická hodnota kulturně-naučných funkcí lesa na daném území navrhovaného NP Křivoklátsko se vyjadřuje v základě podle jednotlivých charakteristik ZCHÚ, které jsou zde zastoupeny v souvislosti s jejich průměrným stupněm přirozenosti. V současnosti je ochrana území zajištěna, jak bylo uvedeno výše, následujícími ZCHÚ: NPR o výměře 747,52 ha PUPFL, PR o výměře 217,08 ha PUPFL a biosférickou rezervací UNESCO bez NPR a PR, tj. 8 822,4 ha PUPFL. Celkem se jedná o 9 787 ha PUPFL. Rozdíl mezi uvedenou hodnotou a celkovou výměrou navrhovaného NP na ploše 10 224 ha plochy je způsoben nezařazením ploch, na nichž nepůsobí kulturně naučné funkce lesa, zejména zemědělských ploch, ploch komunikací a intravilánu obce Karlova Ves. Dále je ochrana území zajištěna CHKO I., II, a III. zóny rovněž na celé uvedené ploše a lesnickým parkem.

Avšak protože je hodnota společenské sociálně-ekonomické významnosti kulturně-naučných funkcí biosférické rezervace UNESCO na daném území navrhovaného NP Křivoklátsko výrazně vyšší než hodnoty II. a III. zóny CHKO a rovná se I. zóně CHKO (viz tabulka), použije se v souladu s certifikovanou metodikou pro vyjádření celkové hodnoty tato nejvyšší hodnota příslušného ZCHÚ. Souhrnně je tedy vyjádřena podle metodiky současná společenská hodnota na bázi:

- **NPR** – na základní úrovni 7 095 Kč/ha ročně a 354 750 Kč/ha v kapitalizované hodnotě, avšak protože průměrný ekologicko-stabilizační potenciál a stupeň přirozenosti je v dané kategorii velmi vysoký, zvyšuje se daná základní hodnota koeficientem 2,5 na 17 737,5 Kč/ha ročně a 886 875 Kč/ha v kapitalizované hodnotě;
- **PR** – na základní úrovni 5 925 Kč/ha ročně a 296 250 Kč/ha v kapitalizované hodnotě, avšak protože průměrný ekologicko-stabilizační potenciál a stupeň přirozenosti je v dané kategorii velmi vysoký, zvyšuje se daná základní hodnota koeficientem 2,5 na 14 812,5 Kč/ha ročně a 740 625 Kč/ha v kapitalizované hodnotě;
- **biosférická rezervace UNESCO** – na základní úrovni 5 691 Kč/ha ročně a 284 550 Kč/ha v kapitalizované hodnotě, avšak protože průměrný ekologicko-stabilizační potenciál a stupeň přirozenosti je v dané kategorii velmi vysoký, zvyšuje se daná

základní hodnota koeficientem 2,5 na 14 227,5 Kč/ha ročně a 711 375 Kč/ha v kapitalizované hodnotě.

V případě navrhovaného zřízení NP Křivoklátsko se předpokládají následující zóny a jejich hodnoty:

- **I. zóna navrhovaného NP** – na základní úrovni 6 159 Kč/ha ročně a 307 950 Kč/ha v kapitalizované hodnotě, avšak opět při předpokládaném průměrném velmi vysokém stupni přirozenosti se dané hodnoty zvyšují koeficientem 2,5 na 15 397,5 Kč/ha ročně a 769 875 Kč/ha v kapitalizované hodnotě.
- **II. zóna a III. zóna navrhovaného NP** – které však mají hodnoty společenské sociálně-ekonomické významnosti nižší než biosférická rezervace UNESCO, a to jak v základních hodnotách (viz výše uvedená tabulka), tak zvýšených koeficientem 2,5, takže v daném případě se na příslušné ploše použije vyšší hodnota, tzn. hodnota biosférické rezervace UNESCO – viz výše.

Společenská hodnota kulturně-naučných funkcí lesa se kalkuluje pro 3 varianty míry využití kulturně-naučných funkcí lesa na daném území, a to:

1. se současným režimem ochrany (CHKO, NPR, PR, ptačí oblast, evropsky významné lokality, biosférická rezervace UNESCO, lesnický park),
2. se zřízením NP Křivoklátsko dle návrhu z roku 2010, tj. I. zóny 29,6 %, II. zóny 68,9 % a III. zóny 1,5 %,
3. s předpokladem, že se jedná o návrh zřízení NP II. stupně dle IUCN, a následně s tím spojeným požadavkem dosáhnout výhledově režimu bezzásahovosti až na ploše 75 % území NP a s určitou pravděpodobností dosažení kvality I. zóny NP.

Ad 1) Celkově působí na daném území navrhovaného NP Křivoklátsko v současné době podle zjištění kulturně-naučné funkce lesa na celkové výměře 9 787 ha PUPFL všech druhů vlastnictví, tj. obecního, soukromého a státního. Z toho v rámci:

- NPR na ploše 747,52 ha o průměrné společenské hodnotě 13,259 mil. Kč ročně a 663,0 mil. Kč v kapitalizované hodnotě;
- PR na ploše 217,08 ha o průměrné společenské hodnotě 3,215 mil. Kč ročně a 160,8 mil. Kč v kapitalizované hodnotě;
- biosférická rezervace UNESCO na ploše 8 822,4 ha o průměrné společenské hodnotě 125,521 mil. Kč ročně a 6 276,0 mil. Kč v kapitalizované hodnotě.

Úhrnem se jedná na dané ploše o průměrnou společenskou sociálně-ekonomickou hodnotu kulturně-naučných funkcí lesa na úrovni 141,995 mil. Kč ročně a průměrnou celkovou kapitalizovanou hodnotu 7 099,8 mil. Kč.

Ad 2) V navrhované stávající variantě zřízení NP Křivoklátsko se předpokládá výměra I. zóny 29,6 %, II. zóny 68,9 % a III. zóny 1,5 %. Přitom však bude ochrana daného území rovněž zajištěna biosférickou rezervací UNESCO. NPR a PR budou zřejmě začleněny do I. zóny NP. Z celkové výměry území 9 787 ha PUPFL bude do I. zóny NP začleněno tedy 2 897 ha, s průměrnou vyšší hodnotou společenské sociálně-ekonomické významnosti kulturně-naučných funkcí lesa, než má biosférická rezervace. Na další ploše mimo I. zónu NP, tj. na 6 890 ha, vykazuje však daná biosférická rezervace hodnoty vyšší, to znamená, že hodnoty společenské sociálně-ekonomické významnosti kulturně naučných funkcí lesa se kalkulují následovně:

- I. zóna NP bude mít souhrnnou průměrnou hodnotu na úrovni 44,607 mil. Kč ročně a 2 230,0 mil. Kč v kapitalizované formě;
- biosférická rezervace UNESCO, překrývající hodnotově ostatní zóny NP, bude mít průměrnou roční hodnotu na úrovni 98,027 mil. Kč a 4 901,4 mil. Kč v kapitalizované formě.

Úhrnem se jedná na dané ploše o průměrnou společenskou sociálně-ekonomickou hodnotu kulturně-naučných funkcí lesa na úrovni 142,634 mil. Kč ročně a průměrnou celkovou kapitalizovanou hodnotu 7 131,4 mil. Kč.

Ad 3) V případě zřízení NP Křivoklátsko II. stupně IUCN, při němž se předpokládá v budoucnosti postupně dosažení až 75 % daného území bez zásahu, přičemž však ochrana daného území bude rovněž zajištěna biosférickou rezervací UNESCO, by území bez zásahu zřejmě mělo postupně nabýt charakteru I. zóny NP (včetně území stávajících NPR a PR). Z celkové výměry 9 787 ha PUPFL by tak mělo výhledově nabýt charakteru I. zóny NP území o ploše 7 340 ha. Biosférická rezervace UNESCO by pak překrývala hodnotově ostatní části NP na ploše 2 447 ha. Hodnoty společenské sociálně-ekonomické významnosti kulturně naučných funkcí lesa se pak kalkulují následovně:

- I. zóna NP bude mít souhrnnou průměrnou hodnotu na úrovni 113,018 mil. Kč ročně a 5 650,9 mil. Kč v kapitalizované formě;
- biosférická rezervace UNESCO, překrývající hodnotově ostatní zóny NP, bude mít souhrnnou průměrnou roční hodnotu na úrovni 34,815 mil. Kč a 1 740,7 mil. Kč v kapitalizované formě.

Úhrnem se jedná na dané ploše o průměrnou společenskou sociálně-ekonomickou hodnotu kulturně-naučných funkcí lesa na úrovni 147,883 mil. Kč ročně a průměrnou celkovou kapitalizovanou hodnotu 7 391,6 mil. Kč.

Souhrn

V případě změny současného stavu ochrany území z formy CHKO na NP Křivoklátsko a zrušení NPR, PR a lesnického parku dojde k následujícím výrazným změnám hodnot společenské sociálně-ekonomické významnosti kulturně-naučných funkcí lesa:

- ve 2. variantě s rozlohami jednotlivých zón NP dle návrhu NP z roku 2010 dojde oproti současnému stavu v průměru k velmi nepatrnému růstu společenské významnosti kulturně-naučných funkcí z dosavadní hodnoty 141,995 mil. Kč ročně na hodnotu 142,634 mil. Kč ročně, tj. o 639 tis. Kč, tj. o +0,5 % každý rok, a v celkové kapitalizované hodnotě z úrovně 7 099,8 mil. Kč na hodnotu 7 131,4 mil. Kč, tj. o 31,6 mil. Kč.
- ve 3. variantě při dodržení záměru zřídit NP Křivoklátsko II. stupně IUCN, při němž lze uvažovat v budoucnosti dosažení 75 % daného území bez zásahu, dojde postupně oproti současnému stavu k nepatrnému růstu z dosavadní hodnoty 141,995 mil. Kč ročně na hodnotu 147,883 mil. Kč ročně, tj. o 5,888 mil. Kč, tzn. o + 4,1 % každý rok, a v celkové kapitalizované hodnotě z úrovně 7 099,8 mil. Kč na hodnotu 7 391,6 mil. Kč, tj. o 299,8 mil. Kč.

Uvedená komplexní společenská sociálně-ekonomická hodnota zahrnuje v podstatě veškeré společenské sociálně-ekonomické přínosy z kulturně-naučných funkcí lesa podle dané metodiky.

6.6 Shrnutí

Z přehledu celkových výsledků v hodnotovém vyjádření z příložené souhrnné tabulky vyplývá, že zřízením NP Křivoklátsko dojde ke zvýšení hodnoty kulturně-naučných funkcí lesa, z nichž zásadní je přírodoochranná funkce lesa, o číselně nepatrnou úroveň podle variant navrhovaného NP od +0,5 % do +4,1 %, která se pohybuje v rámci rozpětí hodnotové tolerance výpočtů, jež lze odhadnout na ± 10 %. Tj. prakticky se jedná o stejnou hodnotovou úroveň jakou má současný stav ochrany daného území v kombinaci CHKO, NPR, PR, PO, EVL, biosférická rezervace UNESCO a lesnický park. Uvedeného drobného přírůstu společenské hodnoty od +0,5 % do +4,1 % by však bylo dosaženo za cenu výrazného poklesu společenských hodnot dalších funkcí lesa, který výrazně překračuje 10 % hodnotovou toleranci výpočtů podle

dané metodiky. Došlo by tak k poklesu společenské sociálně-ekonomické hodnoty obnovitelné ekologické dřevoproductní funkce lesa v první variantě o –21,7 % a ve druhé variantě až o –72,2 %, rovněž tak k poklesu společenské sociálně-ekonomické hodnoty nedřevoproductní funkce lesa v případě první varianty zřízení NP o –32,3 % a ve druhé variantě dokonce o –72,2 %, a rovněž k poklesu společenské sociálně-ekonomické hodnoty vzduchoochranné funkce lesa vázání uhlíku, v první variantě o –21,7 % a ve druhé variantě o –72,2 % (viz následující přehledová tabulka).

V ekvivalentu společenského sociálně-ekonomického hodnotového vyjádření by kulturně-naučné funkce lesa s podstatnou funkcí přírodoochrannou zvýšily svoji společenskou sociálně-ekonomickou hodnotu v první variantě zřízení NP o +0,639 mil. Kč ročně a o +31,6 mil. Kč v kapitalizované hodnotě oproti současnému stavu, ve druhé variantě pak až o +5,888 mil. Kč v roční hodnotě a o +291,8 mil. Kč v celkové kapitalizované hodnotě oproti současnému stavu.

Tab. 30: Souhrnné srovnání vývoje společenských sociálně-ekonomických hodnot funkcí lesa podle variant ponechání současného stavu, navrhovaného zřízení NP a rozšíření I. zóny na 75 % (IUCN II. stupně) v mil. Kč a %.

Funkce	1. varianta Současný stav		2. varianta Zřízení NP		3. varianta NP II. stupně IUCN	
	roční	kapitaliz.	roční	kapitaliz.	roční	kapitaliz.
Dřevoproductní	63,227	3 161,4	49,522	2 476,0	17,602	879,3
Rozdíl proti současnosti	–	–	–13,705	–685,4	–45,625	–2 282,1
Rozdíl v %	–	–	–21,7 %	–21,7 %	–72,2 %	–72,2 %
Nedřevoproductní	29,431	1 471,6	19,913	995,7	8,601	430,1
Rozdíl proti současnosti	–	–	–9,518	–475,9	–20,830	–1 041,5
Rozdíl v %	–	–	–32,3 %	–32,3 %	–70,8 %	–70,8 %
Vzduchoochranné	8,109	405,5	6,351	317,6	2,256	112,7
Rozdíl proti současnosti	–	–	–1,758	–87,9	–5,853	–292,8
Rozdíl v %	–	–	–21,7 %	–21,7 %	–72,2 %	–72,2 %
Kulturně–naučné	141,995	7 099,8	142,634	7 131,4	147,883	7 391,6
Rozdíl proti současnosti	–	–	+0,639	+31,6	+5,888	+299,8
Rozdíl v %	–	–	+0,5 %	+0,5 %	+4,1 %	+4,1 %
Celkem	242,762	12 138,3	218,420	10 920,7	176,342	8 813,7
Rozdíl proti současnosti	–	–	–24,342	–1 217,6	–66,420	–3 324,6
Rozdíl v %	–	–	–10,0 %	–10,0 %	–27,4 %	–27,4 %

Avšak další společenské funkce lesa, tj. obnovitelná ekologická dřevoproductní funkce lesa, nedřevoproductní funkce lesa, a ekologická vzduchoochranná funkce lesa vázání uhlíku ztratí na společenské sociálně-ekonomické hodnotě celkem v první variantě zřízení NP oproti současnému stavu ochrany území –24,981 mil. Kč ročně a –1 249,2 mil. Kč v kapitalizované hodnotě a ve druhé variantě –72,308 mil. Kč v roční hodnotě a –3 616,4 mil. Kč v kapitalizované hodnotě.

Uvedené výsledky potvrzují z hodnotové úrovně předchozí výsledky analýzy dokumentů a názory, že dosavadní stupeň ochrany území kombinací NPR, PR, biosférické rezervace UNESCO, lesnický park je na daném předmětném území navrhovaného NP Křivoklátsko dostatečný a že z hlediska přírodoochranného se tím získá ve společenské sociálně-ekonomické a ekologické hodnotě minimální výhoda, která ani zdaleka nevyváží jiné společenské sociálně-ekonomické a ekologické hodnotové ztráty komplexu jiných funkcí lesa, ve společenském rámci potřebných.

7 ZMĚNA KOMPETENCÍ STÁTNÍ SPRÁVY V PŘÍPADĚ VYHLÁŠENÍ NP

V případě vzniku NP dojde ke změně kompetencí orgánu státní správy v následujících oblastech:

- **státní správa lesů (SSL)** – viz ustanovení § 47–49 zákona č. 289/1995 Sb.)
- státní správa ochrany přírody a krajiny
- **státní správa myslivosti** – v NP vykonávají správu národních parků působnost, která je svěřena obcím; působnost krajů vykonává Ministerstvo životního prostředí (§ 57 odst. 5 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti),
- státní správa **rybářství** – v NP vykonávají státní správu rybářství správy NP – viz § 19 písm. f) zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů,
- státní správa **ochrany zemědělského půdního fondu** – viz zákon č. 334/1992 Sb.),
- ve vybraných kompetencích dle stavebního a vodního zákona.

7.1 Kompetence SSL v chráněných krajinných oblastech

Státní správu lesů v CHKO vykonávají:

- a) obecní úřady s rozšířenou působností,
- b) kraje,
- c) ministerstvo zemědělství.

Ve vojenských lesích na území CHKO, které jsou v působnosti Ministerstva obrany, vykonává v rozsahu působnosti obecního úřadu obce s rozšířenou působností a krajského úřadu Vojenský lesní úřad.

Dle § 50 zákona č. 289/1995 Sb. zde vykonává vrchní státní dozor MŽP.

7.2 Kompetence SSL v národních parcích

V národních parcích vykonávají státní správu lesů dle § 47 odst. 3 zákona č. 289/1995 Sb. orgány stanovené zvláštním předpisem – zákonem č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 79 odst. 3 písm. i) tohoto zákona vykonává funkci ústředního orgánu státní správy ve věcech lesního hospodářství národních parků a současně schvaluje LHP pro lesy v národních parcích a jejich ochranných pásmech MŽP. Působnost krajského úřadu a MZe na úseku státní správy lesů dle § 49 odst. 4 zákona č. 289/1995 Sb. vykonává v národních parcích a jejich ochranných pásmech Ministerstvo životního prostředí.

MŽP dle § 50 odst. 1 zákona č. 289/1995 Sb. v rámci výkonu vrchního státního dozoru dozírá, jak orgány státní správy, právnické a fyzické osoby dodržují ustanovení tohoto zákona, předpisů vydaných k jeho provedení a rozhodnutí vydaných na jeho základě. Výkon vrchního státního dozoru dle tohoto paragrafu platí pro všechny lesy v ČR.

7.3 Kompetence státní správy ochrany přírody (SSOP)

Státní správu na úseku ochrany přírody a krajiny dle § 75 ZOPK vykonávají následující orgány ochrany přírody:

- a) obecní úřady,
- b) pověřené obecní úřady,
- c) obecní úřady obcí s rozšířenou působností,
- d) krajské úřady,
- e) Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky (AOPK ČR)
- f) správy národních parků,
- g) Česká inspekce životního prostředí,
- h) ministerstvo životního prostředí,
- i) újezdni úřady, Ministerstvo obrany.

Kompetence státní správy ochrany přírody jsou definovány v § 75–80 ZOPK.

AOPK ČR na území chráněných krajinných oblastí, nejde-li o vojenské újezdy, vykonává státní správu v ochraně přírody a krajiny v rozsahu působnosti pověřených obecních úřadů, obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a krajských úřadů, není-li podle tohoto zákona příslušné Ministerstvo životního prostředí. AOPK ČR dále na území národních přírodních rezervací, národních přírodních památek a ochranných pásem těchto zvláště chráněných území, nejde-li o vojenské újezdy nebo o území národních parků a jejich ochranných pásem, vykonává státní správu v ochraně přírody a krajiny v rozsahu působnosti obecních úřadů, pověřených obecních úřadů, obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a krajských úřadů, není-li podle tohoto zákona příslušné Ministerstvo životního prostředí.

Správy národních parků na území národních parků a jejich ochranných pásem vykonávají státní správu v ochraně přírody a krajiny v rozsahu působnosti obecních úřadů, pověřených obecních úřadů, obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a krajských úřadů a AOPK ČR, není-li podle ZOPK příslušné Ministerstvo životního prostředí. Správa Národního parku Šumava vykonává státní správu též na území Chráněné krajinné oblasti Šumava.

Na území vojenských újezdů vykonávají státní správu v ochraně přírody a krajiny újezdni úřady v rozsahu působnosti obecních úřadů, pověřených obecních úřadů, obcí s rozšířenou působností, orgánů krajů, Agentury a správ národních parků, není-li k ní příslušné Ministerstvo obrany.

Jak konstatoval i rozsudek Nejvyššího správního soudu (2014), tak Správa národního parku a Chráněné krajinné oblasti Šumava (obdobně platí i pro ostatní NP) vystupuje na území NP v trojím postavení:

- 1) podle § 78 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny je na území Národního parku Šumava orgánem státní správy na úseku ochrany přírody a krajiny,
- 2) podle § 78 odst. 7 zákona o ochraně přírody a krajiny plní úkoly odborné organizace ochrany přírody,
- 3) podle § 22 odst. 2 a 3 zákona o ochraně přírody a krajiny vystupuje jako subjekt hospodařící se státními lesy na území Národního parku Šumava, tj. zastupuje vlastníka lesa, kterým je stát. Tuto činnost vykonává přímo, neboť k tomu nezřídila zvláštní právnickou osobu.

V instituci správy národního parku je tak propojena státní správa na úseku ochrany přírody a krajiny na území Národního parku Šumava a rovněž činnost, která zahrnuje soukromoprávní hospodaření s majetkem ve vlastnictví státu, konkrétně se státními lesy na území tohoto parku.

7.4 Shrnutí

- Zákon č. 114/1992 Sb., v platném znění, neruší platnost žádného zákona na území národního parku. Platnost jiných zákonů může být pouze omezena, pokud by byl

ohrožen předmět a cíl ochrany přírody. (Z hlediska lesního zákona je možno např. měnit obmýtí, obnovní dobu a dobu zajištění kultur. Opatření např. proti kůrov-cům a jiným biotickým škůdcům je možno vykonávat pouze v rozsahu schváleném orgánem ochrany přírody. V rámci projednávání sněmovního tisku 501 je navrho-váno mimo jiné vyloučení působnosti některých ustanovení zákona o lesích v 1. a 2. zóně NP.

- Předmět a cíl ochrany přírody na území národního parku je definován ve zřizova-cím předpisu. Na základě definovaného předmětu a cíle ochrany NP jsou zpraco-vávány všechny další dokumenty pro vyhlášený NP.
- Správa NP vystupuje v trojjediném postavení. Je jednak orgánem státní správy na úseku ochrany přírody a krajiny (§ 78 odst. 1 ZOPK), jednak odbornou organizací na úseku ochrany přírody (§ 78 odst. 7 ZOPK), ale současně je též subjektem hospo-dařícím se státními lesy (s příslušností hospodaření s majetkem státu), (§ 22 odst. 2 ZOPK).

8 SWOT ANALÝZA NAVRHOVANÉHO NÁRODNÍHO PARKU KŘIVOKLÁTSKO

8.1 Cíle a metodika

Cílem je prostřednictvím SWOT analýzy vyhodnotit vnitřní silné a slabé stránky a vnější příležitosti a hrozby navrhované změny ochrany území zřízením národního parku, což je v podstatě uvedeno v akronymu analýzy (S – Strengths, silné stránky; W – Weaknesses, slabé stránky; O – Opportunities, příležitosti; T – Threats, hrozby). Dalším cílem je vyhodnotit s využitím tzv. „konfrontační matice“ vzájemné vazby ze SWOT analýzy.

SWOT analýza je osvědčenou a často používanou metodou strategické analýzy z důvodu jejího integrujícího charakteru získaných poznatků, z nichž jsou generovány alternativy strategií dalšího vývoje organizace nebo projektu. Výstupem kompletní SWOT analýzy bývá často návrh, který maximalizuje využití zjištěných silných stránek a příležitostí a minimalizuje zjištěné slabé stránky a hrozby.

Konfrontační matice pomáhá určit, co je skutečná silná a slabá stránka, příležitost či hrozba, a kvantifikovat míru či intenzitu jednotlivých faktorů zjištěných ve SWOT analýze. Při použití konfrontační matice jsou příležitosti a hrozby posuzovány v této matici z hlediska silných a slabých stránek následujícím způsobem:

- ve sloupcích jsou uvedeny jednotlivé příležitosti a hrozby,
- v řádcích jsou uvedeny silné a slabé stránky.

Podrobnější popis je uveden pod konfrontační maticí.

8.2 SWOT analýza a konfrontační matice NP Křivoklátsko

V této části nejprve uvádíme seznam analyzovaných silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb pro případ, že by došlo k vyhlášení Národního parku Křivoklátsko. Pro lepší přehlednost jsou jednotlivé faktory označeny zkratkou a krátkým názvem.

V dalším kroku jsou tyto faktory SWOT analýzy vyhodnoceny pomocí konfrontační matice a na závěr s využitím výsledků konfrontační matice je formulováno doporučení pro další rozhodování.

V tabulce 31 jsou uvedeny vybrané faktory SWOT analýzy vycházející z předcházejících kapitol této studie. Podrobnější SWOT analýza, ze které tyto faktory vychází, je uvedena v příloze.

Jak bylo uvedeno na začátku kapitoly, konfrontační matice umožňuje vyhodnotit vzájemné vztahy jednotlivých faktorů získaných ve SWOT analýze. Faktory, které se týkají externích vlivů, jsou uvedeny ve sloupcích, interní faktory jsou uvedeny v řádcích. Vzájemná vazba těchto faktorů se vyhodnocuje pomocí jejich „konfrontace“ na průsečíku příslušných sloupců a řádků hodnotami –2, –1, 1, 2. Prázdné pole značí, že není nalezen významný vztah.

Například hodnocení –2 je uvedeno u průsečíku O7 a W1:

Vztah příležitosti O7 (Podpora místních iniciativ, podpora zdravého lokálního patriotismu, spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem) a *slabé stránky W1* (Likvidace stávajícího fungujícího systému modelové péče o lesy a principu participativního managementu, zastavení iniciativy, frustrace stávajících aktivních vlastníků a správců lesa, lesních hospodářů) je vyjádřen hodnotou –2, tedy silný negativní vztah.

Tab. 31: Seznam faktorů SWOT analýzy vycházející z předcházejících kapitol této studie pro NP Křivoklátsko.

		Silné stránky – Strengths
S1	Vysoká druhová rozmanitost	Vysoká druhová rozmanitost přírody, pestrá geologická stavba, historický vývoj osídlování.
S2	Posílení přírodoochranné funkce	Možné posílení přírodoochranné funkce lesa včetně biodiverzity i na úkor sociální a ekonomické funkce lesa.
S3	Jednoduché direktivní řízení	Jednoduché direktivní řízení na náklady státu nevyžadující ekonomickou efektivnost realizovaných opatření.
S4	Zvýšení studia ekosystémů	Zvýšení možnosti studia ekosystémů v přírodě blízkém stavu především pro přírodovědce.
S5	Krátkodobé zvýšení výnosů	Pravděpodobně v prvních letech existence NP dojde ke zvýšení výnosů z těžby SM a geograficky nepůvodních dřevin.
S6	Blízká, tradiční turistická destinace	Blízkost velkých sídel, dobrá dostupnost regionu. Tradiční turistická destinace s vysokým podílem návštěvníků, kteří přijíždějí opakovaně na své chaty.
S7	Území pro aktivní turistiku	Jedinečné území pro aktivní turistiku, dobrá síť stezek pro pěši a značených cyklotras, kulturní bohatství, hodnotné historické stavební objekty v mnoha obcích, další posílení povědomí o cennosti přírody Křivoklátska.

		Slabé stránky – Weaknesses
W1	Likvidace modelové polyfunkční péče o lesy	Likvidace stávajícího fungujícího systému modelové polyfunkční péče o lesy a principu participativního managementu, zastavení iniciativy a vyvolání frustrace aktivních vlastníků a správců, tj. lesních hospodářů.
W2	Území tradičně silně ovlivněné lidskou činností	Území tradičně silně ovlivněné a ovlivňované lidskou činností, s výraznou převahou nepůvodních porostů (87 %).
W3	Nevhodný tvar a zmenšení území	Zmenšení území se stávajícím lesnickým parkem vzhledem k nesouhlasu soukromého vlastníka. Příliš členité hranice území, neucelené území, nevhodný tvar úzkého pásu.
W4	Ztráty a dodatečné náklady	Ztráta zisku cca 16 mil. Kč ročně, které tvoří státní lesní podniky v uvedené oblasti, další zřizovací a provozní náklady (minimálně 38,6 mil. Kč ročně) ze státního rozpočtu a ztráty z nevyužití přírodních zdrojů. Nákladný informační systém a jeho údržba. Náklady na zpřístupnění zajímavých lokalit a náklady spojené s výkonem strážní služby.
W5	Snížení rekreačního potenciálu krajiny	Snížení rekreačního potenciálu krajiny (zvýšení plochy území se zákazem vstupu a zvýšení kontroly pohybu a pobytu rekreatantů).
W6	Nejasný přínos oproti dosavadní ochraně přírody	Není zřejmý přínos oproti dosavadní ochraně území (již dnes ochrana formou několika druhů ZCHÚ {CHKO, NPR, PR}, biosférické rezervace UNESCO, soustavy NATURA 2000).
W7	Změnu výkonu práva myslivosti	Omezení chovu zvěře a myslivosti a účasti pro stávající myslivecká sdružení a občany v regionu.
W8	Nesouhlas obcí a obyvatel regionu	Nesouhlas a neztotožnění se obcí a obyvatel v regionu se zřízením NP, přesun kompetencí a zvýšená možnost konfliktů.

		Příležitosti – Opportunities
O1	Samovolný průběh přírodních procesů	Umožnění samovolného průběhu přírodních procesů, i když v prostředí kulturních lesů silně uměle ovlivněném společností.
O2	Marketingové využití značky	Marketingové využití značky národního parku pro zvýšení atraktivity lokality pro návštěvníky.
O3	Omezení potenciálních škod z rekreačních aktivit	Omezení potenciálních škod z rekreačních aktivit a dalších aktivit návštěvníků v lesích včetně sběru lesních plodin, zákazy vstupu a omezení případných dalších negativních jevů na základě změny legislativních pravidel.
O4	Rozvoj ekologické výchovy	Další možnost rozvoje ekologické výchovy a osvětové činnosti.
O5	Možný nárůst počtu návštěvníků	Zvýšení turistického ruchu v oblasti s přímými dopady na ekonomiku obcí a obyvatel. Možný nárůst počtu návštěvníků v regionu. Další rozvoj šetrného turismu s využitím konceptu NP.
O6	Získání poplatků a dotací	Možnost zavedení rekreačních poplatků, zvýšení přílivu finančních prostředků z dotací domácích i zahraničních.
O7	Podpora místních iniciativ	Podpora místních iniciativ, podpora zdravého lokálního patriotismu. Spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem.
O8	Lepší využití mimosezónních období	Lepší využití mimosezónních období, nabídka programů vycházejících z místních tradic a prodloužení pobytů uplatněním cíleného marketingu.
O9	Rozvoj sítě návštěvnických center	Rozvoj sítě návštěvnických center, tvorba programů pro volný čas.

		Hrozby – Threats
T1	Nereálné požadavky ochrany přírody	Nereálné požadavky a rozhodování ochrany přírody při péči o lesní ekosystémy. Možnost prosazování extrémních přístupů k ochraně přírody.
T2	Šíření škodlivých činitelů	Rozmach a šíření škodlivých činitelů, zejména biotických v lesních porostech nejen v rámci NP, ale zvláště mimo něj do dalších lesních porostů.
T3	Nebezpečí výrazného snížení druhové rozmanitosti	Velikost území budoucího NP je příliš malá pro průběh samovolného vývoje bez nebezpečí výrazného snížení druhové rozmanitosti z hlediska lesních ekosystémů.
T4	Značný tlak obyvatel a osídlení na NP	Značný tlak obyvatel a osídlení na NP, množství rozptýlených staveb a budov v okolí NP, intenzivní rekreační využívání lesního prostředí.
T5	Změny vodního režimu a eroze půdy	Změny vodního režimu a eroze půdy nekvalifikovanými opatřeními v lesích.
T6	Snížení kompetencí pro obce, kraje, MZe	Snížení kompetencí pro obce s rozšířenou působností, kraje a MZe. Legislativa nepodporující či blokující možnosti obcí při správě území. Nezáměr o spolupráci ze strany vlastníků nemovitostí.
T7	Střety s občany, obcemi, návštěvníky a aktivizace extrémních skupin	Aktivizace extrémních ekologických skupin a spory s obcemi, obyvateli a návštěvníky NP. Zvýšení střetu zájmů mezi potřebami NP a potřebami vnějších subjektů v případě přijetí navrhované legislativní změny zákona o ochraně přírody a krajiny.

		Hrozby – Threats
T8	Prosazování partikulárních zájmů	Prosazování partikulárních zájmů, vytváření prostoru pro korupční prostředí.
T9	Vysoká hustota návštěvníků	Vysoká hustota návštěvníků v přírodně citlivých lokalitách zapříčiňující neklid v přírodě, zplodiny z nadměrné motorové dopravy.
T10	Riziko dalších nákladů	Další zvýšené náklady související s ochranou a škodami na lesních ekosystémech.

			O – Příležitosti										T – Rizika a hrozby										Součet celkem
			O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	O8	O9	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
S – Silné stránky	Vysoká druhová rozmanitost	S1	2	2	2	2		2		1	2	-2			-1		-1	-1		2	-1	9	
	Posílení přírdo-ochranné funkce	S2	2	2	2	2					1	-2	-2	2	2	-2	-2	-2	-2		-2	-1	
	Jednoduché direktivní řízení	S3	2	2	2	2		2	-2		1	-2	-2		2	-2	-2	-1	-2			0	
	Zvýšení studia ekosystémů	S4	2	1	1	2		2			1	-2								1	-1	7	
	Krátkodobé zvýšení výnosů	S5	-2	-2			-1			2	2		2	1		-1		-2	-1		2	0	
	Blízká, tradiční turistická destinace	S6	-2	2	-2	2	2	2	2	2	2	-2		-2	-2			-2	-1	-2		-2	
	Území pro aktivní turistiku	S7	-1	2	-2		2	2	2	2	2	-2		-2	-2	-1	-1	-2	-1	-2	-1	-5	
	Likvidace modelové polyfunkční péče o lesy	W1	2	-1	-1	-1		2	-2				-2	-2			-1	-2	-2	-2		-2	-14
W – Slabé stránky	Území tradičně silně ovlivněné lidskou činností	W2	-2	-1	-2	-1		1	1			-2	-2	-2	-2			-2			-2	-16	
	Nevhodný tvar a zmenšení území	W3	-2	-1			-1		-2	-1	-2		-1	-2			-1			-2	2	-13	
	Ztráty a dodatečné náklady	W4	-2	-2	-1	-2	-1	2		-1	-2	-2	-2					-1			-2	-16	
	Snížení rekreačního potenciálu krajiny	W5		-2	2		-2	-1	-2	-2	-2			2	-1			-2		-2		-12	
	Nejasný přínos oproti dosavadní ochraně	W6	-1	-1	1	1		2	-2			-2	-2	2		-2	-2	-2			-2	-10	
	Změnu výkonu práva myslivosti	W7	2	-1	1		-1		-1	-1		-1	-1				-2	-1	-2		-2	-10	
	Nesouhlas obcí a obyvatel regionu	W8		-2	-1	-1	-1	-2	-2	-1	-2				-2		-2		-2		-1	-19	
	Součet celkem		0	-2	2	6	-3	13	-8	2	3	-21	-13	-1	-5	-11	-14	-20	-13	-5	-12		

Tab. 32: Konfrontační matice pro výše uvedené faktory pro NP Křivoklátsko.

Hodnocení 2 je uvedeno u průsečíku T10 a S5:

Vztah hrozby T10 (Riziko dalších zvýšených nákladů, související s ochranou, škodami po vyhlášení NP) může být, alespoň částečně, eliminováno prostřednictvím *silné stránky S5* (Krátkodobé zvýšení výnosů v prvních letech existence NP z těžby SM a geograficky nepůvodních dřevin), je vyjádřen hodnotou 2, tj. silný pozitivní vztah.

Prázdné pole je uvedeno například na průsečíku O5 a S3:

Vztah mezi silnou stránkou S3 (jednoduché direktivní řízení NP) a příležitostí O5 (Možný nárůst počtu návštěvníků NP) je hodnocen prázdným polem, protože nebyl nalezen žádný bezprostřední vztah mezi nimi.

Ve sloupci Celkem je uvedeno formou řádkových a sloupcových součtů celkové vyhodnocení jednotlivých faktorů SWOT analýzy na základě jejich konfrontace. Vysoké kladné hodnoty svědčí o významné příležitosti či významné silné stránce, naopak vysoké záporné hodnoty svědčí o významné hrozbě či významné slabé stránce. V konfrontační matici jsou zvýrazněny v každém kvadrantu většinou dva nejdůležitější faktory.

Mezi nejvýznamnější silné stránky patří:

S1 – Vysoká druhová rozmanitost přírody, pestrá geologická stavba i historický vývoj osídlování, ale ta **zůstala zachována rovněž díky stávajícímu systému polyfunkčního hospodaření.**

S4 – Zvýšení možnosti studia ekosystémů v přírodě blízském stavu především pro přírodovědce. Ale otázkou zůstává, kdy a zda vůbec může být takový stav celoplošně dosažen. Ve vybraných lokalitách tomuto studiu nijak nebrání ani současný stav.

Mezi nejvýznamnější slabé stránky patří:

W8 – Nesouhlas a neztotožnění se obcí a obyvatel v regionu se zřízením NP, přesun kompetencí a zvýšená možnost konfliktů. **Jedná se o nejvíce negativní hodnocení (–19), protože ovlivňuje téměř všechny vnější faktory.**

W2 – Území tradičně silně ovlivněné a ovlivňované lidskou činností, s výraznou převahou nepůvodních porostů (87 %), navíc naprosto nevhodného tvaru NP. **Dosažená hodnota –16 potvrzuje zásadní důležitost také této slabé stránky zvažovaného rozhodnutí.**

W4 – Ztráta zisku cca 16 mil. Kč ročně, které tvoří lesní podniky v uvedené oblasti, další zřizovací a provozní náklady (min. 38,6 mil. Kč ročně) ze státního rozpočtu a ztráty z nevyužití přírodních zdrojů.

W1 – Likvidace stávajícího fungujícího systému modelové vzorové polyfunkční péče o lesy participativního charakteru, zastavení iniciativy a frustrace stávajících aktivních lesních hospodářů. Tato slabá stránka je hodnocena výrazně negativně, protože přináší rovněž nevyčíslitelné morální a širší sociální ztráty. Území, které se stávalo modelovým příkladem kvalitní péče o lesní ekosystémy a vzorovým příkladem rozvoje partnerství veřejného a soukromého sektoru a místních aktivit, i v mezinárodním prostředí, by bylo z centrální úrovně administrativním způsobem vytrženo z rozhodování na místní úrovni v rozporu s celosvětově uznávanými, moderními a prosazovanými formami participativního managementu.

Mezi nejvýznamnější příležitosti patří:

O4 – Další možnost rozvoje ekologické výchovy a osvětové činnosti. Je třeba zdůraznit, že tuto roli nadstandardně plní stávající lesnický park, který například v rámci lesnické pedagogiky přináší vyvážený, tedy ne jen ekologický pohled na trvale udržitelnou péči o lesní ekosystémy.

O6 – Možnost zavedení rekreačních poplatků a získání dotací. Toto je jednoznačná příležitost (hodnota 13). Zde je třeba ovšem zdůraznit, že při stávajícím stavu se na území potenciálního parku generuje při hospodaření zisk. Získávání dotací, které

půjde často i na úkor státního rozpočtu, nepokryje další náklady a ztráty souvisejících s vyhlášením parku a ztráty z omezení hospodářské činnosti na jeho území.

Mezi nejvýznamnější hrozby tedy patří:

T1 – Nereálné požadavky a rozhodování ochrany přírody při péči o lesní ekosystémy a prosazování extrémních přístupů k ochraně přírody v oblasti tradičně hustě osídlené, s lesy intenzivně užívanými návštěvníky, přičemž není známo, jak budou řešeny zákazy vstupu na vybraná území, a jakým způsobem bude projednáván plán péče (hodnota –21).

T7 – Aktivizace extrémních ekologických skupin a spory s obcemi a obyvateli a návštěvníky NP bez uplatňování participativního přístupu. Zvýšení střetu zájmů mezi potřebami NP a potřebami vnějších subjektů dosahuje podobně vysoké negativní skóre –20 a zároveň tato hrozba bezprostředně souvisí s hrozbou T1 a T6 (snížení kompetencí pro obce s rozšířenou působností, kraje a MZe).

T3 – Rozmach a šíření škodlivých činitelů, zejména biotických, v lesních porostech nejen v rámci NP, ale zejména mimo něj do lesních porostů jiných vlastníků. Tato hrozba má rovněž vysoké negativní skóre –13.

Vzhledem ke zmíněnému nevhodnému tvaru vykazuje potenciální NP paradoxně při zmenšení své plochy větší hranici. Navíc se jedná o nespojitelné území, které znemožňuje aktivní boj se škůdci a kvalitní péči o polyfunkční lesní porosty, to znamená péči, díky níž přetrvaly na daném území ve své většině vysoce cenné lesní porosty do současné doby, přičemž se změnou klimatu se jejich význam, i význam adekvátní péče, ještě zvyšuje.

Shrnutí

Pokud zvážíme i vyhodnocení ostatních faktorů v konfrontační matici, týkajících se SWOT analýzy pro případ vyhlášení NP Křivoklátsko, pak je patrné, že **negativní hodnocení významně převažuje nad kladným hodnocením faktorů**. Navíc většinu faktorů z kladných hodnocení lze dosáhnout a uplatnit i u stávajících ZCHÚ a lesnického parku (snad s výjimkou získávání dotací). Ale i zde může dojít pouze ke změně struktury zvýšení dotací (příjmů) ze strany MŽP (ochrana přírody) a snížení všech dalších programů EU z důvodu omezení činností na území NP. Podstatným zjištěním je, že nejen že **všechny slabé stránky (weaknesses) mají extrémně vysoké negativní ohodnocení**, ale tyto slabé stránky jsou svou povahou vesměs **neodstranitelné, tedy trvalé povahy**.

- Nelze změnit skutečnost, že Křivoklátsko je území tradičně silně ovlivněné lidskou činností. Nelze změnit nevhodný tvar zvažovaného národního parku z důvodu nesouhlasu soukromých vlastníků lesů.
- Nelze vzít zpět případný zlikvidovaný fungující systém modelové participativní polyfunkční péče o lesy.

Rovněž z **velmi vysokého negativního vyhodnocení rizik a hrozeb (threats)** ve výše uvedené matici je patrné, že alternativa vyhlášení národního parku **není schopna čelit ani jedné** ze zvažovaných hrozeb. Naproti tomu u zvažovaných příležitostí a silných stránek se dosáhlo poměrně velmi nízkého hodnocení, a to ještě jen u několika málo faktorů. Z analýzy je patrné, že žádný rozhodovatel by nezvažoval alternativu vyhlášení Národního parku Křivoklátsko, pokud by za tento projekt měl převzít konkrétní osobní zodpovědnost.

Dále je třeba zvážit, že vyhlášením NP Křivoklátsko by zřejmě došlo v budoucnu ke zvýšení požadavků na ochranu přírody i u okolních vlastníků z důvodu „ochranného pásma“ NP. Zároveň by se přišlo o znalosti lesníků, kteří se na vzniku a zachování těchto hodnot podíleli, a nedocinitelnou je pak tato ztráta i z hlediska možného přenosu těchto znalostí na lesní hospodářství v jiných regionech.

Je třeba si uvědomit, že významná část infrastruktury sloužící lesnímu hospodářství (cesty, plochy pro skládky dřeva atd.) slouží i aktivním turistům či cyklistům jako možná parkoviště.

Lze očekávat aktivizaci různých zájmových skupin v regionu proti vyhlášení NP (od mysliveckých sdružení, přes další místní skupiny a sdružení až po Klub českých turistů) z důvodů omezení v jejich činnosti.

Lze tedy konstatovat, že na úrovni racionálních argumentů se nepodařilo nalézt žádný dostatečný důvod pro vyhlášení NP Křivoklátsko.

Jiná situace patrně nastává v emocionální rovině, kdy obecně pocít'ovaná společenská potřeba chránit přírodu by se mohla u některých, méně imaginativních politiků či rozhodovatelů, vzhledem ke snaze vyhovět této, z jejich strany vnímané společenské poptávce, redukovat na jednoduché a nevratné direktivní opatření, jako je například vyhlášení národního parku. Jelikož se již delší dobu diskutovalo o národním parku i v oblasti Jeseníků, vytváří se téměř dojem, že je nezbytné, aby někde nějaký NP vznikl.

Nelze vyloučit ani alternativu, že **neznalost a nepochopení fungování stávajícího Lesnického parku Křivoklátsko u rozhodovatelů může způsobit to, že za cenu velkých morálních, finančních ztrát a vysokých ročních nákladů se dosáhne vyhlášením národního parku standardů ochrany přírody srovnatelných se stávajícím stavem, a to dokonce na výrazně menším území, než je stávající plocha lesnického parku, a navíc s rizikem trvalého poškození lesních ekosystémů, které může nastat obdobně, jako je tomu v některých částech Šumavy.**

9 SWOT ANALÝZA STÁVAJÍCÍHO LESNICKÉHO PARKU KŘIVOKLÁTSKO

9.1 Cíle a metodika

Cíle a metodika je obdobná jako v předchozí SWOT analýze NP Křivoklátsko. Nejprve je uveden seznam analyzovaných silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb v případě stávajícího Lesnického parku Křivoklátsko. Jednotlivé faktory SWOT analýzy jsou pro lepší přehlednost opět označeny zkratkou a krátkým názvem a následně provedena konfrontační analýza.

9.2 SWOT analýza a konfrontační matice stávajícího Lesnického parku Křivoklátsko

V dalším kroku budou tyto faktory SWOT analýzy vyhodnoceny pomocí konfrontační matice a na závěr s využitím výsledků konfrontační matice je formulováno doporučení pro další rozhodování.

		Silné stránky – Strengths
S1	Modelová polyfunkční péče o lesy	Institucionalizovaný fungující systém modelové, polyfunkční péče o lesy vycházející z principu participativního managementu, iniciativy stávajících vlastníků i pozitivních mezinárodních zkušeností.
S2	Zvětšené území s polyfunkční péčí	Vzhledem k zapojení i soukromých vlastníků došlo k výraznému zvětšení a dosažení vhodnějšího výsledného tvaru území s polyfunkční péčí nejen o lesní ekosystémy, ale o celý krajinný celek.
S3	Území pro aktivní turistiku	Jedinečné území pro aktivní turistiku, dobrá síť stezek pro pěší a značených cyklotras, kulturní bohatství, hodnotné historické stavební objekty v mnoha obcích.
S4	Vysoká druhová rozmanitost	Vysoká druhová rozmanitost přírody při pestré geologické stavbě se udržela během historického vývoje osídlování díky osvědčeným postupům péče o lesní ekosystémy.
S5	Ziskové hospodaření v lesích	Používané metody péče o lesní ekosystémy umožňují dosahovat přiměřeného zisku při zachování biodiverzity a sociálních funkcí lesa.
S6	Blízká, tradiční turistická destinace	Blízkost velkých sídel a dobrá dostupnost regionu umožňují další rozvoj. Tradiční turistická destinace s vysokým podílem návštěvníků, kteří přijíždějí opakovaně.
S7	Vysoká míra ochrany přírody	Stávající CHKO Křivoklátsko a řada organizací a spolků se podílí na ochraně přírody a zachování kulturního dědictví Křivoklátska.
S8	Udržení vzduchoochranné funkce lesa	Jedná se o udržení vzduchoochranné funkce lesa vázání uhlíku, která by se ve společenské hodnotě nedřevoprodukční funkce lesa v případě zřízení NP snížila minimálně o 32,3 %.

Tab. 33: Seznam faktorů SWOT analýzy vycházející z předcházejících kapitol této studie pro Lesnický park Křivoklátsko.

		Slabé stránky – Weaknesses
W1	Nízká známost pojmu lesnický park	Pojem lesnický park není u veřejnosti dosud prakticky známý, záměna s pojmy lesopark. Ani existence dalších lesnických parků Bezděz, Křtiny nedává dosud jasný signál veřejnosti, jaký je jejich vzájemný vztah a o co dlouhodobě usilují.
W2	Asociace vázající se na slovo „lesnický“	Pro některé zájmové skupiny se slovo lesnický stává v některých kontextech téměř automaticky antonymem slova „zelený“ či „chránící přírodu“ a spojuje se pouze s ekonomickým využíváním lesů, a to často v souvislosti jen s těžbou dřeva.
W3	Participativní management	Metody participativního managementu vycházejí z demokratických principů a zapojení širokého spektra zájmových skupin. V některých případech mohou být méně operativní než direktivní rozhodování.
W4	Výběrová řízení LČR	Výběrové řízení u LČR nevede k preferenci místních pracovníků a firem, ale hlavním kritériem je cena při zachování jemného a šetrného hospodaření.
W5	Komunikace parku mimo území	Nedostatečná komunikace mimo území parku dosud zřejmě postrádající dlouhodobou koncepci. Uniká navenek vztah k CHKO Křivoklátsko.
W6	Není součástí sítě modelových parků	Lesnický park Křivoklátsko se zatím nestal součástí Mezinárodní sítě modelových lesů. Není zřejmé, v jakém stádiu žádost o členství je, ani co členství znamená či garantuje.
W7	Legislativa	Lesnický park není zakotven v naší legislativě.

		Příležitosti – Opportunities
O1	Vzorový objekt modelové péče	Lesnický park se stane vzorem modelové péče o lesnické ekosystémy i v rámci střední Evropy.
O2	Marketingové využití značky	Marketingové využití značky lesnického parku pro rozvoj místního regionu v domácím i mezinárodním regionu.
O3	Lepší využití mimosezónních období	Lepší využití mimosezónních období, nabídka programů vycházejících z místních tradic a prodloužení pobytů uplatněním cíleného marketingu.
O4	Další rozvoj osvěty a lesnické pedagogiky	Jedno i vícedenní programy zaměřené na školy a aktivity dětí v přírodě a lesní pedagogiku.
O5	Možný nárůst počtu návštěvníků	Zvýšení turistického ruchu v oblasti s přímými dopady na ekonomiku obcí a obyvatel. Další rozvoj šetrného turismu s využitím unikátního konceptu lesnického parku.
O6	Rozvoj partnerství veřejného a soukromého sektoru	Další rozvoj partnerství veřejného a soukromého sektoru zapojením místních podnikatelů, obcí a dalších subjektů a institucí.
O7	Tematické programové balíčky	Zaměřené na přírodu ve spojitosti s historií, kulturou, literaturou apod.
O8	Rozvoj sítě návštěvnických center	Rozvoj sítě návštěvnických center a tvorba programů pro volný čas zaměřených na konkrétní cílové skupiny (např. rodiny s dětmi, tělesně postižené...). Příležitost pro vznik nových „agentur volného času“.
O9	Podpora místních iniciativ	Podpora místních iniciativ, podpora zdravého lokálního patriotismu.

		Hrozby – Threats
T1	Nereálné požadavky ochrany přírody	Nereálné požadavky a rozhodování ochrany přírody při péči o lesní ekosystémy. Možnost prosazování extrémních přístupů k ochraně přírody.
T2	Vyhlášení NP	Vyhlášení Národního parku Křivoklátsko, likvidace systému péče o lesní ekosystémy, ztráta polyfunkčního hospodaření v lesích.
T3	Neznalost principů trvale udržitelného rozvoje	Neznalost principů trvale udržitelného rozvoje u některých rozhodovatelů, státních a samosprávných orgánů může způsobit, že tyto principy péče o les nejsou akceptovány, natož oceňovány.
T4	Šíření škodlivých činitelů	Rozmach a šíření škodlivých činitelů, zejména biotických, v lesních porostech nejen v rámci LP, ale i do okolních lesních porostů.
T5	Nebezpečí výrazného snížení druhové rozmanitosti	Výrazné snížení druhové rozmanitosti z hlediska lesních ekosystémů vlivem intenzivní návštěvnosti.
T6	Značný tlak obyvatel a osídlení na lesnický park	Značný tlak obyvatel a osídlení na LP, množství rozptýlených staveb a budov v okolí LP, intenzivní rekreační využívání lesního prostředí.
T7	Střety a aktivizace extrémních skupin	Aktivizace extrémních ekologických skupin prosazující vznik NP a následné spory s pracovníky LP, obcemi, obyvateli a návštěvníky.
T8	Prosazování partikulárních zájmů	Prosazování partikulárních zájmů.
T9	Vysoká hustota návštěvníků	Vysoká hustota návštěvníků v přírodně citlivých lokalitách zapříčiňující neklid v přírodě, zplodiny z nadměrné motorové dopravy.

Jak je uvedeno v předchozí kapitole, konfrontační matice umožňuje vyhodnotit vzájemné vztahy jednotlivých faktorů ze SWOT analýzy. Faktory, které se týkají externích vlivů, jsou uvedeny ve sloupcích, interní faktory jsou uvedeny v řádcích. Vzájemná vazba těchto faktorů se vyhodnocuje pomocí jejich „konfrontace“ na průsečíku příslušných sloupců a řádků hodnotami –2, –1, 1, 2. Prázdné pole značí, že není nalezen významný vztah.

Mezi nejvýznamnější silné stránky patří:

S1 – Institucionalizovaný fungující systém modelové, nadstandardní péče o lesy vycházející z principu participativního managementu, iniciativy stávajících vlastníků, přesunu kompetencí i pozitivních mezinárodních zkušeností (hodnota 25).

S2 – Zvětšené území s nadstandardní polyfunkční péčí o lesní ekosystémy.

Mezi nejvýznamnější slabé stránky patří:

W1 – Nízká známost pojmu lesnický park.

W5 – Komunikace parku mimo území – nedostatečná komunikace mimo území parku zřejmě postrádající dlouhodobou koncepci. Uniká vztah k CHKO Křivoklátsko.

K nejvýznamnějším příležitostem patří:

O1 – Lesnický park se stane vzorem modelové péče o lesnické ekosystémy i v rámci střední Evropy.

O8 – Rozvoj sítě návštěvnických center a tvorba programů pro volný čas zaměřených na konkrétní cílové skupiny (např. rodiny s dětmi, tělesně postižené...). Příležitost pro vznik nových „agentur volného času“.

Tab. 34: Konfrontační matice pro výše uvedené faktory pro Lesnický park Křivoklátsko.

		O – Příležitosti										T – Rizika a hrozby										Součet celkem
		O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	O8	O9	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9			
S – Silné stránky	Funkční systém modelové péče o lesy	S1	2	2	2	2	1	2	1	2	2	1	1		1	2	1	1	2	25		
	Zvětšené území s polyfunkční péčí	S2	2	1	1	2	2	2		2	1	2	1		1	2	1	1	2	23		
	Území pro aktivní turistiku	S3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	-1	-1		-1	-1	-2	-2		8		
	Vysoká druhová rozmanitost	S4	2	2	1	2	1		1	2		-2	-2		1	1	-1	-1		6		
	Ziskové hospodaření v lesích	S5	2	1		1		1		2		1	1				-2	2		9		
	Blízká, tradiční turistická destinace	S6	2	2	1	2	2	2	2	2		-1			-2	-2	-2	-2	-2	6		
	Vysoká míra ochrany přírody	S7	2	2	2		-2	-1	-1	2		2	1		-1	2	-1		-2	5		
	Udržení vzduchoochranné funkce lesa	S8	2	2						2		2	2				2			12		
W – Slabé stránky	Nízká známost pojmu lesnický park	W1	-1	-2	-1	-2	-2		-1	-1		-2	-2					-1	1	-14		
	Asociace vázající se na slovo „lesnický“	W2		-1		-1						-2	-2	-2						-8		
	Participativní management	W3	2	2	2	1		2	2	2	2	1	1	1			1	2		21		
	Výběrová řízení LČR	W4	-1				-2			-2	-1	-2		-1			-1			-10		
	Komunikace parku mimo území	W5	-1	-2	-2	-2	-2	-1	-2		-1	-2	-2			1	-1		1	-16		
	Není součástí sítě modelových parků	W6	-2	-2		-1	-1	-1		-1		-2	-2	-1		1	-1	-1	2	-12		
	Legislativa	W7	-1						1		-1	-2	-2				-2	-2		-9		
	Součet celkem		12	9	8	6	1	6	4	15	8	-5	-9	-3	0	4	-1	-9	3	-3		

O2 – Marketingové využití značky lesnického parku pro rozvoj místního regionu.

O9 – Podpora místních iniciativ – podpora by mohla přijít nejenom od místních vlastníků lesů, ale případně i od organizací jako SVOL. Místní samosprávy by mohly využít lesnický park k rozvoji turistických aktivit, jako je např. stezka korunami stromů atd.

K nejvýznamnějším hrozbám patří:

T2 – Vyhlášení NP Křivoklátsko, likvidace systému polyfunkční péče o lesní ekosystémy

T7 – Střety a aktivizace extrémních skupin.

Pokud u hrozeb (např. T5 – nebezpečí výrazného snížení druhové rozmanitosti a T8 – prosazování partikulárních zájmů) vychází kladné hodnoty, znamená to, že byly eliminovány a nemají význam.

Pokud zvážíme vyhodnocení všech faktorů v konfrontační matici týkajících se SWOT analýzy fungování Lesnického parku Křivoklátsko, je patrné, že pozitivní hodnocení zcela dominuje.

Shrnutí

Na základě analýzy je možné konstatovat, že projekt Lesnického parku Křivoklátsko umožňuje využívat všechny identifikované příležitosti, jelikož všechny dosáhly kladného výsledného hodnocení. Nízká výsledná hodnota 1 u příležitosti O5 (Možný nárůst počtu návštěvníků) je dána zejména snížením ve sloupci O5 zápornými hodnotami za nízkou známost pojmu lesnický park a komunikaci parku mimo území. Lesnický park Křivoklátsko rovněž využívá všechny identifikované silné stránky. Obzvláště vysoké pozitivní skóre dosahuje systém modelové polyfunkční péče o lesy.

Co se týče slabých stránek, nejpodstatnější zjištění je, že jsou vesměs všechny odstranitelné a jejich odstraňování nepředstavuje žádné společenské náklady nebo vznik nevratných škod, jako je to v případě vyhlášení Národního parku Křivoklátsko. Dokonce jeden z faktorů – participativní management, který byl zpočátku hodnocen z pohledu operativního řízení jako potenciální slabá stránka, dosáhl po konfrontaci v matici vysoce kladné hodnocení (21 bodů) a je jednou z velice silných stránek projektu Lesnický park Křivoklátsko.

Největší hrozby pro Lesnický park Křivoklátsko představují administrativní zásahy z centra (vyhlášení NP), střety a aktivizace extrémních skupin (např. nátlakové akce).

Tyto hrozby bezprostředně souvisí s nejvýznamnější slabou stránkou stávajícího lesnického parku, což je komunikace a to, že se mu nepodařilo dostat se komunikací do obecného podvědomí, ať už rozhodovatelů či široké veřejnosti mimo rámec své působnosti. Dalším hendikepem může být to, že dosud pro své fungování nezískal legislativní oporu či dostatečný respekt u odborné veřejnosti a nestal se zatím součástí Mezinárodní sítě modelových lesů.

Z celkového výsledku je zřejmé, že strategie lesnického parku by se měla co nejdříve soustředit zejména na rozvoj komunikační strategie vůči vybraným cílovým skupinám tak, aby mohla čelit největším aktuálním identifikovaným hrozbám a pak dále rozvíjet příležitosti na základě dlouhodobé strategie.

10 ZÁVĚRY

1. Vývoj využívání krajiny a stavu lesů na území navrhovaného Národního parku Křivoklátsko

- Z historických údajů vyplývá, že prokazatelně již od konce 17. století se na převážné rozloze nejedná o původní porosty, ale o člověkem výrazně ovlivněné, změněné a založené porosty, což potvrzuje i hodnocení území dle vyhlášky MŽP č. 64/2011 Sb., z něhož vyplývá, že v uvedené oblasti se nenachází žádný les přírodní a pouze 13 % území je lesem přírodě blízkým. Hospodářská činnost člověka je tedy patrná na 87 % výměry navrhovaného NP Křivoklátsko.

2. Současný stav území navrhovaného národního parku (NP)

- Je nutno uvést, že dotčené území navrhovaného NP Křivoklátsko je po ochrannářské i ekosystémové stránce mimořádně cenné, a tak je vnímá i široká ochrannářská, lesnická i občanská veřejnost. Svědčí o tom i skutečnost, že na tomto území (dokonce v podstatně větší rozloze) byla již v roce 1977 vyhlášena biosférická rezervace UNESCO, o rok později pak chráněná krajinná oblast a v roce 2010 Lesnický park Křivoklátsko.
- Dle zásad pro kategorizaci chráněných území na základě managementu (Světová komise IUCN pro chráněná území a Federace EUROPARC, 2000) by měla kategorie národní park splňovat následující kritéria: „Oblast by měla být dostatečně velká, aby mohla zahrnovat jeden či více kompletních ekosystémů, které nejsou současně pozměněny běžnými lidskými činnostmi či exploatací.“ Přitom bezmála 100 % lesních porostů CHKO Křivoklátsko bylo založeno a vychováváno lesníky jako hospodářské lesy a je tedy výrazně pozměněno činností člověka. Současná přírodě blízká druhová skladba je výsledkem citlivého přístupu křivoklátských lesníků během posledních více než 200 let.
- Management kulturní krajiny musí být založen na spolupráci krajinných profesí a vůli místních obyvatel přijmout společnou odpovědnost za budoucnost krajiny, ve které žijí. Ochrana přírody nebo památková péče nemohou být samostatnými cíli, ale musí se stát samozřejmou a přirozenou součástí všech aktivit člověka v dané historicky vytvořené kulturní krajině.
- S převodem části území do režimu NP by zanikl význam Lesnického parku Křivoklátsko jako demonstračního objektu zaměřeného na různé způsoby udržitelného polyfunkčního hospodaření v lesích.

3. Dopady vzniku NP na region Křivoklátska (obyvatele, samosprávy obcí, návštěvníky...)

- S ochrannými podmínkami NP se výrazně zvýší omezení pro návštěvníky a místní obyvatele. Každá novelizace zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, obvykle zpřísnuje anebo zpřesňuje ochranné podmínky (i v NP). Způsob péče o chráněná území je věcí národní legislativy. Výjimkou je pouze soustava mezinárodně chráněných území NATURA 2000 – viz evropské právní předpisy. Požadavky organizací jako IUCN, UNESCO nejsou právně závazné.
- Vyhlášením národního parku se nezvýší kvalita chráněného území. Kategorie IUCN (kategorie II – NP resp. kategorie IV – CHKO) určuje pouze způsob péče o dané území.
- Podle pracovníků ochrany přírody není ponechání dřevní hmoty v lesních porostech ekonomickou škodou. Vyhlášením NP stát rezignuje na ekonomické využívání ekologických obnovitelných zdrojů ve prospěch ochrany přírody na území NP.

- V současné době probíhá novelizace zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Není jasný rozsah zákazu vstupu na území. Obecně je ale v posledních letech cílem ochrany přírody rozšiřování bezzásahových území. V současném návrhu zákona by měl být vypuštěn automatický zákaz vstupu na území I. zóny NP. Místo toho by měl být orgánem ochrany přírody omezován vstup na časově omezenou dobu. To ale znamená, že by bylo možné teoreticky omezovat vstup na území prakticky celého národního parku (záleží na správě NP). Jedná se tedy o další potenciální omezení pro občany. Na základě předchozích zkušeností je reálný předpoklad, že Správa NP Křivoklátsko bude využívat maximálně všech zákonných omezení, které ji umožní platný ZOPK a další právní předpisy.
- Obyvatelé z blízkého okolí NP nemohou být zvýhodněni proti ostatním občanům např. v otázce vstupu na území NP (rovnost občanů před zákonem).
- Kategorizace území dle IUCN určuje pouze způsoby péče (kategorie IV – CHKO, kategorie II – národní park). Kvalita území se změnou kategorie nemění. Pravidla formulovaná IUCN nejsou právně závazná, pokud nejsou implementována (zařazena) do národní legislativy. V novele zákona na ochranu přírody a krajiny jsou už ale částečně zásady podle IUCN obsaženy – viz výměra bezzásahových území v národních parcích.
- Zřízení NP v lesních porostech s charakterem hospodářských lesů Křivoklátska je obrovským rizikem v oblasti ochrany lesů nejen pro stav lesních porostů na území NP, ale i pro lesní porosty ostatních vlastníků za hranicemi NP. Přístup ochránářského managementu lesních ekosystémů je patrný v NP Šumava, včetně z toho plynoucích důsledků, avšak navíc v oblasti Křivoklátska mají smrkové porosty ještě dále ke svému optimu a případné napadení podkorním hmyzem bez adekvátní obrany by mělo pro lesní porosty ještě vážnější důsledky.
- Z důvodu bezzásahového režimu na území NP by zanikla i jedna ze 4 demonstračních ploch pro výcvik aplikace metody „INTEGRATE+“, vytvořená v ČR v roce 2016 v rámci bilaterální spolupráce lesníků ČR a SRN. Principy integrace ochrany přírody v rámci udržitelného lesního hospodaření jsou zakotveny i v „Pražské deklaraci o lesích“, podepsané v říjnu 2016 ministrem výživy a zemědělství SRN a ministrem zemědělství ČR. Ponechání lesů přirozenému vývoji je nejjednodušší způsob managementu, v podstatě již vlastně nejde o „management“. Jeho podstatou je to, že zodpovědnosti za stav a vývoj lesních porostů a dané části krajiny se člověk zbaví a přenesení ji alibisticky na tzv. „vyšší moc“, tj. přenesení ji z člověka na „přírodu“.

4. Názory obyvatel a samospráv na zřízení NP

- Z provedeného sociologického šetření mezi občany vyplývá, že ochrana území je v daných souvislostech dostatečně zajištěna v rámci stávajících kategorií ochrany. Názor, že ochranu území není potřeba zvýšit, zastává 67 % respondentů, zatímco opačný názor má pouze 14 %. V závěrečné otázce, týkající se názoru, zda je potřeba ochranu území zvýšit a jsou pro zřízení NP Křivoklátsko, podpořilo myšlenku vyhlášení NP pouze 27 % respondentů a proti vyhlášení NP je 57 % respondentů. Oproti roku 2004 je více obyvatel proti vzniku NP.
- Oproti roku 2004 se domnívá o 31 % více občanů, že ochrana území je dostatečně zajištěna v rámci stávajících kategorií ochrany.
- Většina občanů (51,6 %) se domnívá, že cílový stav lesa ponechaného v bezzásahovém území spontánnímu (přirozenému) vývoji by neodpovídal jejich představám.
- Velkým problémem z hlediska obyvatel je snížení možnosti získávání palivového dříví z místních zdrojů, kdy je 68,8 % proti, v porovnání s rokem 2004, kdy by to nevadilo 50,2 % obyvatel).

- Většina obyvatel (55,5 %) ani neočekává, že po případném vyhlášení NP bude správa NP lépe pečovat o dané území včetně bezzásahového ve srovnání s dnešním stavem.
- Z výsledků šetření mezi starosty a jejich zástupci je patrné, že 44 % je toho názoru, že ochrana území je dostatečně zajištěna v rámci CHKO, a jen 37 % uvádí, že ochranu území je třeba zvýšit, a podporovali by zřízení NP.
- Rozhodující váhu by v tomto případě mělo mít šetření (**referendum**), které inicioval ve všech obcích v regionu NP Středočeský kraj. **Žádná obec nedala souhlasné stanovisko s vyhlášením NP Křivoklátsko.** Celkem nesouhlasí s vyhlášením 13 obcí, 1 obec dala neutrální stanovisko a 1 obec dala podmíněný souhlas, ale uvedené podmínky jsou nesplnitelné. Politická reprezentace by jejich názor měla respektovat bez podléhání neobjektivním lobbistickým tlakům zájmových skupin, které by neměly převážet názor obyvatel a samospráv v oblasti, jichž se vyhlášení NP bezprostředně týká.
- I z výsledků šetření, které prováděl Banaš et al. (2010) pro MŽP, vyplývá, že většina obyvatel je také proti vyhlášení NP.

5. Dopady zřízení NP na ekonomiku polyfunkčního lesního hospodářství

- V oblasti předpokládaného NP Křivoklátsko se ročně vytěžilo (v posledních 5 letech, tj. 2011–2015) průměrně přes 35 tisíc m³ dřevní hmoty. V tomto období bylo dosahováno u státních podniků průměrného ročního zisku 15,946 mil. Kč. Tato hodnota je již zatížena nákladovými položkami vynucenými státem (orgány ochrany přírody). Po odečtení těchto nákladových položek by hrubý zisk stoupl až na hodnotu 18,160 mil. Kč ročně.
- V uvedené oblasti se těží 67 % jehličnaté hmoty a 33 % listnaté hmoty. Ale v obnově lesa se tento poměr téměř otáčí, a to na 32 % jehličnanů a 68 % listnáčů, čímž podniky mění postupně druhovou skladbu stávajících lesů ve prospěch listnáčů. Vzhledem k dlouhověkosti lesních porostů se však tato změna promítá do druhové skladby pomaleji, protože se ročně obnovuje méně než 1 % plochy všech porostů. Změna druhové skladby bude mít v budoucnu (za několik desítek let) dopad i do hospodaření, a to s propadem hospodářského výsledku 1,646 mil. Kč ročně.
- Již v současné době dochází k omezení hospodaření především z důvodů ochrany přírody k snížení těžební činnosti stávajících správců státních lesů v tomto území o 39 % oproti těžebním možnostem daného území. Pokud by se i uvedené množství dřeva vytěžilo, tak by se zvýšil zisk oproti současné hodnotě o 5,969 mil. Kč.
- Zisky dalších vlastníků (57 ha) jsou vzhledem k malé ploše v rámci navrhovaného NP na úrovni 90,5 tis. Kč ročně.

6. Dopady na státní rozpočet v případě vzniku NP

- Stát by přišel o zisk ze státních podniků a daně z nich ve výši 15,946 mil. Kč. Zvýšily by se nároky na státní rozpočet (příspěvek od zřizovatele pro správu NP) minimálně o 39,4 mil. Kč ročně, přičemž je kalkulováno s 57 zaměstnanci. Současně by se ale snížily mzdové náklady u CHKO o 0,785 mil. Kč (o 2 zaměstnance správy CHKO z rozpočtu státu). To znamená, že by stát vynaložil při vyhlášení NP Křivoklátsko o 38,6 milionu Kč více, než v současné době vynakládá na provoz stávajícího orgánu ochrany přírody. Celkem tedy by se jednalo o ztrátu více než 54,5 milionu Kč ročně.
- Pokud bychom ale kalkulovali s počtem zaměstnanců přepočtených podle dvou menších NP, které jsou svou rozlohou výrazně bližší, tak by správa NP zaměst-

návala 66 zaměstnanců a potřebný příspěvek od zřizovatele (státu) by byl ve výši 45,6 mil. Kč. Obdobně jako v předchozí variantě by se snížil počet zaměstnanců stávající správy CHKO o 2, s výše vyplývajícími důsledky na výši osobních nákladů o 0,785 mil. Kč.

- Vyhlášení NP je výhodné především pro pracovníky ochrany přírody. V NP bude na daném území zaměstnáno více zaměstnanců ochrany přírody, než bylo pracovníků LČR. Dopad na státní rozpočet bude negativní. Národní parky jsou státem dotovány ze státního rozpočtu významně (KRNAP, NP Šumava a NP Podyjí) nebo výhradně (NP ČŠ – organizační složka státu).

7. Ekonomické dopady zřízení NP na místní podnikatele

- Velká část návštěvníků je jednodenních a není předpoklad, že by potřebovali ubytovací kapacity. Okolo 30 % návštěvníků využívá chaty a chalupy, kterých je v regionu více než 4 500, čímž se snižuje výrazně i potřeba ubytovacích kapacit. Právě uživatelé těchto chat a chalup tvoří výraznou část tzv. „osobonávštěv“ lesů, kteří také preferují současný stav, kdy se mohou volně pohybovat po lesních porostech a sbírat lesní plody.
- Lepší propagace stávajících hradů a památek s podloženou a minimálně trojnásobnou návštěvností by přinesla výrazně vyšší ekonomické dopady (efekty) pro region a podnikatele než vyhlášení NP.
- Proklamované zvýšení výnosů pro podnikatelskou činnost v regionu se jeví jako bezvýznamné, což potvrzují i zástupci z různých oborů, včetně podnikatelů v pohostinství. Výraznější vliv vyhlášení NP na podnikatelské subjekty v regionu se nepředpokládá (mimo subjektů v lesním hospodářství).

8. Změna kompetencí státní správy lesů v případě zřízení NP

- Nejdůležitějšími změnami po vyhlášení NP Křivoklátsko budou postupná opatření k omezování vstupu a zejména změny v polyfunkčním hospodaření – tzn. rozšiřování bezzásahovosti na části území, která se bude postupně zvětšovat.
- Zřízením NP Křivoklátsko přejde řada pravomocí a kompetencí z kraje, obcí s rozšířenou působností atd. na Správu NP Křivoklátsko, bez možností významně ovlivňovat vývoj na dotčeném území.
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, neruší platnost žádného jiného zákona na území národního parku. Platnost jiných zákonů může být pouze omezena, pokud by byl ohrožen předmět a cíl ochrany přírody. Z hlediska lesního zákona je možno např. měnit obmýtlí, obnovní dobu a dobu zajištění kultur. Opatření proti kůrovcům a jiným biotickým škůdcům je možno vykonávat pouze v rozsahu schváleném orgánem ochrany přírody.
- Předmět a cíl ochrany přírody na území národního parku je definován ve zřizovacím předpisu. Na základě definovaného předmětu a cíle ochrany NP jsou postupně zpracovávány všechny právní a další dokumenty pro vyhlášený NP.

9. Dopady zřízení NP na společenské sociálně-ekonomické hodnoty funkcí lesa

- Zřízení NP Křivoklátsko není vhodné ani z hlediska polyfunkčního včetně funkce ochrany přírody, environmentálního, ale ani ekonomického a sociálního. Zřízením NP Křivoklátsko v pojetí II. stupně IUCN by sice došlo oproti současnému stavu ke zvýšení hodnoty kulturně-naučných funkcí lesa, z nichž zásadní je přírodoochranná funkce lesa, až o 4,1 %, tj. o 5,888 mil. Kč ročně a o 291,8 mil. Kč v celkové kapitalizované hodnotě, avšak za cenu výrazného poklesu společenské hodnoty dalších funkcí lesa celkem až o 27,4 %, tj. o 72,308 mil. Kč ročně a o 3 616,4 mil. Kč v kapitalizované hodnotě; z toho hodnoty obnovitelné eko-

logické dřevoprodukční funkce lesa poklesnou až o 72,2 %, hodnoty nedřevoprodukční funkce lesa (produkce a sběru lesních plodin) až o 70,8 %, a hodnoty ekologické vzduchoochranné funkce lesa vázání uhlíku až o 72,2 %.

Má-li být na Křivoklátsku ještě něco chráněno, pak není třeba chránit to, co už je platnou legislativou několikanásobně chráněno (prostřednictvím komplexu CHKO, NPR, PR, biosférické rezervace UNESCO, soustavy NATURA 2000) a není v současné době ohroženo. Naopak biodiverzita polyfunkčních lesních porostů se postupně zvyšuje.

ČR je příliš malá země a dané území příliš exponované na to, aby byl na tak intenzivně polyfunkčně, hospodářsky a rekreačně užívaném území zřizován další NP, a to s ještě většími riziky, než mají jiné současné NP na území ČR.

Pokud dojde k vyhlášení NP Křivoklátsko, pak se bude jednat o rozhodnutí, jež půjde proti odborným argumentům, a které do budoucna přinese řadu problémů a rizik, jak je patrné z provedené SWOT analýzy a konfrontační matice.

11 LITERATURA A PRAMENY

BANAŠ et al. *Socioekonomická analýza regionu navrženého Národního parku Křivoklátsko: Závěrečná zpráva*. Olomouc: Ekogroup Czech s.r.o., 2010. 147 s.

Česká a Slovenská Federativní Republika. Česká národní rada. Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-114>>

Česká republika. Ministerstvo zemědělství. *Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2015*. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2016. ISBN 978-80-7434-324-7.

Česká republika. Ministerstvo životního prostředí. *Aktualizace Státního programu ochrany přírody a krajiny České republiky*. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2009. Dostupné z WWW:

<<http://www.ochranaprirody.cz/res/archive/107/014758.pdf?seek=1373448734>>

Česká republika. Ministerstvo životního prostředí. Návrh zákona ze dne 25. března 2013 o vyhlášení Národního parku Křivoklátsko a o změně zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Ve stádiu ukončení připomínkového řízení 23. dubna 2013. Dostupné z WWW:

<<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RACK965GVAFH>>

Česká republika. Ministerstvo životního prostředí. *Standard lesnických parků*. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2010. Dostupné z WWW:

<http://eagri.cz/public/web/file/43623/Standard_lesnickych_parku_final_13._1._2010.pdf>

Česká republika. Ministerstvo životního prostředí. Vyhláška č. 64/2011 Sb., ze dne 28. února 2011 o plánech péče, podkladech k vyhlásování, evidenci a označování chráněných území. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2011, částka 24, s. 645–676. Dostupné z WWW:

<<https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=73892&nr=64~2F2011&rpp=15#local-content>>.

Česká republika. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. Sněmovní tisk 501 novely zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Ve stádiu schválení zákona ve 3. čtení Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky – usnesení č. 1439. In *Sněmovní tisk 501/4*. Dostupné z WWW:

<<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&T=501>>

HŮLA, P.; HOŠEK, J. *Novodobá historie úsilí o vyhlášení Národního parku Křivoklátsko*. Praha: Bohemia centralis, 2011. 31 s. 15–19.

HŮLA, P.; CHLUD, M. *Informace pro ministra životního prostředí Mgr. Pavla Drobila ve věci: Kalkulace nákladů spojených s vyhlášením Národního parku Křivoklátsko*. 29. 7. 2010.

KONŠEL, J. *Stručný nástin tvorby a pěstění lesů v biologickém ponětí*. Písek: Čs. matice lesnická, 1931. 552 s.

LHP pro LHC Křivoklátsko, platnost 1995–2004.

NOVÁK, A.; TLAPÁK, J. *Vývoj lesa a lesního hospodářství na Křivoklátsku*. Praha: Bohemia centralis 4, 1975.

PAPÁNEK, F. *Teória a prax funkčne integrovaného lesného hospodárstva*. Zvolen: VÚLH Lesnícke štúdie, 1978. 218 s.

PECHA, M. Lesnický park Křivoklátsko. In: *Křivoklátské lesnictví pro třetí tisíciletí: Sborník referátů z konference 13.–14. května 2010 v Roztokách u Křivoklátska, hotel Roztoky*. Praha: Česká lesnická společnost. 80 s. ISBN 978-80-02-02227-5.

- Redakce Novinky.** *Protipovodňová přehrada na Berounce nebude, rozhodlo Povodí Vltavy.* Novinky.cz [online]. Borgis a.s., 2016 [cit. 2016-12-08]. Dostupné z WWW: <<https://www.novinky.cz/ekonomika/408207-protipovodnova-prehrada-na-berounce-nebude-rozhodlo-povodi-vltavy.html>>
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2014, čj. 3 As 75/2013 – 112, www.nssoud.cz.
- SCHMIDT, CH.; JUREČKA, M.** *Pražská deklarace o lesích.* Praha, 2016. Ministerstvo zemědělství České republiky a Ministerstvo výživy a zemědělství Spolkové republiky Německo. Dostupné z WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/lesy/lesnictvi/koncepce-a-strategie/mezinarodni-konference-integrace-podpory.html>>
- SISAK, L.; RIEDL, M.; DUDIK, R.** *Non-market non-timber forest products in the Czech Republic-Their socio-economic effects and trends in forest land use.* Land Use Policy, 2016, vol. 50, s. 390–398. ISSN 0264-8377.
- SVOBODA, P.** *Křivoklátské lesy, dějiny jejich dřevin a porostů.* 1. vydání. Praha: Kruh mladých českých botaniků, 1943. 228 s.
- ŠIŠÁK, L.** *Importance of non-wood forest product collection and use for inhabitants in the Czech Republic.* Journal of Forest Science, vol. 52, č. 9, 2006. s. 417–426.
- ŠIŠÁK, L.** Společenská sociálně-ekonomická efektivnost funkcí lesa, In: *Slodičák et al: Lesnické hospodaření v Krušných horách.* Hradec Králové: Lesy České republiky, s. p., Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i., 2008. s. 91–413.
- ŠIŠÁK, L.** *Význam produkce lesa kromě dřeva v České republice.* Lesnictví – Forestry 43, 1997, vol 2. s. 49–66.
- ŠIŠÁK, L.; JARSKÝ, V.; KUPČAK, V.** Experimental differentiated valuation of forest services socioeconomic importance in the frame of the Czech Republic. In: *International Forestry Review. Vol. 16 (5). Sustaining Forests, Sustaining People: The Role of Research. XXIV IUFRO World Congress, Eds.: Parrota, J. A. – Moser, C. F., Scherzer, A. J. – Koerth, N. E. – Lederle, D. R. 5. – 11. 10. 2014. Abstracts.* Salt Lake City, the USA, 2014. s. 124.
- ŠIŠÁK, L.; KUPČAK, V.; JARSKÝ, V.; RIEDL, M.** Main non-timber forest products socio-economic importance for inhabitants of the Czech Republic, In: *International Forestry Review. Vol. 16 (5). Sustaining Forests, Sustaining People: The Role of Research. XXIV IUFRO World Congress, Eds.: Parrota, J. A. – Moser, C. F., Scherzer, A. J. – Koerth, N. E. – Lederle, D. R. 5. – 11. 10. 2014. Abstracts.* Salt Lake City, the USA, 2014. s. 448.
- ŠIŠÁK, L.; PUKLRAB, K.** *Hodnocení společenské sociálně-ekonomické významnosti funkcí lesa.* Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2008. 130 s.
- ŠIŠÁK, L.; PUKLRAB, K.; ROČEK, I.; KOVÁŘ, P.; PODRÁZSKÝ, V.; KREČMER, V.; ŠVIHLA, V.; ŠACH, F.** *Peněžní hodnocení sociálně-ekonomického významu základních mimo-produkčních služeb lesa v České republice.* Projekt NAZV č. EP9219/99. Výzkumná zpráva. Praha: Lesnická fakulta ČZU v Praze, 2001.
- ŠIŠÁK, L.; PUKLRAB, K.; SLOUP, R.; STÝBLO, J.** *Polyfunkční lesní hospodářství: Vyjádření efektivnosti polyfunkčního lesního hospodářství na příkladu území Lesního závodu Židlochovice.* Praha: Lesy České republiky, s. p., 2008. 75 s.
- ŠIŠÁK, L.; SLOUP, R.** Sociálně-ekonomické dopady společenských požadavků na polyfunkční lesní hospodářství – příklad lesního závodu Židlochovice. *Zprávy lesnického výzkumu.* 2007, vol. 52, č. 3, s. 40–44. ISSN: 0322-9688.
- ŠIŠÁK, L.; SLOUP, R.; STÝBLO, J.** Diferencované oceňování společenské sociálně-ekonomické významnosti funkcí lesa podle vztahu k trhu a jeho aplikace v rámci ČR. *Zprávy lesnického výzkumu.* 2013, vol. 57, č. 1, s. 50–57. ISSN: 0322-9688.

- ŠIŠÁK, L.; ŠACH, F.; ŠVIHLA, V.; ČERNOHOUS, V.** Metodika sociálně-ekonomického hodnocení funkcí lesa. *Lesnický průvodce 1/2006 – Metodiky pro praxi*. Jíloviště-Strnady: Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivost, v. v. i, 2006. 40 s.
- ŠIŠÁK, L.; ŠACH, F.; ŠVIHLA, V.; PULKRAB, K.; ČERNOHOUS, V.** *Metodika hodnocení společenské sociálně-ekonomické významnosti funkcí lesa: Uplatněná certifikovaná metodika*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2010. 39 s.
- ŠIŠÁK, L.; ŠVIHLA, V.; ŠACH, F.** *Oceňování společenské sociálně-ekonomické významnosti základních funkcí lesa*. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2002. 71 s.
- TETIVA, T.** Leták Křivoklátsko si národní park zaslouží. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2009. Dostupné [cit. 2016-09-15].
- TĚŠITEL, J.; KUŠOVÁ, D.; MATĚJKA, K.; BARTOŠ, M.** *Lidé v biosférických rezervacích*. České Budějovice: Ústav systémové biologie a ekologie Akademie věd České republiky, 2005. ISBN 80-239-6987-0. 410 s.
- TRNČÍK, P.; ŠIŠÁK, L.** Závěrečná zpráva projektu VaV/620/03/03 *Zhodnocení rizik a přínosů uvažovaného vyhlášení Národního parku Křivoklátsko, včetně ekonomického zhodnocení: Závěrečná zpráva*. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2004. 410 s.
- VYBÍRAL, J., KOLEJKA, J.:** *Tradiční krajinné profese a krajinotvorné aktivity člověka*. 1. vyd. Břeclav: Biosférická rezervace Dolní Morava, o. p. s., 2008. 70 s.

12 SEZNAMY

12.1 Seznam tabulek

- Tab. 1: Výměra podle zón navrhovaného NP Křivoklátsko.
- Tab. 2: Výměra dle druhů pozemků a typu vlastnictví.
- Tab. 3: Kategorizace lesů s právem hospodařit LČR, s. p., v hektarech.
- Tab. 4: Porovnání jednotlivých zakázaných činností v NP a v CHKO podle stávajícího znění zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.
- Tab. 5: Komparace výsledků dotazníkového šetření provedeného mezi obyvateli v letech 2016 a 2004.
- Tab. 6: Komparace dotazníkového šetření provedeného mezi trvale a přechodně žijícími obyvateli v dotčených obcích v letech 2016 a 2004 – kvalita ochrany území.
- Tab. 7: Výsledky anketního šetření trvale žijících obyvatel v dotčených obcích – kvalita ochrany území.
- Tab. 8: Demografická struktura respondentů (bydliště, pohlaví, stáří, vzdělání, zaměstnání).
- Tab. 9: Komparace zkušeností z dosavadních jednání s pracovníky ochrany přírody (Správy CHKO Křivoklátsko) o problematice, která se týká ochrany přírody mezi šetřeními z roku 2016 a 2004.
- Tab. 10: Připravenost obcí na administrativní náročnost a projednávání investičních záměrů.
- Tab. 11: Předpokládaná reakce obyvatel obcí (s trvalým i přechodným pobytem) v šetření z roku 2016 podle názoru zástupců samospráv.
- Tab. 12: Předpokládaná reakce obyvatel obcí (s trvalým i přechodným pobytem) v šetření z roku 2004 podle názoru zástupců samospráv.
- Tab. 13: Dopady uvažované změny na ekonomiku, rozpočet obcí a demografický vývoj.
- Tab. 14: Dopady uvažované změny na turistický ruch a cenu nemovitostí.
- Tab. 15: Názor z pohledu pracovníka samosprávy na kvalitu ochrany území z hlediska ochrany přírody.
- Tab. 16: Demografická struktura respondentů v dotazníkovém šetření provedeném v roce 2016 a 2004.
- Tab. 17: Současná decenální těžba LČR (s existujícími omezeními v ZCHÚ) a potenciálně možná bez omezení z důvodů ochrany přírody.
- Tab. 18: Výsledky hospodaření LČR + VLS na navrhovaném území NP celkem.
- Tab. 19: Hospodářský výsledek vlastníků lesa (Kč/ha a rok).
- Tab. 20: Výnosy, škody a hospodářský výsledek z myslivosti u LČR (Kč).
- Tab. 21: Opatření proti škodám zvěří na LS Nižbor a LS Křivoklát.
- Tab. 22: Zdroje financování národních parků v ČR (miliony Kč).
- Tab. 23: Podíl na celkovém financování činnosti současných NP, které fungují jako příspěvkové organizace.
- Tab. 24: Zdroje financování současných národních parků v ČR a jejich přepočtení na zaměstnance.
- Tab. 25: Předpokládané nároky na státní rozpočet (příspěvek od zřizovatele) na NP Křivoklátsko.
- Tab. 26: Podnikatelské subjekty registrované v jednotlivých obcích na území NP Křivoklátsko a jeho okolí, klasifikované dle hlavních ekonomických odvětví.
- Tab. 27: Společenská sociálně-ekonomická cena jednotlivých kvalitativních charakteristik nedřevoprodukčních funkcí lesa (Kč/ha).

- Tab. 28: Společenská sociálně-ekonomická cena jednotlivých kvalitativních charakteristik kulturně-naučných funkcí lesa pro společnost (Kč/ha).
- Tab. 29: Hodnocení stupňů přirozenosti.
- Tab. 30: Souhrnné srovnání vývoje společenských sociálně-ekonomických hodnot funkcí lesa podle variant ponechání současného stavu, navrhovaného zřízení NP a rozšíření I. zóny na 75 % (IUCN II. stupně) v mil. Kč a %.
- Tab. 31: Seznam faktorů SWOT analýzy vycházející z předcházejících kapitol této studie pro NP Křivoklátsko.
- Tab. 32: Konfrontační matice pro výše uvedené faktory pro NP Křivoklátsko.
- Tab. 33: Seznam faktorů SWOT analýzy vycházející z předcházejících kapitol této studie pro Lesnický park Křivoklátsko.
- Tab. 34: Konfrontační matice pro výše uvedené faktory pro Lesnický park Křivoklátsko.

12.2 Seznam obrázků

- Obr. 1: Podíl LČR a VLS na navrhovaném NP Křivoklátsko.
- Obr. 2: Chráněná krajinná oblast Křivoklátsko. Vyznačeny hranice chráněné krajinné oblasti (CHKO), hranice maloplošných zvláště chráněných území (MZCHÚ) a hranice uvažovaného národního parku (NP).
- Obr. 3: Kategorie využití území

12.3 Seznam grafů

- Graf 1: Vyhodnocení počtu ulovené zvěře území plánovaného NP.
- Graf 2: Zdroje financování současných NP – průměr za posledních pět let v milio-
nech Kč.

12.4 Seznam zkratk

AOPK ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky
BO	borovice lesní
CVM	kontingenční valuační metoda
DG	douglaska tisolistá
EU	Evropská unie
EVL	evropsky významné lokality
HB	habr obecný
HDP	hrubý domácí produkt
CHKO	chráněná krajinná oblast
JDo	jedle obrovská
KRNAP	Krkonošský národní park
LHO	lesní hospodářská osnova
LHC	lesní hospodářský celek
LHP	lesní hospodářský plán
LH	lesní hospodářství
LS	lesní správa
LS KPR	Lesní správa Kanceláře prezidenta republiky

LZ	lesní závod
LP	lesnický park
LPK	Lesnický park Křivoklátsko o.p.s.
LČR (s. p.)	Lesy České republiky (státní podnik)
MCHÚ	maloplošné zvláště chráněné území
IUCN	Mezinárodní svaz ochrany přírody (International Union for Conservation of Nature)
MZe	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
MD	modřín opadavý
NP	národní park
NP ČŠ	Národní park České Švýcarsko
ŠUNAP	Národní park Šumava
NPR	národní přírodní rezervace
PUPFL	pozemky určené k plnění funkcí lesa
PN	přímé náklady
PLO	Přírodní lesní oblast
PR	přírodní rezervace
PO	ptačí oblast
RN	režijní náklady
SM	smrk ztepilý
SLT	soubor lesních typů
SR	správní režie
SSL	státní správa lesů
SSOP	státní správa ochrany přírody
VLS (s. p.)	Vojenské lesy a statky ČR (státní podnik)
VR	výrobní režie
ZCHÚ	zvláště chráněné území
ZOPK	zákon o ochraně přírody a krajiny
ŽP	životní prostředí

12.5 Seznam příloh

- Příloha 1: Záznamový list řízeného rozhovoru s pracovníky obecních úřadů o sociálně-ekonomických dopadech v regionu.
- Příloha 2: Anketa pro obyvatele na území uvažovaného Národního parku Křivoklátsko.
- Příloha 3: Vyjádření Středočeského kraje k poskytnutí informací týkající se dotazníkového šetření ze dne 21. června 2016.
- Příloha 4: Stanovisko Ministerstva financí (náměstek ministra financí k připravovanému vyhlášení NP Křivoklátsko ze dne 30. června 2009.
- Příloha 5: Stanovisko Ministerstva zemědělství (náměstek ministra zemědělství) k připravovanému vyhlášení NP Křivoklátsko ze dne 22. července 2009.
- Příloha 6: Vyjádření zastupitele obce Chýňava k ostatním zastupitelům obcí.
- Příloha 7: Tisková zpráva Lesnického parku Křivoklátsko 13. května 2010 k slavnostnímu založení.
- Příloha 8: Jednání Výboru kraje pro životní prostředí a zemědělství o návrhu na vyhlášení NP Křivoklátsko, vymezení zón a seznámení s plánem péče dne 26. dubna 2010.
- Příloha 9: Vyjádření starosty města Znojma k výstavbě na území NP Podyjí ze dne 10. května 2013.

- Příloha 10: Mapa značených turistických tras na území navrhovaného NP Křivoklátské a okolí v roce 2010.
- Příloha 11: Mapa značených cyklotras a koňských stezek na území navrhovaného NP Křivoklátsko a okolí v roce 2010.
- Příloha 12: Seznam nejčastěji uváděných nepravdivých důvodů k vyhlášení NP Křivoklátsko – Česká lesnická společnost Křivoklát, 4. února 2015.
- Příloha 13: Stanovisko Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR k vyhlášení nových národních parků ze dne 25. dubna 2013.
- Příloha 14: Stanovisko Lesů České republiky k návrhu na vyhlášení NP Křivoklátsko, návrhu vymezení zón a k plánu péče o navržené území ze dne 21. května 2010.
- Příloha 15: Pražská deklarace o lesích České republiky a Spolkové republiky Německo ze dne 7. října 2016.
- Příloha 16: Mezinárodní konference „Integration of Biodiversity Enhancement in Sustainable Forest Management in the Framework of the EU Forest Strategy“ konaná 6. a 7. října 2016 v Praze.
- Příloha 17: Návrh zákona, kterým se vyhláší Národní park Křivoklátsko a o změně zákona o ochraně přírody a krajiny (2013).
- Příloha 18: Vyjádření Dipl. Ing. J. Colloreda-Mannsfelda k založení Lesnického parku Křivoklát ze dne 27. 12. 2016.
- Příloha 19: Předkládané stanovisko Komise pro mimoprodukční funkce lesa pro jednání Odboru lesního hospodářství ČAZV 6. dubna 2010.
- Příloha 20: Širší komentář k jednotlivým bodům stanoviska České lesnické společnosti Křivoklát.